

NOSTRA TEMPORA

OPRÁVNENIE K ŽIVNOSTENSKÉMU PODNIKANIU V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

JUDR. GÁBOR HULKÓ

JUDr. GÁBOR HULKÓ

Oprávnenie k živnostenskému
podnikaniu v Slovenskej republike

NOSTRA TEMPORA, 11.

Redaktor edície
Károly Tóth

Odborný recenzent:

doc. JUDr. Petr Havlan, CSc., Katedra správní vědy, správního práva a finančního práva - Právnická fakulta, Masarykova univerzita Brno, Česká republika

Fórum inštitút pre výskum menšín
Forum Minority Research Institute
Šamorín

JUDR. GÁBOR HULKÓ

OPRÁVNENIE K ŽIVNOSTENSKÉMU
PODNIKANIU V SLOVENSKEJ
REPUBLIKE

Fórum inštitút pre výskum menších
Lilium Aurum vydavateľstvo
Samorín–Dunajská Streda
2005

Kniha vyšla s finančnou podporou
METRANS (Danubius), a.s.

© JUDr. Gábor Hulkó, 2005
© Fórum inštitút pre výskum menšín, 2005
ISBN 80-8062-256-6

Obsah

Úvod	7
------------	---

Časť I.

Živnostenské právo v systéme práva	9
--	---

Časť II.

Vymedzenie živnostenského podnikania	13
1. kapitola: Všeobecne o podnikaní	13
2. kapitola: Živnosti a „neživnosti“	19
3. kapitola: Druhy živností	21

Časť III.

Subjekty živnostenského práva a živnostenskoprávnych vzťahov	33
1. kapitola: Všeobecná charakteristika subjektov	33
2. kapitola: Inštitucionálne zabezpečenie živnostenskej správy	38
3. kapitola: Záujmová samospráva živnostenskej správy	40
4. kapitola: Subjekty živnostenského podnikania	41

Časť IV.

Vznik oprávnenia k živnostenskému podnikaniu	45
1. kapitola: Podmienky absolútne a prekážky prevádzkovania živností	48
2. kapitola: Relatívne podmienky prevádzkovania živností	54
3. kapitola: Procedúra vzniku živnostenského oprávnenia	61

Časť V.

Realizácia a kontrola živnostenského oprávnenia	71
1. kapitola: Rozsah živnostenského oprávnenia	72
2. kapitola: Spoločné povinnosti podnikateľov	74
3. kapitola: Verejný záujem v živnostenskom zákone	77

4. kapitola: Kontrola realizácie živnostenského oprávnenia	80
5. kapitola: Správnoprávna zodpovednosť a postih podnikateľa	82

Časť VI.

Zmena a zánik živnostenského oprávnenia	87
1. kapitola: Zmeny živnostenského oprávnenia	87
2. kapitola: Zánik živnostenského oprávnenia	91
Záver	97
Zoznam prameňov a použitej literatúry:	99
Zákon o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)	103

Úvod

V materiáloch Európskej únie sa uvádza, že 99 % európskych podnikateľov zamestnáva menej ako 250 zamestnancov, z čoho prevažná väčšina je „po živnostensku“ založené podnikanie, pričom 93 % európskych firiem má 10 a menej zamestnancov. Malé a stredné podniky vytvárajú dve tretiny pracovných miest v Európskej únii a tvoria ekonomický, výrobný a sociálnozabezpečovací základ európskeho hospodárstva.

Sú to vážne signály aj pre nás tu v Strednej Európe, kde táto forma ekonomickej aktivity bola na dlhé desaťročia prakticky vyradená z hospodárskeho života a v tomto období vlastne z úplných základov treba revitalizovať tento sektor.

Preto budovanie teoretického a metodického zázemia je aktuálna výzva pre právnu teóriu a prax spolu s koncipovaním transparentného legislatívneho rámca, ktorý vytvára inšpirujúcu klímu pre rozvoj malého a stredného podnikania.

Na Katedre správnej vedy, správneho práva a finančného práva - Právnickej fakulty, Masarykovej univerzity v Brne, pod vedením Doc. JUDr. P. Havlana, CSc. bola vypracovaná doktorandská práca k získaniu vedeckej hodnosti PhD. doktorandom JUDr. G. Hulkóm na tému: „Živnostenské oprávnení v Českej republike a ve vybraných státech EU“.

V tejto monografii sú uvádzané podstatné časti práce pre oblasť živnostenského podnikania na Slovensku. Jednotlivé časti knihy sú venované základným tematickým okruhom v kontexte Slovenského právneho poriadku: Živnostenské právo v systéme práva; Vymedzenie živnostenského podnikania; Subjekty živnostenského práva a živnostenskoprávne vzťahy. Vznik oprávnenia k živnostenskému podnikaniu; Realizácia a kontrola živnostenského oprávnenia a nakoniec Zmena a zánik živnostenského oprávnenia. Súčasťou knihy, ako príloha je živnostenský zákon v aktuálnom znení.

Práca sa odporúča pre právnickú komunitu, pre študentov univerzít so zameraním hlavne na právo a ekonómiu. Maďarská mutácia knihy sa bude ďalej využívať ako učebná pomôcka pre pripravovaný Kurz komparatívnych právnických štúdií Stredoeurópskeho priestoru na Právnickej fakulte Univerzity Istvána Széchenyiho v Győri, v Maďasku.

Práca je napísaná podľa právneho stavu 14. apríla 2005.

Časť I.

Živnostenské právo v systéme práva

Jedna z mnohých, ale možno najjednoduchších definícií práva znie tak, že právo je štátom aprobovaný súhrn pravidiel chovania. Aj keď táto definícia je veľmi abstraktná a nevystihuje všetky aspekty obsahu tohto pojmu, bohato postačuje k pochopeniu skutočnosti, že právo je akýmsi organizovaným súhrnom pravidiel. Organizovanosť sa prejavuje ako navonok (právo tvorí relatívne oddelený celok od iných normatívnych systémov) tak dovnútra (jednotlivé prvky vytvárajú podmnožiny celku) - Predovšetkým táto vnútorná organizovanosť vytvára štruktúru práva, kvôli čomu sa potom obvykle hovorí o systéme práva.

Vymedzenie a systematizácia každej disciplíny je obtiažna úloha. V prípade práva to platí možno ešte viac. *Po prvé* preto, že sám pojem práva nie je dostatočne vykryštalizovaný: nejedná sa o jednoduchý súhrn právnych noriem, ale tiež o súhrn možností chovať sa určitým spôsobom¹. *Po druhé* platí, že systematizácia môže prebiehať niekoľkými spôsobmi od ktorého závisí aj výsledok celého procesu – totiž systém nie je objektívne daný, ako napr. sústava vnútorných orgánov v tele a preto každý konkrétne vymedzený systém práva je v určitých reláciách odlišný. *Po tretie*, na vytvorenie systému majú vplyv rôzne spoločenské², sociálne, psychologické³ a historické faktory⁴.

1 Harvánek, J.: Teorie práva, 1. vydání, Masarykova univerzita, Brno 1998, str. 261.

2 Máme na mysli predovšetkým politické zriadenie. Ako je napríklad známe, socialistická iurisprudencia odmietala buržoázny dualizmus práva a používala inú klasifikáciu, na základe metódy právnej regulácie. Bližšie k tomu napr. Burešová, J.: Pojem soukromé právo, Právník 7/2002, str. 772; Pelikánová, I.: Soukromé s veřejné právo v právní úpravě a praxi, Právní praxe v podnikání, 10/1993, str. 10.

3 Sociálnopsychologické faktory determinujú predovšetkým spoločenskú akceptáciu určitého triedenia. Ak by daný systém nevyhovoval väčšine

Východzie body systemizácie nášho právneho systému dáva samotný právny systém Slovenskej republiky. Tým sú základné stavebné prvky práva – právne normy a ďalej ich súbory: právne inštitúty. Na prvý pohľad sa môže preto javiť, že komplex prameňov sa kryje so systémom práva. Tomu tak ale nie je, pretože systém práva je určitou abstrakciou, zjednodušenou schémou, zatiaľ čo pramene sú výsledkom legislatívnej činnosti, pri ktorej je častým javom použitie rôznych metód právnej regulácie, rôznych noriem v rámci jedného predpisu. Existujúci systém práva nie je kópiou prameňov práva a je definovaný skôr právnou náukou ako praxou. Čo sa teda systému práva týka, používa náuka obvykle nasledujúce členenie:

1. Právo hmotné a procesné

Ako právo hmotné sa považujú normy, ktoré stanovujú práva a povinnosti adresátov. Procesnoprávne normy potom stanovujú, akým formálnym spôsobom môžu adresáti svoje práva presadzovať, resp. akým formálnym spôsobom môže byť vynútené splnenie povinnosti.

2. Právo verejné a súkromné

Členenie práva na súkromné a verejné má svoj pôvod v klasickom rímskom práve. V práve kontinentálnom bol a je dualizmus práva súkromného a verejného vyhradený až do úplného protikladu⁵. Mimo Ulpiánovej klasickej definície⁶, ktorá v súčasnosti má iba demonštratívnu metodologickú hodnotu, sa vytvorilo množstvo teórií podporujúcich alebo popierajúcich dualizmus práva, ako sú napr. teória subordinácie, teória subjektov, normatívna teória apod⁷. Pritom je potrebné podotknúť,

spoločnosti (ako laickej, tak odbornej), alebo by vyslovene odporoval prirodzenému uvažovaniu ľudí, nebolo by dlhodobo použiteľné.

- 4 História právnej vedy je významným faktorom systemizácie. Dualizmus práva nie je diskutovanou témou v krajinách s anglosaskou právnou tradíciou, zatiaľ čo ohľadne potreby dualizmu sú vedené rozsiahle úvahy v krajinách s kontinentálnym systémom práva.
- 5 Burešová, J.: Pojem soukromé právo, Právnik 7/2002, str. 769.
- 6 „Publicum ius est, quod ad statum rei Romanae spectat, privatum quod ad singulorum...“, Urfus, V.: Historické základy novodobého práva soukromého, C. H. Beck, Praha 1994, str. 1.
- 7 Bližšie k tomu napr. Havlan, P.: Vlastnictví státu, Brno, Masarykova univerzita, 2000, zejména str. 54 a nasl. alebo Havlan, P.: Zamyšlení nad tzv. veřejným vlastnictvím a jeho perspektivami, Právní obzor, 5/2001, s. 397 a nasl.

že anglosaská právna náuka sa podrobne nezaobera problematikou súkromného a verejného práva. Dualizmus práva predstavuje určitú abstrakciu, ktorá poskytuje zjednodušenú predstavu o právnom poriadku a významne uľahčuje jeho pochopenie.

Posledne uvedeným delením súvisí potom existencia jednotlivých právnych odvetví. Jednoznačné kritérium pre takéto triedenie však neexistuje, súčasné delenie právnych odvetví sa opiera skôr o empirizmus. Základom verejného práva je právo ústavné, ďalej sú sem zaradené právo správne, právo finančné, právo sociálneho zabezpečenia a právo trestné. Základným právnym odvetvím súkromného práva je potom právo občianske, ďalej právo obchodné, pracovné a rodinné. Ako na to poukazuje literatúra⁸ existujú aj zmiešané právne odvetvia. Ako také sa niekedy charakterizuje aj živnostenské právo. Iurisprudencia zaraďuje živnostenské právo obvykle do oblasti správneho práva, aj keď sa otázkou živnostenského podnikania zaoberá aj právo obchodné. Je to dané tým, že základný prameň práva živnostenského upravuje vzťahy verejnoprávne. Na druhej strane je možné dať za pravdu aj iným názorom, ktoré argumentujú tým, že živnostenské právo vymedzuje a upravuje jednu formu podnikania, a to živnostenské podnikanie. Určitou orientáciou pre zaradenie živnostenského práva môže byť § 1 zákona č. 455/1991 Zb., o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) (ďalej len „ŽZ“), ktorý vymedzuje predmet úpravy tak, že do vecnej pôsobnosti živnostenského zákona patria dve oblasti, a to podmienky živnostenského podnikania a kontrola živnostenského podnikania⁹. Až na niekoľko výnimiek sa jedná o právne vzťahy predovšetkým:

8 Knapp, V.: *Teorie práva*, C. H. Beck Praha 1995, str. 69; Harvánek, J.: *Teorie práva*, 1. vydání, Masarykova univerzita, Brno 1998, str. 270.

9 Tieto dve oblasti sa prelínajú, pretože ako sa na to poukazuje, tak „povinnosť podrobiť sa správniemu dozoru je vlastne tiež podmínkou živnostenského podnikania.“ (Staša, J. – Srbová, I.: *Zákon o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) a predpisy súvisiacej, komentár*, 3. prepracované vydání, Praha, C. H. Beck, 2002, str. 113).

- medzi živnostenským úradom a osobou uchádzajúcou sa o živnostenské oprávnenie,
- medzi živnostenským úradom a prevádzkovateľom živnosti,
- medzi živnostenským úradom a neoprávneným podnikateľom.

Jedná sa o právne vzťahy, kde jeden subjekt je nadriadený druhému a zároveň sa prejavujú metódy verejnoprávnej regulácie¹⁰. Z toho dôvodu je možné živnostenské právo zaradiť do skupiny verejnoprávných predpisov a možno charakterizovať ako prameň správneho práva.

Pre úplnosť je potrebné sa ešte zmieniť o rozlišovaní medzi **vnútroštátnym a medzinárodným právom**. Tradične medzinárodným právom sú upravené vzťahy medzi štátmi, zatiaľ čo právom vnútroštátnym vzťahy medzi subjektami v medziach jurisdikcie daného štátu. Význam medzinárodného práva spočíva predovšetkým v jeho schopnosti obmedziť suverenitu štátu a tým môže mať vplyv na vnútroštátne usporiadanie noriem. Súčasné zmeny v Slovenskom právnom poriadku sú výstižným príkladom tejto skutočnosti aj v oblasti živnostenského práva.

10 Subjektívne práva a povinnosti sú stanovené kategorickými právnymi normami, neprejavuje sa autonómia vôle, pretože subjektu môže byť uložená povinnosť administratívnym aktom a pod.

Časť II.

Vymedzenie živnostenského podnikania

1. kapitola: Všeobecne o podnikaní

Pojem podnikanie je vymedzený vo všeobecnej rovine Obchodným zákonníkom¹¹ (ďalej len ObZ). ObZ definuje v § 2 ods. 1 podnikanie, ako činnosť sústavnú, vykonávanú samostatne podnikateľom, vlastným menom, na vlastnú zodpovednosť a ktorého účelom je dosiahnutie zisku. Ide o taxatívny výpočet, pričom platí, že všetky uvedené znaky musí daná činnosť spĺňať súčasne.

Jedná sa teda o činnosť¹² **sústavnú**. Je nesporné, že zákonodarcu chcel s tým vyjadriť, že podnikaním nie je činnosť, ktorá je vykonávaná sporadicky¹³. Predpokladom sústavnosti je požiadavka opakovanosti konania alebo jednotlivých konaní, teda úkonov. Môže sa tiež jednať napríklad o činnosť sezónnu, činnosť s určitými prestávkami s úmyslom¹⁴ ju opakovať každoročne (napr. prevádzkovanie letného kúpaliska, vianočný predaj). Z praxe živnostenských úradov vyplýva, že pre zachovanie požiadavky sústavnosti je potrebné opakovanie danej činnosti aspoň jedenkrát do roka. Za sústavnú sa ďalej považuje činnosť, ktorá vyžaduje k prevádzaniu dlhšiu

11 Zákon č. 513/1991 Zb., Obchodný zákonník.

12 Pod „činnosťou“ sa rozumie „predmet podnikania“. Platí všeobecne uznávaný názor, že tým je každé opatrenie, každá aktivita, ktorú podnikateľ činí za účelom prevádzkovania svojho podniku, resp. svojich podnikaní. Pojem zahrnuje nie len udržanie, ale aj zväčšenie, rozšírenie majetku súvisiaceho s podnikaním. Nie je však možné pod pojmom „predmet podnikania“ zahrnúť činnosť, ktorá s predmetom podnikania nesúvisí, prekračuje jeho hranice alebo je protiprávny.

13 Eliáš, K.: Kurs obchodného práva (Úvodní a obecná část; Soutěžní právo), 2. vydání, C. H. Beck, 1996, str. 86.

14 Dôležitý je úmysel a nie skutočnosť, či bola opakovaná. Viď. Dědič, J. a kol.: Obchodní zákoník, Komentář, Díl I., Polygon, 2002, str. 30.

dobu (napr. prevzatie stavby objektu, dodávka technologickej linky apod.) alebo ak je možné z okolností usudzovať na úmysel činnosť opakovať (napr. zriadenie závodu)¹⁵. Nesmie to byť ale činnosť ojedinelá, vykonávaná výnimočne a náhodne. Podmienku sústavnosti je potrebné posudzovať vždy individuálne v súvislosti od konkrétneho podnikateľa.

Ďalším zákonným znakom je **samostatnosť**. Táto vlastnosť odlišuje podnikanie od činností v pracovnoprávných vzťahoch. Znamená to, že o spôsobu, rozsahu, mieste a dobe svojho podnikania rozhoduje podnikateľ sám a nesleduje pokyny inej, nadriadenej osoby. Nepodlieha príkazom alebo obmedzeniam nikoho a ničoho iného ako svojho svedomia. Z podnikateľskej praxe sú však známe prípady, kedy podnikateľ – fyzická alebo právnická osoba – zabezpečovala výkon svojho predmetu činnosti prostredníctvom „pracovníkov“, ktorí neboli v pracovnoprávnom pomere, ale každý z nich mal živnostenský list. Jednalo sa, resp. sa jedná tak s úmyslom obchádzania pracovnoprávných a sociálnoprávných predpisov v prospech zamestnávateľa, čo zakazuje aj samotný živnostenský zákon v § 29 odst. 4 písm b) ŽZ. Ďalej sa taký úkon považuje za neplatný tiež podľa § 39 zákona č. 40/1964 Zb., Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ).

Podnikateľ nemôže byť v právnom zmysle v žiadnom vzťahu podriadenosti. Čo sa faktickej podriadenosti týka, tak tým sa zákon alebo nezaoberá, alebo ak sa jedná o značné obmedzovanie trhu a ostatných podnikateľov, tak vo forme protimonopolných opatrení. Súčasne ale platí, že každá podnikateľská aktivita je závislá na pokynoch zákazníka a od svojich obchodných partnerov. Nezávislosť v systéme ekonomických pravidiel zásadne neexistuje ani existovať nemôže. Úlohou zákona je preto zaistenie formálnej a nie faktickej rovnosti.

Ďalej sa jedná o činnosť **vykonávanú podnikateľom**. Definíciu osoby podnikateľa obsahuje § 2 ods. 2 a § 23 ObZ, pričom pri vymedzení pojmu nerozlišuje, či ide o fyzickú alebo

15 Horzinková, E. – Kohout, A.: Živnostenský zákon a předpisy související, 9. aktualizované vydání, Linde Praha, a. s., 2003, str.14.

právnickú osobu. ObZ tak poskytuje päť rozličných definícií podnikateľa:

- osoba zapísaná do obchodného registra,
- osoba podnikajúca na základe živnostenského oprávnenia,
- osoba podnikajúca na základe iného ako živnostenského oprávnenia podľa zvláštnych zákonov,
- fyzická osoba vykonávajúca poľnohospodársku výrobu,
- zahraničná osoba, ktorá je oprávnená podnikáť v zahraničí.

Osoby zapísané do obchodného registra sú považované vždy za podnikateľov, bez ohľadu na to či skutočne prevádzajú podnikateľskú činnosť. Do tejto skupiny patria predovšetkým osoby právnické (§ 3 ods. 1 a § 27 ods. 2 veta prvá ObZ), ktoré sa zapisujú povinne a niektoré osoby fyzické, len vo výnimočných prípadoch (§ 27 ods. 2 veta druhá)¹⁶. Osoby zapísané do obchodného registra sú považované za podnikateľov aj v prípade, že svoje podnikateľské oprávnenie nevyužívajú, nie je im z úradnej moci povolené využívať alebo sú založené k iným, ako podnikateľským účelom. Podľa § 56 ods. 1 a § 221 ods. 1 ObZ „nepodnikajúcimi podnikateľmi“ môžu byť spoločnosti s ručením obmedzeným, akciové spoločnosti a družstvá. Zahraničné osoby sa zapisujú do obchodného registra vždy, pokiaľ majú v úmyslu podnikáť na území Slovenskej republiky.

Osoba podnikajúca *na základe živnostenského oprávnenia* je podnikateľom podľa živnostenského zákona. Vedľa formálneho znaku podnikania (tj. aby osoba mala k dispozícii príslušné oprávnenie) je požadované tiež splnenie materiálneho znaku (teda aby osoba skutočne prevádzkovala živnosť). Prítomnosť formálnej a materiálnej podmienky podnikania musí byť splnená kumulatívne. Evidenciu živnostníkov zabezpečuje v prvom rade živnostenský register, prípadne Slovenská živnostenská komora (ďalej len „SZK“), ktorá vedie

16 Do obchodného registra sa fyzické osoby zapisujú, ak to stanovuje zvláštny predpis, ako napr. § 45 zákona NR SR č. 308/2000 Z. z., o vysielaní a retransmisii).

zoznam svojich členov. Zahraničným (fyzickým) osobám je povolené prevádzkovať živnosť odo dňa zápisu do obchodného registra¹⁷.

Ustanovenie § 2 ods. 2 písm. c) ObZ sa vzťahuje na osoby, splňujúce nasledovné podmienky: majú príslušné oprávnenie, skutočne podnikajú a svoje podnikanie prevádzkujú na základe zvláštného zákona (ktorý je odlišný ako ObZ a ŽZ). Ich výpočet obsahuje § 3 ŽZ. Patrí sem aj výkon tzv. slobodných povolaní¹⁸. Ak je možno podnikateľskú činnosť prevádzkovať bez akejkoľvek oprávnenia, nie je taká osoba podnikateľom, výnimkou osôb uvedených v § 2 ods. 2 písm a) alebo d) ObZ. Podnikateľmi v tomto zmysle nie sú napr. umelci, spisovatelia apod.

Predposledná skupina sa vzťahuje výlučne na *fyzické osoby prevádzkujúce poľnohospodársku výrobu* podľa zákona č. 105/1990. Zb. o súkromnom podnikaní občanov v znení zákona 219/1991 Zb., evidenciu zabezpečuje príslušný obecny úrad.

Ako posledne uvedená skupina podnikateľov sú *zahraničné osoby v zmysle § 23 ObZ*. Podľa tejto definície zahraničné podnikateľské subjekty sú na území SR považované pre obchodnoprávne účely podnikateľmi, teda na ich záväzkovo-právne a iné vzťahy sú subsumované podľa ustanovenia ObZ. – táto skutočnosť však neznamená, že zahraničný podnikateľský subjekt v zmysle § 23 ObZ môže podnikáť na území SR bez splnenia zákonom vymedzených podmienok.

Mimo legálnu definíciu podnikateľov doktrína vymedzuje ešte niekoľko typov, ako napr. fiktívni podnikatelia (jedná sa o právnické osoby založené za iným účelom ako podnikanie), alebo pasívni podnikatelia (ktorí s oprávnením podnikáť disponujú, ale nepodnikajú)¹⁹.

17 To znamená, že zahraničným osobám vznikne právo k prevádzkovaniu živnosti dňom zápisu do obchodného registra, a nie dňom ohlásenia.

18 Ako napr. advokáti, zverolekári apod., ktorí tiež majú postavenie podnikateľa.

19 Bližšie viď. napr. Eliáš, K.: Kurs obchodného práva, Úvodní a obecná část; Soutěžní právo, 2. doplněné a rozšířené vydání, C. H. Beck, 1997, str 66 až 68; Šrámková, D. – Valdhans, J.: Fiktivní podnikatelé a závazkové vztahy, Obchodní právo 5/2001, str. 25.

Vymedzenie pojmu podnikateľa v SR (ale aj v ČR) prekračuje tradičné hranice obchodného práva, ktoré vylučovalo a vylučuje z pojmu obchodníka osoby, ktoré neuskutočňujú obchody, ako napr. poľnohospodári, obchodníci s nehnuteľnosťami, príslušníci slobodných profesií. V tomto širokom ponímaní je podnikateľom „každá fyzická i právnická osoba, ktorá oprávnené podniká alebo se zapisuje do obchodného registra“²⁰. Z tejto definície vyplýva, že osoba, ktorá síce fakticky nepodniká, ale naplňuje formálny znak podnikania, môže byť považovaná za podnikateľa. Na reverzný prípad (ak osoba fakticky podniká bez príslušného povolenia) reaguje § 3 ObZ. Takto je možné pojem neoprávneného podnikania nájsť v troch právnych predpisoch: zákon č. 140/1961 Zb., trestný zákon, ŽZ a ObZ. Prvé dva predpisy riešia verejnoprávne, zatiaľ čo posledne uvádzaný, súkromnoprávne následky neoprávneného podnikania. Stanovuje sa, že na povahu alebo platnosť právneho úkonu nemá vplyv, že určitej osobe je zakázané podnikanie, alebo že nemá oprávnenie k podnikaniu. Ustanovenie reaguje na otázku, ktorá sa vynára pri uzatváraní zmlúv s neoprávneným podnikateľom: Je účelné a spravodlivé považovať takéto zmluvy za absolútne neplatné s poukazom na § 39 OZ? Je síce pravda, že neoprávnený podnikateľ sa chová v rozpore s verejnoprávnou normou, ak podniká, nestráca ale svoju právnu subjektivitu. Ide o otázku právneho režimu zmluvy a nie o absolútnu neplatnosť²¹. Takto ObZ spojuje so skutočnosťou neoprávneného podnikania dva následky: možná neplatnosť zmluvy podľa § 49a OZ a náhrada spôsobenej škody.

Podnikanie je činnosť vykonávaná **vlastným menom**. Právnu úpravu obchodného mena obsahuje § 8 až 12 ObZ. Obchodné meno je základným identifikačným znakom podnikateľa pre verejnosť: ak podnikateľ koná pod svojim obchodným menom, tak jeho právne a iné úkony súvisia s podnikaním. Za činnosti prevádzkované vlastným menom sú považo-

20 Bližšie vid'. Pelikánová, I. a kol.: Obchodní právo, I. díl, 2. přepracované vydání, Codex Bohemia, 1998, str. 51.

21 Bližšie k tomu napr. Němečková, O.: Neoprávněné podnikání, Právní rádce 2/2001, str. 34.

vané činnosti, zahrnujúce rôzne typy zastupovania napr. na základe zmluvy o obchodnom zastúpení, zmluvy mandátne. Typickým príkladom je pre taký typ podnikania práca advokátov a komerčných právnikov. Dôkladná úprava obchodného mena je mimoriadne dôležitá aj z pohľadu súťažného práva, ktoré pozná niekoľko typov nekalosúťažného konania v súvislosti s obchodným menom (napr. vyvolanie nebezpečia zámeny, parazitovania na povesti a iné). Vlastné obchodné meno je jedno z najdôležitejších identifikačných znakov podnikateľa a jeho podnikateľskej činnosti.

S vlastným obchodným menom je spojené aj **vlastné** riziko a **zodpovednosť**. To v zásade znamená, že podnikateľ za svoje záväzky zodpovedá sám. Ak sa dopustí porušenia právnej povinnosti, nesie priamu zodpovednosť. Právna konštrukcia zodpovednosti pri závislej činnosti iná: ak sa protiprávneho konania dopustí zamestnanec podnikateľa, ktorý plní pokyny svojho zamestnávateľa, zodpovednosť vzniká voči osobe tretej - zamestnávateľovi. Zodpovednosť zamestnanca môže nastúpiť, ale nemusí. V prípade že nastúpi, tak sa to posudzuje podľa pracovnoprávných predpisov, ale naďalej platí, že porušenie právnej povinnosti je pričítané jeho zamestnávateľovi.

Ako už bolo v úvode na to poukázané, posledným znakom a najčastejšie aj cieľom podnikania je **zisk**, majetkový prospech – klasický znak podnikania. Nie je pritom rozhodujúce, či daná osoba skutočne dosiahla reálny zisk, dôležitý je úmysel zisk dosiahnuť. Z toho dôvodu za činnosť podnikateľskú nie je možné považovať napr. poskytnutie bezúročnej peňažnej pôžičky, pretože nesmeruje k dosiahnutiu zisku: nie sú naplnené základné pojmové znaky podnikania, aj keby šlo o vzťah medzi podnikateľmi.

Jediným diskutabilným miestom v tejto súvislosti je forma zisku. Je nutné aby zisk mal formu výhradne peňažnú, alebo môže mať aj formu nepeňažnú? Právna veda označuje za značne sporné trvalú a výlučnú nepeňažitú formu zisku. Posúdenie otázky zisku je závislé od toho, či dikcia zákona umožní pochopiť „zisk“, ako všeobecnú hodnotu, ktorá môže, ale nemusí byť vyjadriteľná v peniazoch, alebo, že sa ziskom

chápe len pozitívny rozdiel výdavkov a príjmov v účtovných knihách. Ak je možné, aby vklad spoločníka mal nepeňažnú podobu²², tak prečo by per analogiam, odporovalo zmyslu zákona vyberať prínosy z týchto vkladov (teda zisk) tiež v nepeňažnej forme.

Uvedené základné znaky sú a musia byť charakteristické pre každú legálnu podnikateľskú aktivitu, ktorá tvorí pomerne rôznorodú množinu činností. Z metodologického pohľadu je možné tieto činnosti členíť, kategorizovať podľa rôznych kritérií. Pre potreby nasledujúceho výkladu je ale najúčelnejšie (a plne dostačujúce) delenie všetkých podnikateľských činností do dvoch kategórií a to činnosti majúce charakter živnosti a iné činnosti, ktoré nemajú charakter živnosti.

2. kapitola: Živnosti a „neživnosti“

Výkon živnostenského podnikania upravuje zákon č. 455/1991 Zb., o živnostenskom podnikaní. Zákon zavádza legislatívnu skratku „živnosť“ pre označenie podnikania „po živnostensku“. Pozitívna definícia živností uvedená v § 2 ŽZ sa v zásadných smeroch zhoduje s definíciou podnikania v §2 ods. 1 ObZ. Vymedzenie uvedené v ObZ zužuje ŽZ spôsobom, že vylučuje zo svojej pôsobnosti niektoré činnosti. Jedná sa o negatívne vymedzenie živností, taxatívnym spôsobom, obsiahnuté v § 3 a § 4 ŽZ. Platí teda, že nie každé podnikanie je živnosťou, ale každá živnosť podnikaním.

Živnosťou sa teda rozumie každé podnikanie, ktoré splňuje znaky uvedené v § 2 ŽZ a nie je vylúčené podľa § 3 alebo § 4²³. Aj keď systematika týchto ustanovení nedáva konkrétny návod k typologizácii, všeobecne platí, že medzi činnosti vylúčené z pôsobnosti ŽZ patria:

- činnosti vyhradené štátu,
- činnosti ku ktorým zvláštne povolenie nie je potrebné,

22 Dikcia zákona znie: „Vkladom spoločníka jealebo iných peniažmi ocenených hodnôt (ďalej len „nepeňažitý vklad“) ...“ – § 59 ObZ.

23 Staša, J. – Srbová, I.: Zákon o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) a predpisy súvisiace, komentár, 3. prepracované vydání, Praha, C. H. Beck, 2002, str. 115.

- činnosti, ktoré je možné prevádzkovať výlučne na základe zvláštnych zákonov,
- taxatívne vymenované slobodné povolania,
- niektoré iné činnosti zvláštného alebo zásadného hospodárskeho významu.

Je pritom potrebné ešte upozorniť na § 3 ods. 3 ŽZ, ktorý stanovuje, že živnosťou nie je ani činnosť, ktorá síce naplňuje znaky živnosti, ale je v rozpore s dobrými mravmi²⁴.

Do výpočtu vylúčených činností patrí aj poľnohospodárska výroba, ktorá si zasluhuje zvláštnu pozornosť, upravenú zákonom č. 105/1990 Zb. o súkromnom podnikaní občanov v znení zákona č. 219/1991 Zb. Tento zákon bol predchodcom živnostenského zákona a v súčasnosti je už zrušený výnimkou ustanovení §§ 12a až 12h. Štatút podnikateľa má osoba – samostatne hospodáriaci roľník na základe § 2 ods. 2 písm. d) ObZ. Samostatne hospodáriaci roľník je vždy fyzickou osobou a vykonáva poľnohospodársku výrobu vo vlastnom mene, na vlastný účet a zodpovednosť. Pojem poľnohospodárskej výroby potom vymedzuje zákon ako činnosť, pri ktorom oprávnená osoba:

- a) vyrába výrobky poľnohospodárskej výroby za účelom získania trvalého zdroja príjmov, najmä ich predajom,
- b) vykonáva úpravu alebo iné spracovanie svojej poľnohospodárskej produkcie; pokiaľ treba na túto činnosť súhlas podľa osobitných predpisov, len s týmto súhlasom,
- c) poskytuje príležitostne práce alebo výkony v súvislosti s poľnohospodárskou výrobou, pri ktorých využíva prostriedky a zariadenia slúžiace poľnohospodárskej výrobe, spravidla v čase, keď sa pre túto výrobu plne nevyužívajú, alebo dobýva nevyhradené nerasty.

Evidenciu týchto podnikateľov zabezpečuje príslušný obecny úrad na základe ohlásenia fyzickej osoby.

Zákonná úprava živností ďalej zahŕňa v niektorých prípadoch *prenájom nehnuteľností*. Ohľadne prenajímania bytov

²⁴ Jedná sa pritom o klasický tzv. neurčitý pojem, ktorý bližšie nie je vymedzený, záleží na uvážení správneho orgánu konkrétny obsah toho pojmu.

a nebytových priestorov ŽŽ stanovuje, že je živnosťou len ak sú spolu s prenájomom poskytované aj ďalšie iné služby ako základné služby vyplývajúce z všeobecných predpisov. Podrobnosti o prenájmu nebytových priestorov stanovuje občiansky zákonník, ohľadne nebytových priestorov zákon č. 116/1990 Zb., o nájmu a podnájmu nebytových priestorov. V prípade prevádzkovania garáží, resp. odstavných plôch pre motorové vozidlá platí, že sa považujú za živnosť ak spolu so základnými službami poskytujú aj iné služby, alebo tieto priestory slúžia k odstaveniu najmenej piatich motorových vozidiel.

3. kapitola: Druhy živností

Podnikanie podľa živnostenského zákona zahŕňa činnosti rôznorodého charakteru. Tieto činnosti sa líšia povahou, predmetom a niekedy aj právnym režimom. Tieto odlišnosti súvisia s delením živností na jednotlivé druhy resp. kategórie.

Smerodajným delením živností je legálne rozlíšenie na **živnosti ohlasovacie a koncesované** (§ 9 ŽŽ). Živnostenský zákon tak zohľadňuje **dva rozdielne prístupové režimy** k oprávneniu živnostensky podnikateľ, v závislosti na vecné zameranie a požiadavky na profesionálne zvládnutie.

Režim *živností ohlasovacích* je menej náročný. Môžu byť prevádzkované na základe jednoduchého ohlásenia po splnení predpísaných podmienok. Rozhodujúci je tu vôľa subjektu, ktorý rozhodne podnikateľ takou formou. Živnosti ohlasovacie sa delia na tri podskupiny, na *živnosti remeselné, viazané* a *živnosti voľné*.

Živnosti remeselné sú vymedzené taxatívne v prílohe č. 1 ŽŽ. K ich výkonu potrebuje subjekt splnenie ako tzv. všeobecných, tak aj tzv. zvláštnych podmienok²⁵. Príloha obsahuje 32 remesiel v podobe jednoduchého vymenovania. Obsahová náplň jednotlivých živností nie je stanovená právnym predpisom, ale samotnou praxou živnostenských úradov a podnikateľov. Na tomto mieste je potrebné poznamenať, že

25 Vid' nižšie.

by prispievalo k väčšej právnej istote, pokiaľ by taký predpis vydaný bol, podobne ako tomu je v ČR - vo forme nariadenia vlády č. 469/2000 Sb.

Živnosti viazané predstavujú ďalšiu skupinu živností ohlasovacích. K ich výkonu je vyžadované splnenie ako všeobecných, tak zvláštnych podmienok. Tieto zvláštne podmienky spolu s taxatívnym vymedzením viazaných živností sú uvedené v prílohe č. 2 ŽZ. Príloha stanovuje zvláštne podmienky vykonávania dvojitém spôsobom: podmienku uvádza priamo v prílohe²⁶ alebo obsahuje odkaz na zvláštny zákon²⁷, resp. kombináciou týchto dvoch metód. Ak je podmienka odbornosti stanovená v samotnej prílohe, má normatívny charakter, zatiaľ čo v druhom prípade je to dané odkazom na zvláštny zákon informatívneho charakteru. Odkaz na právny predpis nie je rozhodujúci – tým je úprava priamo obsiahnutá vo zvláštnom predpise.

Skupina *živností voľných* nie je pozitívne vymedzená ŽZ, stanovuje sa len, že za živnosť voľnú sa považuje každá podnikateľská činnosť, ktorá svojou povahou spadá do vecnej pôsobnosti ŽZ a nie je označená ako živnosť priemyselná, viazaná alebo koncesovaná. Ako podmienka vzniku živnostenského oprávnenia je stanovená len splnenie všeobecnej podmienky a tak na prevádzkovanie živností voľných sa nekladú také vysoké nároky, ako na iné typy živností. Tým existuje len negatívna definícia živností voľných, pričom konkrétna kategorizácia záleží na uvážení daného živnostenského úradu. Pritom táto legislatívna konštrukcia je nedostačujúca ako z teoretického tak aj z praktického hľadiska.

Definície určitých javov sú koncipované primárne pozitívne, so snahou vymedziť čo daný jav je. Obvykle k tomu účelu sa používa výklad²⁸, popis vlastností, funkcií, účelu, výstavba

26 Napr. v prípade vyučovania v odbore cudzích jazykov je stanovená zvláštna podmienka: ukončenie vysokoškolského štúdia príslušného jazyka, alebo zloženie štátnej jazykovej skúšky, resp. minimálne 10 ročný pobyt v štáte s úradným jazykom, ktorý sa má vyučovať.

27 Napr. v prípade výkonu geodetickej a kartografickej činnosti príloha odkazuje na odbornú spôsobilosť určenú podľa § 5 zákona NR SR č. 215/1995 Z.z. o geodézii a kartografii apod.

28 Buď taxatívny, alebo demonštratívny.

prvkov daného javu. Pozitívne definície sú potom často doplnené s definíciami negatívnymi, ktoré stanovujú, čo daný jav nie je, obvykle vymenúvaním protikladov. Tým negatívne definície dopĺňujú a upresňujú definície pozitívne a napomáhajú tak k dôkladnejšiemu pochopeniu pojmov. V otvorenom systéme, s neobmedzeným množstvom prvkov, logika preto diktuje, že kým pozitívna definícia obstoí aj samostatne, pretože presne vymedzuje hranice daného pojmu (prvku), tak definícia negatívna obsahuje len negáciu, čím definuje neobmedzené množstvo prvkov. Napriek tomu, pokiaľ prvky daného otvoreného systému sú presne ohraničené, je možné použiť samostatné negatívne definície – ako sa to využíva v prírodných vedách. Vedy humanitné oproti tomu majú iný charakter, tak je tomu aj v právnej vede, kde jednotlivé pojmy nie sú striktne definované, dochádza k prelínaniu prvkov, ktoré sa menia v čase a spoločnosti. Preto negatívne definície v právnych disciplínach samostatne neobstoja a ani sa samostatne nepoužívajú²⁹.

Z legislatívneho hľadiska je negatívna definícia nedostačujúca preto, lebo aj živnostenský zákon, tak aj iné zvláštne zákony predpokladajú existenciu presne vymedzených kategórií činností v prípade živností. K tomu zodpovedá aj vymedzenie remeselných, viazaných a koncesovaných živností, pri ktorých sú presne a taxatívne vymedzené hranice danej živnosti, z čoho potom vyplývajú aj iné skutočnosti: je presne stanovený správny poplatok, viažu sa na to oprávnenia iných správnych úradov, kontrolných orgánov apod. Celá konštrukcia živnostenského zákona a súvisiacich predpisov je taká, že počíta s presne ohraničenými kategóriami pri vymedzení živností. V prípade živností voľných nie je ale možné na zákonom podklade určiť, či daná osoba ohlasuje jednu alebo viac živností voľných, pretože neexistuje žiadny právny predpis, ktorý by definoval jednotlivé oddelené kategórie voľných živností. Týmto oprávnením, tj. oprávnením k vytvoreniu kategorizácie živností voľných, nedisponujú ani živnostenské úrady, pretože chýba tomu opora v zákone.

29 Bližšie k tomu napr. Weinberger, O.: Norma a instituce, Masarykova univerzita, Brno 1995.

Z pohľadu praxe je tento stav nežiaduci preto, lebo znižuje právnu istotu, ktorá by mala byť prvoradou zásadou každého právneho štátu. Súčasná prax živnostenských úradov je taká, že kategorizáciu živností voľných uskutočňujú na základe zoznamov OKEČ, ktoré nie sú právnymi normami ani publikované a verejne prístupné - ako by to bolo možné očakávať pri práci živnostenských úradov. Napriek tomu používanie týchto zoznamov je nutné, pretože predchádzajú isté neriešiteľné situácie z pohľadu živnostenských úradov³⁰. Napriek tomu je potrebné vysloviť jednoznačný názor o potrebe legislatívneho riešenia tohto problému. Dobrým príkladom pritom môže byť česká právna úprava, ktorá v § 73a ods. 1 českého živnostenského zákona splnomocnila vládu ČR k vydaniu vládneho nariadenia č. 140/2000 Sb., ktorým sa stanovuje zoz-

30 „Nic proto – teoreticky vzato – nebrání podnikatelům ohlásit např. všechny existující živnosti volné, s poukazem na § 6 a § 7 slovenského živnostenského zákona. Živnostenské oprávnění k provozování všech existujících živností volných by tak vzniklo pouhým ohlášením.

Je zřejmé, že takové jednání je společensky nežádoucí, živnostenský úřad však tomu nemůže účinně zabránit. Samotná forma, v jaké se živnostenský list vydá v případě takového ohlášení, je již problém živnostenského úřadu, nikoliv podnikatele. Živnostenský úřad může takové ohlášení zamítnout pouze poukazem na to, že na jednom živnostenském listu může být uvedena pouze jediná živnost, a tak náklady na pořízení takového podnikatelského oprávnění by vyrostly exponenciálně rychlostí. Takové řešení je však sporné, neboť je běžné uvádění i více živností volných na jediném živnostenském listě.

Další těžko řešitelný problém praxe se vynořil současně s novelami předpisů o sociálním zabezpečení. Podle nich může žádat o podporu v nezaměstnanosti jen ten, kdo aktivně hledá práci. Tato skutečnost se prokazuje osvědčením vydaným podnikatelem, u něhož nezaměstnaný práci hledal, nicméně ji nedostal, s poukazem na např. kvalifikaci resp. nekvalifikaci nezaměstnaného. Několik podnikatelů na Slovensku hned „na druhý den“ ohlásilo volnou živnost s předmětem činnosti „Vydávání potvrzení nezaměstnaným“, přičemž jejich činnost spočívala ve vydávání potvrzení za úplatek, že nezaměstnaného zaměstnat nemohou. Zabránit takovému „podnikání“ z pohledu živnostenských úřadů lze pouze s poukazem na § 3 odst. 3 slovenského živnostenského zákona, který říká, že „živnostíou nie je ani činnosť, ktorá svojou povahou spĺňa znaky živnosti, ale je v rozpore s dobrými mravmi“. Otázkou však zůstává, zda se tato činnost skutečně přičítá dobrým mravům.“ Hulkó, G.: Má český živnostník méně volnosti než slovenský?, Právní rádce 12/2004, str. 24.

nam odborov živností voľných. Nariadenie vlády tak taxatívne vymedzuje jednotlivé voľné živnosti spôsobom, ktorý uľahčuje prácu živnostenským úradom a dôkladnejšie vymedzuje práva podnikateľov. Tiež treba poznamenať, že podzákonná forma zoznamu živností voľných, tj. forma nariadenia vlády, prispieva aj k tomu, že daný zoznam je možné jednoducho a rýchlo rozšíriť, resp. zúžiť rozhodnutím vlády ČR.

Prístupový režim *koncesovaných živností* je najstriktnejší. Ingerencia štátu sa prejavuje vo väčšej miere, rozhodujúce je štátne povolenie, vydané vo forme tzv. koncesie. Dôvodom k tomu je skutočnosť, že prevádzkovanie týchto živností kladie vysoké nároky na odbornú spôsobilosť. Príloha č. 3 ŽZ konkretizuje tieto činnosti, ktoré svojou povahou znamenajú zvýšené riziko pre spoločnosť, pre životné prostredie a pod. Pôvodné znaky koncesovaných živností, to že subjektu – prevádzkovateľovi môže byť uložená podmienka, resp. podmienky, výkonu koncesovanej živnosti sa nezmenili od vzniku živnostenského zákona. Jedná sa o možnosť rôznych typov zákonného obmedzenia podnikateľskej slobody z dôvodu verejného záujmu, na základe správneho uváženia živnostenského úradu na určité územie a dobu. Pri vydávaní koncesíí zákon predpokladá preverenie „spoľahlivosti“ podnikateľa vo vzťahu k ochrane života, zdraviu, majetku a iných práv osôb vzhľadom na predmet podnikania. Inštitút „spoľahlivosti“ spolu s možnosťou stanovenia podmienok na základe správneho uváženia predstavuje pružný režim udeľovania koncesíí s možnosťou zohľadnenia skutočných a aktuálnych potrieb spoločnosti v danom regióne. Na strane druhej nie je možné nevidieť hrozbu zneužitia právomoci správneho orgánu vlastnými zamestnancami, čo pri pohľade na CPI³¹ Slovenska sa zdá byť reálnou.

31 CPI = Corruption Perceptions Index; Index vnímania korupcie, slúžiaci na určenie miery korupcie v danom štáte. Index pripravuje už od roku 1995 Transparency International, v ročných intervaloch. CPI v roku 2004 bolo na Slovensku 4,0, čo je relatívne dobrá hodnota v porovnaní so susedskými štátmi (CPI 2004 Maďarsko = 4,8; Česko = 4,2; Poľsko = 3,5; Rakúsko = 8,4; Ukrajna = 2,2). Na strane druhej však aj niektoré iné štáty majú nízke hodnotenie ako napr. Kolumbia = 3,8; Panama = 3,7, čo je zjavne znepokojujúce. Zdroj http://www.transparency.sk/prieskumy/041025_cpi.pdf.

Druhým možným delením živností, ktorým právna úprava vyslovene počíta, je podľa **predmetu podnikania**. Toto kritérium rozlišuje medzi **živnosti obchodné, výrobné a poskytujúce služby**. Delenie má svoj význam pri vymedzení rozsahu živnostenského podnikania, predovšetkým z pohľadu aplikačnej praxe. Ako to stanovuje dôvodová správa k ŽZ, najväčší prínos spočíva predovšetkým v tom, že sa týmto spôsobom umožňuje dosiahnutie určitej pružnosti a ucelenosti predmetu podnikania. Uľahčí tiež prácu živnostenských úradov pri vydávaní živnostenských listov a koncesných listín. Členenie má význam predovšetkým pri posúdení vecného rozsahu živnostenského oprávnenia *pri konkrétnej živnosti*³². Jedná sa o typizované rozsahy živnostenských oprávnení, pričom tento rozsah je vymedzený tak, aby umožnil podnikateľovi výkon určitých činností obvykle súvisiacich s jeho predmetom podnikania. Z toho dôvodu nie sú zvlášť uvedené na každom živnostenskom liste (koncesnej listine), ale tvoria predmet činnosti podnikateľa ex lege. Delenie živností podľa predmetu podnikania a prístupového režimu sa nepodmieňuje žiadnym spôsobom a nemajú medzi sebou žiadny zvláštny vzťah, sú navzájom nezávislé. Podobne ako každú živnosť je možné charakterizovať ako ohlasovaciu alebo koncesovanú, je možné aj ich bez výnimky zaradiť do nasledujúcich tried:

Živnosti obchodné. Výnimkou klasického „kúpa tovaru na účely jeho predaja“ zahrnuje zákonná definícia ešte prevádzkovanie pohostinskej činnosti. Pretože však „kúpa a predaj“ je jeden rozšírený spôsob podnikania, zákon definuje rozdiel medzi maloobchodným a veľkoobchodným predajom. Ďalej je detailne rozobraná aj samotná náplň tejto aktivity v § 34 ŽZ, kde sa stanovuje, že podnikateľ prevádzkujúci „kupovanie a predaj“ tovarov, vedľa samotného oprávnenia nakúpiť a predať, má právo najmä tovar prenajímať, sprostredkovať kúpu a predaj tovaru, vykonávať na tovare drobné zmeny, ktorými tovar prispôsobuje potrebám kupujúceho, vykonávať montáž, výmenu vadných súčastí, servis dodaného tovaru, prijímať objednávky na zhotovenie, spracovanie alebo úpravy tovaru,

32 Napr. v priebehu, resp. pri vykonaní, živnostenskej kontroly alebo inej kontroly zo strany správnych orgánov.

predávať tovar aj v pojazdných predajniach, predávať tovar pomocou automatov, uskutočňovať podomový a zásielkový predaj a pod. Tieto doplňujúce a formou čiastočne zmenené činnosti je možné vykonávať len pod podmienkou, že tým nezanikne pôvodná povaha vykonávanej živnosti, teda, že podnikateľ sa bude primárne zaoberať predajom a len okrajovo, napríklad servisom. Pre každý prípad ale platí, že samotný fakt prevádzkovania obchodnej živnosti nezbavuje povinnosti vyhovieť všeobecným a osobitným podmienkam prevádzkovania živností (§ 6 a § 7 ŽZ).

Čo sa druhej - pohostinskej činnosti týka, tá je pozitívne vymedzená ako príprava jedál a nápojov na priamu konzumáciu spotrebiteľom. Súčasťou oprávnenia je ďalej predaj polotovarov a doplnkového tovaru. Jedná sa vlastne o obsahové vymedzenie ohlasovacej živnosti remeselnej (príloha č. 1 skupina 114 – Ostatné, položka 32.). Negatívne vymedzenie v § 38 ods. 2 a ods. 3 ŽZ vylučuje z okruhu pohostinskej činnosti a z pôsobnosti zákona predaj na priamu konzumáciu:

- nealkoholických a priemyselne vyrábaných mliečnych nápojov, koktailov, piva, vína a destilátov,
- zmrzliny, ak sa na jej prípravu použijú priemyselne vyrábané koncentráty a mrazené krémy,
- tepelne rýchlo upravovaných mäsových výrobkov a obvyklých príloh, ako aj bezmäsitých jedál,
- jedál, nápojov a polotovarov ubytovaným hosťom v ubytovacích zariadeniach s kapacitou do 10 lôžok,
- po domácky vyrobeného vína a s ním spojený predaj sezónnych jedál na priamu konzumáciu, ak sa nevykonáva viac ako 4 mesiace v roku.

Pokiaľ si zoberieme v úvahu okruh vylúčených činností, je ťažko pochopiteľné, že sa na Slovensku vôbec niekto zaoberá prevádzkovaním pohostinskej činnosti, v zmysle ŽZ. Vymedzenie spôsobuje interpretačný problém, ktorý by vyžadoval legislatívnu zmenu pretože dikcia zákona zakladá niekoľko interpretačných problémov:

Ad 1) „Pohostinskou činnosťou“ je „príprava a predaj jedál“ „na priamu konzumáciu“ (§ 38 ods. 1 veta 1 ŽZ), ale „pohostinskou činnosťou nie je“ „predaj“ „tepelne rýchlo upravovaných mäsových výrobkov a obvyklých príloh“ „na

priamu konzumáciu“ (§ 38 ods. 2 písm c) ŽZ). A contrario pohostinskou činnosťou je výlučne príprava takých jedál, ktoré sa pripravujú non-*„tepelne“* (studená?) a non-*„rýchlo“* (pomaly?). A pokiaľ áno čo to znamená? Podľa akej (právnej, technologickej alebo inej) normy sa stanovuje skupina jedál, ktorá sa pripravuje tepelne rýchlo a tá, ktorá sa pripravuje „nie-tepelne“ a „nie-rýchlo“?

Ad 2) *„Pohostinskou činnosťou nie je na účely tohoto zákona...“* hovorí § 38 ods. 2 ŽZ. Tým je stanovené, že činnosti vymenované v ods. 2 nie sú považované za pohostinskú činnosť podľa živnostenského zákona, pritom sa ale nestanovuje za akú činnosť sa vlastne majú potom považovať. V týchto prípadoch by sa pravdepodobne jednalo o živnosti ohlasovacie voľné, s poukazom na § 2 a § 25 ŽZ.

Následkom toho neprimerane úzkeho vymedzenia pohostinskej činnosti sú potom nekvalitne poskytované služby a redukcia práv spotrebiteľov. Je nepochybné, že vylúčené činnosti svojou povahou prirodzene naplňujú znaky pohostinskej činnosti, napriek tomu sa za remeselnú živnosť nepovažujú, ale pravdepodobne sa definujú ako živnosti voľné.

Živnosti výrobné. Patrí sem okruh činností, pri ktorých sa zo surovín alebo polotovarov tvorí alebo prepracováva tovar. Mimo základného vymedzenia v § 42 ods. 1 ŽZ, do ktorého spadajú úkony súvisiace s výrobou finálneho produktu, výroba strojov a náradia, ktoré slúžia k finalizácii výrobkov, má podnikateľ aj doplnujúce oprávnenia, ktoré sú dvojakej povahy:

- oprávnenia týkajúce sa vlastných výrobkov (§ 42 ods. 2 písm. b) a c) ŽZ³³),
- oprávnenia týkajúce sa cudzích výrobkov (§ 42 ods. 2 písm. a), c) a d) ŽZ³⁴)³⁵.

33 Vyrábať a potláčať obaly, etikety a iné pomocné prostriedky umožňujúce predaj výrobkov, ktoré vyrába a prenajímať výrobky vlastnej výroby.

34 „Podnikateľ má ďalej právo nakupovať za účelom ďalšieho predaja a predávať výrobky aj iných výrobcov a príslušenstvo, pokiaľ sú rovnakého druhu ako výrobky vlastnej výroby; alebo v jednotlivých prípadoch sprostredkovať predaj cudzích výrobkov a príslušenstva, prenajímať výrobky vlastnej výroby i výrobky iných výrobcov rovnakého druhu, ako aj príslušenstvo; vykonávať montáž, nastavenie a údržbu výrobkov.“

35 Fiala, J. a kol.: Živnostenské právo, MU Brno, Doplněk Brno, 1993, str. 43.

V zásade platí, že mimo hlavnej, výrobnjej činnosti, je dovolené podnikateľovi prevádzkovať všetky aktivity aj inými smermi, napr. prípadné nákupy, opravy, prenájom výrobných prostriedkov, ak pôvodná povaha výrobnjej živnosti zostane zachovaná.

Živnosti poskytujúce služby, sú v ŽZ koncipované ako činnosti smerujúce k uspokojeniu ľudských potrieb, pričom zákon demonštratívne definuje, že ako také, je možné charakterizovať predovšetkým poskytovanie opráv a údržby vecí, prepravu osôb a tovaru. Ďalšími živnosťami, klasicky poskytujúce služby je možné potom charakterizovať prevádzkovanie cestovných kancelárií, poskytovanie ubytovania, prevádzkovanie zastávok, prevádzkovanie garáží a odstavných plôch a pravdepodobne tiež poskytovanie služieb v zmysle § 38 ods. 2 ŽZ. Samotný rozsah oprávnenia je riešený pomocou odkazu na doplňujúci rozsah živností výrobných a časť doplňujúceho rozsahu živností obchodných³⁶, pričom však povaha živnosti musí byť zachovaná. V zásade platí že podnikateľ je oprávnený k prevádzkovaniu takých činností, ktoré svojou povahou možno nenapĺňajú danú kategóriu živnosti poskytujúcej služby, ale bezprostredne napomáhajú k výkonu činnosti hlavnej.

Tretie možné delenie živností používa ako kritérium **spôsob prevádzkovania**. Podľa toho je možné živnosti deliť na **živnosti prevádzkované bez zodpovedného zástupcu** a živnosti prevádzkované **prostredníctvom zodpovedného zástupcu**. Inštitút zodpovedného zástupcu predovšetkým zabraňuje³⁷ nekvalitnému prevádzkovaniu živností ale súčasne uľahčí a sprístupní podnikanie pre každého: Je prirodzené, že všetky existujúce osobitné podmienky prevádzkovania živnosti niekto sám splňovať nemôže a taktiež nie je možné absolútne zakázať podnikanie osobám, ktoré nesplňujú dané kvalifikačné predpoklady. Preto takýmto osobám je povolené prevádzkovať danú živnosť prostredníctvom zodpovedného zástupcu, ktorý namiesto nich splňuje odborné predpoklady prevádzko-

36 § 42 ods. 2 a 3 ŽZ a § 34 ods. 1 písm. i) ŽZ.

37 V tomto ohľade pôsobí preventívne, pretože zabraňuje vzniku živnostenského oprávnenia bez príslušnej kvalifikácie.

vania živnosti. Splnenie všeobecných podmienok uvedených v § 6 ŽZ však nie je možné prostredníctvom zodpovedného zástupcu³⁸. Na strane druhej potom inštitút zodpovedného zástupcu zaisťuje podnikanie právnických osôb pri prevádzkovaní remeselnej, viazanej alebo koncesovanej živnosti, pretože o týchto osobách sú pojmovo vylúčené isté charakteristiky, ako napr. dosiahnutie určitého vzdelania, súhrn praktických schopností apod., ktoré sa ako osobitné podmienky vzniku živnostenského oprávnenia vyžadujú.

Prevádzkovanie živnosti bez zodpovedného zástupcu nenesie so sebou žiadne zvláštnosti s ohľadom na vznik, realizáciu, zmenu alebo zánik živnostenského oprávnenia. Jedná sa o bežný spôsob prevádzkovania živnosti, typický pre podnikateľov, ktorí sú fyzickými osobami pri prevádzkovaní živností ohlasovacích voľných. Naopak prevádzkovanie živnosti prostredníctvom zodpovedného zástupcu je charakteristické pre právnické osoby. V tejto súvislosti je ešte dôležité poznamenať, že v uvedených prípadoch sa nevymedzili zvláštne druhy živností, ale zvláštne druhy prevádzkovania.

Zodpovedný zástupca je fyzická osoba ustanovená podnikateľom, ktorý zodpovedá za riadne prevádzkovanie živnosti a za dodržovanie príslušných predpisov, pričom, až na niektoré výnimky³⁹, je v pracovnoprávnom vzťahu k podnikateľovi. Zodpovedný zástupca musí spĺňať všetky všeobecné a osobitné podmienky, ktoré má splniť fyzická osoba k riadnemu prevádzkovaniu živnosti, pričom musí vyhovieť aj ďalším predpokladom: je povinný mať bydlisko na území Slovenskej republiky, nesmie trvať prekážka prevádzkovania živnosti, vykonávať funkciu v kontrolnom orgáne právnickej osoby u ktorej vykonáva funkciu zodpovedného zástupcu a súčasne platí, že môže vykonávať funkciu zodpovedného zástupcu len v jednej prevádzkárni u jedného podnikateľa. Posledne uvedená podmienka, tj. prítomnosť zodpovedného zástupcu len v jednej

38 Jedinou výnimkou je ustanovenie zodpovedného zástupcu so súhlasom súdu z dôvodu nedostatku veku alebo právnej spôsobilosti (§ 12 ŽZ).

39 V pracovnoprávnom vzťahu byť nemusí, pokiaľ sa jedná o manžela alebo manželku podnikateľa, alebo ak do funkcie zodpovedného zástupcu je ustanovený spoločník alebo člen právnickej osoby.

prevádzkárni, spôsobuje nie len to, že daný podnikateľ môže mať aj niekoľko zodpovedných zástupcov, ale zabezpečuje aj dôkladnejšie a kvalitnejšie prevádzkovanie živnosti a skutočnú prítomnosť zodpovedného zástupcu pri prevádzkovaní živnosti. V zásade sa rozlišuje obligatórne a fakultatívne ustanovenie zodpovedného zástupcu, pričom však platí, že v prípade prevádzkovania živnosti voľnej ani fyzická, ani právnická osoba nemá povinnosť ustanoviť zodpovedného zástupcu. V ostatných prípadoch platí:

- fyzická osoba ustanovuje zodpovedného zástupcu vždy (povinne) ak nespĺňa osobitné podmienky prevádzkovania živnosti,
- právnická osoba ustanoví zodpovedného zástupcu vždy, ak prevádzkuje remeselnú, viazanú alebo koncesovanú živnosť,
- každá fyzická a právnická osoba musí ustanoviť zodpovedného zástupcu, ak prevádzkuje živnosť na viacerých miestach, tj. má viac prevádzkárni – výnimkou prevádzkovania živností voľných.

Prevádzkovanie živnosti bez zodpovedného zástupcu je dovolené len v prípade, ak prestal zodpovedný zástupca vykonávať svoju funkciu, tak do doby stanovenia novej osoby do tejto funkcie je dovolené prevádzkovanie živnosti bez prerušenia. Lehota na stanovenie nového zodpovedného zástupcu je 15 denná.

V priebehu vývoja živnostenského zákona bola formulovaná aj požiadavka legislatívne zakotviť **prevádzkovanie živnosti priemyselným spôsobom**, ktorá sa však nepresadila, pre skromné využitie tohto inštitútu. Predstava vychádzala z toho, že rôznorodé činnosti väčších podnikov je možné iba ťažko zahrnúť do úzko vymedzených kategórií klasických živností. Česká právna úprava tento právny inštitút obsahuje, prax českých živnostenských úradov a podnikateľov však ukazuje faktickú nadbytočnosť tejto úpravy.

Podstata priemyselného spôsobu prevádzkovania – podľa českej úpravy – spočíva v tom, že toto oprávnenie svojím rozsahom zahŕňa, resp. prekrýva, inak samostatné, ale z hľadiska priemyselného prevádzkovania, súvisiace alebo naväzu-

júce živnostenské oprávnenia. Jedná sa teda o akúsi „súhrnnú živnosť“, tvorenú sumou súvisiacich činností, ktoré je možné prevádzkovať bežným spôsobom⁴⁰. Význam inštitútu spočíva v tom, že namiesto viac živnostenských oprávnení nastupuje len jedno a splnenie podmienok odbornej spôsobilosti nie je potrebné zvlášť dokazovať⁴¹. Namiesto toho je stanovená povinnosť podnikateľa prevádzkovať živnosť prostredníctvom osôb odborne spôsobilých.

Pozitívne vymedzenie živností prevádzkovaných priemyselným spôsobom používa zo širokého sortimentu možných kritérií dva kumulatívne splniteľné - a to kritérium skladby pracovných postupov a kritérium organizácie podniku. Pri charakteristike činností vychádza zákon z domnienky, že sa jedná o zložený výrobný proces s multiodborovými kvalitami, tj. že samotná celková činnosť splňuje znaky viacerých jednoduchých živností. Druhým charakteristickým rysom a súčasne podmienkou prevádzkovania je existencia zložitého procesu výroby a organizácie podniku.

Špecifickosť tejto formy prevádzkovania spočíva v tom, že živnostenské oprávnenie sa nevydáva na výrobný postup, ale na predmet podnikania a tým aj na finálny produkt. Platí, že podnikateľ má vo výrobe slobodnú ruku pri výbere činností, pracovných a technologických postupov. Praktický význam inštitútu priemyselného prevádzkovania živnosti je malá, používa sa zriedka, len v ojedinelých prípadoch⁴².

40 Průcha, P.: Živnostenské oprávnění, Masarykova univerzita, Brno 1997, str. 36 a 37.

41 To neplatí v prípade koncesovaných živností (§ 7a ods. 4 českého ŽZ).

42 V podstate to súvisí s tým, že priemyselný spôsob prevádzkovania predpokladá zložité výrobné a technologické procesy, ktoré sú typické len pre najväčšie podniky (napr. výroba automobilov, lietadiel, stavby na kľúč apod.). Koľko takých firiem v Českej republike existuje je možno ale spočítať „na jednej ruke“.

Časť III.

Subjekty živnostenského práva a živnostenskoprávnych vzťahov

1. kapitola: Všeobecná charakteristika subjektov

Ak sa skúma živnostenské právo ako subsystém správneho práva, tak platí, že subjekty živnostenského práva a živnostenskoprávnych vzťahov sú súčasne subjektami správneho práva a správnoprávnych vzťahov⁴³. Subjektom správneho práva je ten, kto je nositeľom práv a povinností podľa správnych predpisov. Ak je osoba subjektom živnostenského práva, platí, že vykazuje všetky všeobecné charakteristiky subjektu správneho práva.

Správne právo pri charakteristike subjektov vychádza z administratívne-právnej metódy právnej regulácie verejnoprávnych vzťahov: v konkrétnych prípadoch vystupujú konkrétne subjekty vo vzťahu nadriadenosti a podriadenosti, čiže na jednej strane stoja **subjekty vykonávajúce správu verejných záležitostí** a na strane druhej **subjekty, voči ktorým je verejná správa vykonávaná**.

Do prvej skupiny⁴⁴ patrí *štát, verejnoprávne korporácie a záujmová samospráva*. Záujmová samospráva má bohatú

43 O subjektoch správneho práva sa hovorí v súvislosti s ich všeobecným postavením, založeným na základe objektívneho práva, zatiaľ čo o subjektoch správnoprávnych vzťahov sa hovorí vo väzbe na konkrétny správny vzťah, ktorý je založený na subjektívnych právach a povinnostiach, bližšie viď Průcha, P.: Základy správního práva, obecná část, MU Brno, 1994, str. 75 a nasl.

44 O subjektoch náležiacich do tejto skupiny sa odborná literatúra (napr. Pelikánová, I. a kol.: Obchodní právo, I. díl, 2. přepracované vydání, Codex Bohemia, 1998, str. 57; Hendrych, D.: Právnícké osoby veřejného práva, Správní právo, 1/1996, str. 1 a nasl.; Průcha, P.: Živnostenské oprávnění, Masarykova univerzita, Brno 1997, str. 46) hovorí ako o právnických osobách veřejného práva a odlišuje ich od právnických osôb súkromného práva. Poukazuje sa pritom predovšetkým na odlišný dôvod

históriu na území Slovenska, tradične vystupovala ako súčasť verejnej správy. V období socializmu bola vedome odbúravaná, podobne ako iné prejavy skutočnej samosprávy, v súčasnosti sa znovu buduje. Z pohľadu živnostenského práva prichádzajú do úvahy príslušné hospodárske komory, živnostenské spoločenstvá, podnikateľské zväzy apod.

Štát a verejnoprávne korporácie sa prezentujú prostredníctvom svojich orgánov, ktoré sa súhrnne označujú ako správne orgány. Správne orgány majú rôzne postavenie pri zabezpečovaní verejných záležitostí. Ich postavenie je odvodené predovšetkým od ich právom predpísaného vzniku, kde sa definuje ich okruh činnosti a potrebné prostriedky k výkonu svojej činnosti. Tieto dve atribúty sa nazývajú ako pôsobnosť a právomoc.

Pôsobnosť býva definovaná ako predmet, obsah a rozsah činnosti správneho orgánu, tj. okruh otázok, ktoré daný orgán prejednáva, rozhoduje, realizuje a za riešenie zodpovedá⁴⁵. Pri pôsobnosti sa rozlišuje pôsobnosť vecná (čo musí správny orgán riešiť) a územná (kde musí správny orgán riešiť). Od pôsobnosti sa odlišuje **príslušnosť** v správnom konaní, ktorým sa rieši vzťah správneho orgánu k danému, konkrétnemu konaniu, jedná sa teda o procesnoprávnu charakteristiku.

Vo všeobecnej rovine to znamená, že pôsobnosť je zákonom stanovený okruh záležitostí v ktorých môže daný úrad rozhodovať na vymedzenom území. Pôsobnosť vymedzuje v akých otázkach a kde môže správny orgán zasahovať. **Právomoc** potom predstavuje, akým spôsobom môže svoju pôsobnosť správny orgán presadzovať – aké prostriedky má

vzniku a účelu týchto osôb. Vyskytuje sa tiež názor, že rozlišovanie právnických osôb podľa súkromného a verejného práva je zbytočný, pretože pojem právnickej osoby verejného práva v skutočnosti nemá žiadnu extenziu (rozsah), tzn. nemá spoločné znaky, ktoré by ju odlišovali od právnických osôb súkromného práva. Pojem právnických osôb podľa verejného práva je zdanlivý a jedná sa o myšlienkovú konštrukciu, ktorého užitočnosť je pochybná, bližšie Knapp, V.: O právnických osobách, Právnik, 10 – 11/1995, str. 980 a nasl. Kriticky sa otázkami spojenými s delením osôb na osoby verejného a súkromného práva zaoberal tiež Havlan, P.: Vlastnictví státu, Brno, Masarykova univerzita, 2000, str. 36 a nasl.

45 Průcha, P.: Správní právo, obecná část, MU Brno, 2001, str. 86.

k tomu, aby mohol zabezpečiť efektívnu realizáciu práva. Literatúra vymedzuje právomoc ako súhrn oprávnení, ktorými je orgán štátnej správy vybavený a právnych povinností, ktoré sú orgánu štátnej správy uložené, tj. súhrn právnych prostriedkov, ktoré má správny orgán k realizácii svojej pôsobnosti⁴⁶. Tieto prostriedky sú rôzneho charakteru, môžu siahať od vydávania stanovísk až do vydávania všeobecne záväzných rozhodnutí alebo ukladania pokút.

Skupinu druhú tvoria *osoby fyzické a právnické*. Ako na to poukazuje teória práva tieto osoby majú tri základné atribúty, a to **spôsobilosť k právnym úkonom a povinnostiam alebo právna subjektivita**, pod ktorým sa rozumie schopnosť osoby byť nositeľom subjektívnych práv a povinností, **spôsobilosť k právnym úkonom**, ktorým sa rozumie schopnosť osoby svojím vlastným jednaním zakladať, meniť alebo zrušiť subjektívne práva a povinnosti a **spôsobilosť k protiprávnym úkonom**, ktorým sa rozumie spôsobilosť svojím jednaním porušiť pravidlo obsiahnuté v právnej norme.

Rozlišovanie týchto troch atribútov je významnejšie v prípade fyzických osôb. **Právna subjektivita** v správnom práve; je odvodená od všeobecnej úpravy, obsiahnutej v Ústave SR a OZ. Právna subjektivita **vzniká narodením, zaniká smrťou**. V niektorých prípadoch môže mať subjektivitu aj nasciturus, ak sa narodí živý. Spôsobilosť mať práva a povinnosti je predpokladom **spôsobilosti k právnym, resp. protiprávnym úkonom**. Túto vlastnosť nadobudne fyzická osoba dosiahnutím plnoletosti, resp. uzavretím manželstva pred dosiahnutím plnoletosti. Všeobecná úprava v OZ stanovuje, že plnoletosti sa fyzická osoba nadobudne dovŕšením osemnásteho roku veku. Správne právo pre svoje účely používa celý rad zvláštnych ustanovení, všeobecnú úpravu používa podporne. Nezávisle na tom, či sa použije zvláštna alebo všeobecná úprava, platí že jednanie plnoletej fyzickej osoby je možné vnímať ako „platné“, pokiaľ táto osoba disponuje požadovanými **rozumovými, rozpoznávacími a ovládacími schopnosťami**. Fyzická osoba nespĺňajúca tieto podmienky spôsobilosti

46 Průcha, P.: Správní právo, obecná část, MU Brno, 2001, str. 85.

k právnym úkonom musí byť vždy zastúpená. Výnimku všeobecných prípadov zastúpenia⁴⁷ pozná správne právo niekoľko druhov špeciálneho zastupovania, ak niekto nesplňuje niektoré vlastnosti vyžadované správnymi predpismi.

Základnú definíciu a právnú úpravu právnických osôb⁴⁸ podávajú súkromnoprávne predpisy. Rozdiel medzi právnou spôsobilosťou osoby fyzickej je v tom, že prvá je vlastnosť reálneho subjektu, zatiaľ druhá je atribútom subjektu vytvoreného právom. **Právna subjektivita**⁴⁹ je u fyzických osôb právom vytvorená vlastnosť reálneho subjektu a právna subjektivita právnickej osoby je právom vytvorená vlastnosť subjektu fiktívneho. Subjektivita týchto osôb vzniká preto výlučne na základe a v medziach zákona. Právnické osoby majú samozrejme aj **spôsobilosť k právnym úkonom**, ale ich menom môžu konať vždy a výlučne iba osoby fyzické, ktorých vystupovanie sa považuje za činnosť právnickej osoby. Právnické osoby disponujú ďalej obmedzenou **spôsobilosťou k proti-právnym úkonom**, ich trestnoprávna zodpovednosť je vylúčená, ale sú potencionálnymi subjektami správnoprávnej zodpovednosti.

O povahe a koncepcii právnických osôb sa vedia rozsiahle diskusie a presadzujú sa rôzne názory s väčším alebo menším úspechom. Podľa súčasnej platnej úpravy je právnickou osobou každé združenie stanovené zákon. Základným predpisom, obsahujúcim výpočet takýchto združení je OZ. Ustanovenie § 18 až § 21 OZ prekračuje medze súkromného práva a podáva akýsi všeobecný základ a definíciu právnických osôb, založených podľa verejného, resp. súkromného práva. Právnickými osobami teda sú:

- Združenie fyzických alebo právnických osôb. Sem sú zaradené všetky obchodné spoločnosti, záujmové združenia podľa § 20f až § 20j OZ, združenia podľa zákona č. 83/1990 Zb., o združovaní občanov a prípadne aj politické strany, podľa zákona č. 424/1991 Zb., o združovaní

47 Napr. zákonné zastúpenie, zastúpenie na základe plnej moci apod.

48 Máme tu na mysli tzv. právnické osoby podľa súkromného práva (viď vyššie).

49 Právna subjektivita je daná právnickým osobám podľa § 19a OZ, ktorá je založená na princípu generality právnej subjektivity.

v politických stranách a v politických hnutiach. Nutné však upozorniť na skutočnosť, že pod toto ustanovenie nie je možné zaradiť združenia bez právnej subjektivity⁵⁰. Výklad ustanovenia zákona síce môže k tomu zvädzať, ale za právnické osoby je možné považovať iba také združenia, ktorým zákon subjektivitu priznáva.

- Účelové združenia majetku. Za také združenia sa považujú nadácie, upravené zákonom č. 34/2002 Z.z., o nadáciách, podľa ktorého nadácia „slúži na podporu verejnoprospešného účelu“⁵¹.
- Jednotky územnej samosprávy.
- Iné subjekty, stanovené zákonom. Patria sem predovšetkým subjekty záujmovej samosprávy, najmä rôzne profesijné komory s povinným členstvom, podnikateľské spoločenstvá, ako napr. Slovenská živnostenská komora, Komora kominárov, atď.
- Štát, prostredníctvom svojich orgánov, ak vystupuje v súkromnoprávných vzťahoch⁵².

V tejto súvislosti je potom obzvlášť diskutovanou témou hospodárenie a majetkové postavenie štátom alebo samosprávnymi organizáciami zriadených rozpočtových a príspevkových organizácií, ale aj samotné podnikanie obcí a vyšších územných celkov, ktoré je v niektorých aspektoch značne diskutovanou témou. Východiskom problémov je otázka právnej subjektivity týchto organizácií a proces rozhodovania o hospodárení, resp. podnikaní. Jedná sa pritom o právnu otáz-

50 Napr. združenie osôb podľa § 829 a nasl. OZ právnu subjektivitou nedisponuje.

51 Ust. § 2 ods. 1 zákona č. 34/2002 Z.z.

52 OZ síce používa formuláciu „v občianskoprávných vzťahoch“, na tomto mieste je ale vhodnejšie použiť označenie „súkromnoprávných“, pokiaľ ponímame § 18 až § 21 OZ ako všeobecnú definíciu právnických osôb, vzťahujúci sa na celý právny poriadok.

53 Názorným príkladom toho je napr. zákon č. 201/2002 Sb., o Úrade pro zastupování státu ve věcech majetkových v ČR, ktorý – ako sa v odborných kruhoch hovorí – vznikol na politickú objednávku, ktorá v priebehu svojej existencie reaguje svojimi novelami vždy na aktuálne predstavy aktuálnych politických predstaviteľov, ktorí sú pri moci. Bližšie k tejto otázke napr. Havlan, P.: K první novele zákona o ÚZSVM, Právní zpravodaj: časopis pro právo a podnikání, ročník V. č. 7, C. H. Beck, Praha, 2004, str. 11; Havlan, P.: Jak dál v právní úpravě státních organizací?, Právní zpravodaj: časopis pro právo a podnikání, č. 10, C.H. Beck, Praha 2002, str. 7

ku aktuálnu, na ktorú vplývajú – často neblahým spôsobom – aktuálne politické udalosti daného štátu⁵³.

2. kapitola: Inštitucionálne zabezpečenie živnostenskej správy

Štát nemôže zabezpečiť efektívnu ochranu verejných a svojich záujmov iba jednoduchou deklaráciou. Je síce nutné základné zásady a filozofiu právneho poriadku vymedziť na ústavnej úrovni a vykonávať ich zákonmi, celé úsilie by však bolo márne, ak by nebola súčasne zaistená účinná realizácia týchto noriem. Možným nástrojom je vytvorenie efektívne fungujúceho systému správnych orgánov a na úseku živnostenskej správy môžu pristúpiť aj samosprávne záujmové spoločenstvá.

Zabezpečenie živnostenskej správy prislúcha orgánom vymedzeným živnostenským zákonom vo svojich ustanoveniach § 66a až § 66d a zákonom č. 222/1996 Z.z., o organizácii miestnej správy. Organizácia živnostenskej správy⁵⁴ je založená na princípe štátneho zabezpečenia, ktoré je modifikované dovolenou ingerenciou záujmovej samosprávy zo strany Slovenskej živnostenskej komory (ďalej len „SŽK“).

Organizácia slovenskej živnostenskej správy je historicky odvodená od dvojúrovňovej verejnej správy, kde sa uskutočnila spolupráca štátnej správy a územnej samosprávy. Najnižšiu úroveň živnostenskej správy predstavovali obecné živnostenské úrady. Tým bola zverená len správa ohlasovacích živností voľných. Okresné živnostenské úrady vykonávali správu týkajúcu sa živností koncesovaných, remeselných, viazaných a boli inštančne nadriadenými orgánmi obecných živnostenských úradov. Zaoberali sa súčasne aj ukladaním pokút vyplývajúcich z porušenia povinností v oblasti týchto živností, boli oprávnené vykonávať živnostenskú kontrolu a zaisťovali agendu súvisiacu s vedením živnostenského registra. Tento pôvod-

54 Je pritom potrebné upozorniť na mnohovýznamovosť pojmu „organizácia“, ktorým je možné vyjadriť v oblasti správneho práva jednak súbor inštitúcií (orgánov, úradov) a jednak súbor činností. V tejto kapitole sa pojednáva o organizácii živnostenskej správy ako o súbore správnych orgánov (úradov, inštitúcií).

ný systém štátnych orgánov sa zachoval v podstate dodnes, s menšími a väčšími zmenami.

Súčasný stav slovenských živnostenských úradov je vnímaný kriticky ako zo strany laikov, tak aj zo strany odborníkov z dôvodu nekoncepčnej reformy, resp. zmeny verejnej správy. Pôvodnú dvojúrovňovosť obecných, okresných a inštančne nadriadených krajských úradov nahradila iná dvojúrovňovosť. V roku 2001 boli vytvorené tzv. vyššie územné celky zákonom č. 302/2001 Z.z., o samospráve vyšších územných celkov a boli prenesené niektoré činnosti krajských úradov na VÚC. Paralelne s vytvorením VÚC boli prenesené isté právomoci z okresných úradov na obce. Posledná zmena nastala potom 1.1.2004 v súvislosti s ukončením činností okresných úradov, pričom ich pôsobnosti a právomoci boli prenesené na novo vytvorené obvodné úrady, obce a novo vytvorené úrady práce, sociálnych vecí a rodiny. Tým bol vytvorený stav, že vedľa obvodných úradov, krajských úradov (územne dekoncentrovaná štátna správa s všeobecnou pôsobnosťou) existuje aj systém obcí a vyšších územných celkov (územná samospráva s všeobecnou pôsobnosťou), pričom sa tiež počíta s územne dekoncentrovanými špecializovanými orgánmi štátnej správy pri zabezpečovaní správy verejných záležitostí. Spolu s uvedenými zmenami ale neprebehla fiškálna decentralizácia, teda príslušné finančné prostriedky na zabezpečenie prenesených pôsobností chýbajú⁵⁵. Organizácia živnostenskej správy ja na Slovensku teda nasledovná:

- Obvodné živnostenské úrady; sú to príslušné referáty obvodných úradov. Vykonávajú všetky činnosti súvisiace s vydávaním preukazov živnostenského oprávnenia, vykonávajú živnostenskú kontrolu a ukladanie pokút podľa ŽZ a vedú

55 Inú alternatívu reformy ukazuje český model, kde v rámci reformy verejnej správy v rokoch 2001 – 2002 boli zrušené územne dekoncentrované orgány štátnej správy (teda okresné a krajské úrady) a boli nahradené územnou samosprávou, obcami a krajmi. V súčasnosti zabezpečuje verejnú správu v ČR územná samospráva spolu so špecializovanými orgánmi štátnej správy, zatiaľ čo na Slovensku zabezpečuje verejnú správu štátna správa, samospráva a špecializované orgány štátnej správy. Pritom je potrebné poznamenať, že súčasne s inštitucionálnou zmenou verejnej správy v ČR prebehol aj presun príslušných finančných prostriedkov.

evidenciu podnikateľov. Pri vydávaní koncesovaných živností spolupracujú so Slovenskou živnostenskou komorou.

- Krajské živnostenské úrady; sú to príslušné odbory krajských úradov. Do ich pôsobnosti patrí spolupráca so SŽK a vedenie evidencie podnikateľov, patriacich do ich územných pôsobností.

- Ministerstvo vnútra SR; zabezpečuje a koordinuje riadny chod živnostenskej správy, metodicky usmerňuje činnosť živnostenských úradov, zaisťuje zvyšovanie odbornej pripravenosti pracovníkov živnostenských úradov a zabezpečuje jednotný informačný systém v živnostenskom podnikaní.

3. kapitola: Záujmová samospráva živnostenskej správy

Výkon živnostenskej správy prislúcha v najväčšej miere štátu alebo územnej samospráve. Záujmová samospráva sa zapojuje do tejto činnosti len v obmedzenej miere. Existuje mnoho rôznych spoločenstiev a združení na podporu podnikateľov a hájenie ich záujmov, ktoré sú zriadené podľa všeobecných predpisov o združovaní občanov, nie je im však zverený výkon verejnej správy. Výnimku tvoria dve organizácie, a to **Slovenská živnostenská komora**, zriadená zákonom č. 126/1998 Z.z., a **Komora kominárov Slovenska**, zriadená zákonom č. 161/1998 Z.z., ktoré zohrávajú určitú úlohu pri vydávaní koncesných listín, nevykazujú však charakter komôr slobodných povolání. Nemajú napríklad povinné členstvo a ich disciplinárna právomoc je minimálna. Tieto komory zrejme povinné členstvo mať nemôžu, pretože ich potencionálna členská základňa je príliš široká – na Slovensku vykonáva živnostenské podnikanie približne 300 000 osôb – na to, aby bol vytvorený iba jeden orgán na ochranu záujmov „živnostenského stavu“ - ak je vôbec možné o takých všeobecných záujmoch hovoriť. Zdá sa, že pri značne heterogénnych činnostiach živnostníkov je obtiažne nachádzať jednotné celoštátne záujmy toho stavu. Preto stavovské organizácie slobodných povolání zahrnujú osoby, ktoré vykonávajú kvalitatívne totožnú prácu (advokáti, notári, lekári atď.), čo v prípade živností chýba. Je zřejmý rozdiel náplne činností medzi výkonom napr. živnosti voľnej a kon-

cesovanej. Živnostenská komora preto nemôže mať charakter profesijnej komory s povinným členstvom. Komora s povinným členstvom by predpokladala koncepčnú zmenu celej živnostenskej úpravy, napríklad tak, ako je tomu v Nemecku, kde remeselné živnosti boli vyčlenené z úpravy živností a upravené samostatným predpisom. V takom prípade je reálne uvažovať o zabezpečovaní odbornej prípravy na výkon remeselných živností komorou s povinným členstvom.

Dôvodová správa uvádza, že *Slovenská živnostenská komora* bola zriadená z potreby vytvorenia jediného reprezentatívneho zástupcu podnikateľskej sféry, nakoľko do jeho zriadenia záujmy podnikateľov zastupovali len územne a profesijne rozdielne občianske združenia. Do pôsobnosti komory patrí predovšetkým ochrana a podpora záujmov svojich členov, prispievania k riadnemu a odbornému prevádzkovaniu živností, vydávanie vyjadrení, návrhov štátnym orgánom a vykonávanie kvalifikačných skúšok podľa ŽZ. Hlavnou úlohou SŽK je však hájenie záujmov svojich členov a zabezpečenie informovanosti podnikateľov ohľadne nových možností v súvislosti so vstupom do EÚ a o podporách malého a stredného podnikania.

Ustanovujúce zhromaždenie delegátov sa konalo 12.12.1998, počet zakladajúcich členov bolo 482 osôb. Pri jej vzniku bolo deklarované niekoľko cieľov a reprezentované isté predstavy o fungovaní živnostenskej komory. Zo začiatku bola faktická činnosť komory malá, v poslednom období sa však stala aktívnou organizáciou, zahrnujúcou niekoľko tisíc členov. Do obsahovej náplne činnosti komory patrí predovšetkým spolupráca so živnostenskými úradmi pri vydávaní koncesných listín; organizovanie kvalifikačných skúšok podľa ŽZ; informačná a publikačná činnosť najmä o legislatívnych zmenách v oblasti podnikania, o štátnych podporách podnikania; organizovanie školení, konferencií na zvyšovanie odbornosti výkonu živností a poradenská činnosť. Zatiaľ sa nepodarilo zriadenie stáleho rozhodcovského súdu, informačná a publikačná činnosť komory by mohla byť aktuálnejšia a intenzívnejšia, avšak s ohľadom na súčasné financovanie zo strany štátu je možné hodnotiť činnosť SŽK pozitívne.

4. kapitola: Subjekty živnostenského podnikania

Živnosť môže prevádzkovať **fyzická** alebo **právnická osoba**, splňujúca stanovené predpoklady. Po splnení príslušných podmienok, predpísaných zákonom, majú právny nárok na živnostenský list. Právo na podnikanie je možné obmedziť iba z dôvodu verejného záujmu – vtedy je získanie povolenia viazané na štátne povolenie, koncesiu. Ako verejný záujem je možné charakterizovať zvýšenú potrebu ochrany života, zdravia, majetku a pod. Na vydanie štátneho povolenia však právny nárok nie je, ako v prípade živnostenského listu, ale udeľenie oprávnenia závisí obvykle na uvážení správneho orgánu, resp. živnostenského úradu.

Živnostenské podnikanie *fyzických osôb* nie je zvlášť obmedzené: ak vykazuje osoba všetky náležitosti spôsobilého subjektu správneho a živnostenského práva, nevzťahuje sa na ňu žiadny vzťah inkompatibility vykonávanej funkcie⁵⁶ a ak splňuje všeobecné a osobitné podmienky prevádzkovania živnosti, nič v jej ceste nestojí. Je nutné upozorniť, že podnikanie viac osôb pod spoločným menom podľa § 10 ods. 4 ObZ, nie je právnickou osobou.

Čo sa *právnických osôb* týka, z ustanovení ŽZ nevyplýva žiadne obmedzenie ich živnostenského podnikania. Oprávneným subjektom k prevádzkovaniu živnosti môže byť v zásade každá právnická osoba, ako právnické osoby založené k podnikaniu, tak aj právnické osoby založené k iným účelom ako podnikanie, tj. k tvorbe zisku. Obmedzenie musí byť zakotvené vždy vo zvláštnom zákone.

Za účelom podnikania sú založené predovšetkým obchodné spoločnosti a družstvá, upravené v ObZ. Do tejto skupiny patrí ďalej štátny podnik, upravený zákonom č. 111/1990 Zb., o štátnom podniku. Pri svojej podnikateľskej činnosti musia tieto právnické osoby bez výnimky dodržiavať ustanovenia ŽZ, ak ich predmet činnosti spadá do pôsobnosti ŽZ.

Iným účelom ako podnikateľským môžu byť založené rôzne právnické osoby. Konkrétne sa jedná o spoločnosť s ručením

56 Ako to platí napr. pre sudcov, štátnych zamestnancov a pod.

obmedzeným, akciová spoločnosť a družstvo, založené k nepodnikateľským účelom. Ďalej sem patria nadácie, príspevkové organizácie, cirkve a cirkevné právnické osoby, obce, vyššie územné celky, záujmové združenia právnických osôb, vysoké školy a iné. Diskusia o podnikaní združení občanov v zmysle § 829 a nasl. OZ je irelevantná, pretože nedisponujú právnou subjektivitou. Zvlášť zákony upravujúce postavenie spomínaných právnických osôb obsahujú obmedzenia rôzneho druhu. Podnikanie **politických strán** je vylúčené absolútne podľa § 17 ods. 2 zákona č. 424/1991 Zb., o združovaní v politických stranách a politických hnutiach. Ohľadne **nadácií** je podnikanie, a tým aj živnostenské podnikanie až na niektoré výnimky vylúčené podľa § 29 ods. 1 zákona č. 34/2002 Z.z., o nadáciách. Živnostenské podnikanie **príspevkových organizácií** je dovolené len so súhlasom zriaďovateľa, pokiaľ táto hospodárska činnosť slúži k zaisteniu činnosti hlavnej⁵⁷. Pre **cirkve**, verejné **vysoké školy** a celky **územnej samosprávy** je podnikanie v zásade dovolené, aj keď v niektorých prípadoch môžu zvlášť predpisy obsahovať obmedzenia.

Podnikanie **občianskych združení** podľa zákona č. 83/1990 Zb., o združovaní občanov je sporné. Zákon o združovaní občanov v § 1 ods. 3 písm. b) jasne stanovuje, že zákon č. 83/1990 Zb. sa nevzťahuje na „združovanie občanov ... k zárobkovej činnosti alebo k zabezpečeniu riadneho výkonu určitých povolaní“. Podnikanie týchto osôb je teoreticky dovolené len v prípade, že vykonávaná podnikateľská činnosť slúži výhradne k plneniu hlavných cieľov, pre ktoré bolo občianske združenie vytvorené. Ako ale právna teória a prax upozorňuje, podnikanie týchto osôb je nanajvýš problematické a neodporúča sa vôbec.

Neinvestičné fondy upravené zákonom č. 147/1997 Z.z., o neinvestičných fondoch môžu byť zriadené k splneniu všeobecného prospešného účelu, ako napr. „rozvoj a ochrana duchovných hodnôt, ochrana ľudských práv, ochrana a tvorba

57 Ust. § 42 zákona č. 303/1995 Z.z., o rozpočtových pravidlách.

58 Vid' § 23 ods. 1 zákona č. 147/1997 Z.z., o neinvestičných fondoch.

životného prostredia, zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt, ochrana a podpora zdravia a vzdelávania, rozvoj sociálnych služieb“ a pod. Podnikanie týchto fondov je vylúčené absolútne⁵⁸.

Zvláštnym druhom potencionálnych subjektov živnostenského práva sú *osoby zahraničné*. Čo sa postavenia týchto osôb týka, uplatňuje sa režim asimilačný. V zásade teda platí, že zahraničné osoby môžu podnikáť za totožných podmienok, ako občania SR, ak majú na území Slovenska povolenie k pobytu. V prípade osôb, ktoré sú občanmi EÚ platí zvláštna úprava obsiahnutá v §§ 66e až 66o ŽZ. Normy obsiahnuté v tejto časti ŽZ majú obmedzenú osobnú pôsobnosť, ktoré sa výhradne vzťahujú na občanov členských štátov EÚ. Ich obsahom sú podmienky a proces uznávania odbornej a inej spôsobilosti na Slovensku na základe podkladov vydaných členskými štátmi EÚ.

Časť IV.

Vznik oprávnenia k živnostenskému podnikaniu

„Živnostenské oprávnenie je kvalifikovaným oprávnením, na ktorého existenciu je viazaná možnosť realizácie živnostenského podnikania s príslušnými subjektami“⁵⁹ – tak znie stručná a jednoduchá definícia. Pod týmto pojmom sa však skrýva viac, ako z teoretického, tak z praktického hľadiska. Pojem „**oprávnenie**“ je jeden z troch významov slova „**právo**“ a je výrazom možnosti určitého subjektu istým spôsobom sa chovať. V tomto význame teória práva hovorí o práve subjektívnom. Teória práva ďalej stanovuje, že subjektívne právo je vždy založené na práve objektívnom, ktoré predstavuje súbor všeobecne záväzných pravidiel chovania, teda súbor právnych noriem. Objektívne právo tak vymedzuje práva a povinnosti subjektov a možné právne vzťahy v abstraktnej rovine, pričom subjektívne právo je výrazom konkretizácie všeobecnej právnej normy, čo do subjektov, objektu a predmetu. Objektívnym právom disponuje každý, ale subjektívne právo náleží danému subjektu. Tak živnostenské oprávnenie, ako výraz objektívneho práva po živnostensky podnikateľ, je možné označiť za subjektívne verejné právo. Verejnoprávna povaha živnostenského oprávnenia sa následne odzrkadľuje pri jej vzniku, existencii a zániku, ktoré je vždy spojené s ingerenciou orgánu verejnej moci. Pričom sa obvykle charakterizuje práve táto dichotómia práva objektívneho a subjektívneho, zabúda sa na tretí význam slova právo, ktorý je síce z právnoteoretického hľadiska menej podstatný a označuje osobnú **slobodu**, teda dovolenosť istým spôsobom sa chovať.

Právo podnikateľ je ústavne zaručeným právom každého občana. Výkon práva je upravený a obmedzený zákonmi, pretože ani táto občianska sloboda nemôže siahať do nekonečna.

59 Průcha, P.: Základní pojmy a instituty správního práva, Masarykova univerzita, Brno 1998, str. 401.

Bez zohľadnenia verejných záujmov, verejného poriadku, ochrany spotrebiteľa a podobných významných hodnôt by nastala anarchická situácia. Z týchto dôvodov je dovolené podnikateľ len na základe a v medziach zákona. Objektívne právo tak vymedzuje rôzne právne skutočnosti vzniku **živnostenského oprávnenia** a tak rôzne **režimy vzniku** tohoto subjektívneho práva. Podat' všeobecnú charakteristiku týchto režimov je obzvlášť náročné a v právnej teórii existuje pestrá škála možných prístupov. Je možné sa stretnúť s určitými asketickými predstavami vzniku „živnostenského oprávnenia“ ako uvádza napr. Kohout, A. a Horzinková, E.⁶⁰ keď hovoria o režime ohlasovacom, registračnom, resp. koncesnom. Na strane druhej potom stoja také hedonistické typológie rôznych režimov, aké uvádza napr. Staša, J.⁶¹, kde sa vymenuje celkom

60 Kohout, A., Horzinková, E.: Československý živnostenský zákon 1991, Linde, Praha 1992, str. 8.

61 Staša, J.: Veřejnoprávní oprava podnikání, konspekt přednášek, PrF UK v Praze, 1995, rozlišuje:

Volný režim úpravy – určitou podnikateľskou činnosť je možno provádzať svobodne, ke vzniku oprávnení není zapotřebí projevu veřejné (státní) správy, ani interakce s veřejnou (státní) správou

Podmínene volný režim úpravy – rovněž nevyžaduje ke vzniku oprávnení k podnikání projev veřejné (státní správy), vyžaduje ale predbežnou interakci uchazeče o oprávnení s veřejnou (státní) správou. Taková interakce může mít povahu oznámení zamýšlené činnosti.

Povolovací režim úpravy – záleží v tom, že podnikateľské oprávnení vzniká na základe správního aktu, na jehož vydání je při splnění zákonem stanovených podmínek právní nárok.

Koncesní režim úpravy – je podobný režimu povolovacímu, na rozdíl od nej na vydání správního aktu není právní nárok, jeho vydání je vecí správního uvážení.

Nezprostředkovaný prikazovací režim úpravy – vyjadruje formou príkazu stanoveného přímo v právní norme povinnost podnikatele provádět v souvislosti s podnikáním určité činnosti.

Nezprostředkovaný zakazovací režim úpravy – obdobou predchodícího režimu s tím, že povinnost stanovená přímo právní normou je vyjádřená formou zákazu

Zprostředkovaný prikazovací režim úpravy – vyjadruje formou príkazu stanoveného právním aktem povinnost podnikatele provádět v souvislosti s podnikáním určité činnosti.

Zprostředkovaný zakazovací režim úpravy – obdobou predchodícího režimu s tím, že povinnost stanovená správním aktem je vyjádřena formou zákazu.

11 možných variant. Zlatú strednú cestu potom predstavuje delenie uvádzané Fialom, J.⁶² - rozlíšenie do štyroch skupín, ktoré sú charakterizované nasledovne:

K **voľnému výkonu** dochádza, keď oprávnenie podnikať vyplýva priamo z ustanovenia zákona. Nie je potrebné k tomu žiadne povolenie zo strany štátu, ba ani notifikačná povinnosť v smere k štátnym orgánom. Oprávnenie k prevádzkovaní podnikateľskej činnosti vzniká ex lege a je závislá len na vôli potencionálneho podnikateľa.

Pre **režim ohlasovaci** je charakteristické, že v zásade ani v tomto prípade nemá štát možnosť dôraznejšie zasahovať do vôle svojich občanov. V prípade, že sa daná osoba rozhodne podnikať, tak po splnení zákonom stanovených podmienok stačí jednoduché oznámenie, adresované štátu, že začne s podnikaním. Štát toto ohlásenie potvrdí alebo zakáže, ak by sa jednalo o činnosť nedovolenú. Jeho vyjadrenie však má deklaratórnu povahu a správny orgán nemá voľnosť správneho uváženia.

Registračný režim je podobný režimu ohlasovaciemu. Podobne ako v prípade predchádzajúcom, ohlasovateľ musí splniť zákonom stanovené podmienky podnikateľskej činnosti. Po tom požiada správny orgán o registráciu, ktorý zas, bez správneho uváženia a po preskúmaní splnení zákonom predpísaných podmienok vydá rozhodnutie o registrácii s konštitutívnymi účinkami. Ako v predošlom prípade, aj tu môže mať žiadateľ právny nárok na vydanie rozhodnutia, pričom splnenie zákonných podmienok je obvykle náročnejšie, ako v prípade ohlasovacieho režimu.

Režim koncesný, tj. režim štátneho povolenia, je najstriktniejším režimom z uvedených. Štát, resp. správny orgán má

Režim úpravy výjimiek – odráža situácie, v nichž správny akt prolamuje nezprostredkovaný zakazovací, popř. prikazovací režim

Smluvní režim úpravy – souvisí s institutem tzv. veřejnoprávních smluv (smluv veřejného práva), oprávnění k podnikání je spojeno se smluvním závazkem veřejnoprávní povahy.

Organizační režim úpravy – uplatňuje se ve veřejném sektoru, jeho základem je organizační norma, která zakládá určitý organizační poměr.

62 Fiala, J. a kol.: Živnostenské právo, MU Brno, Doplněk Brno, 1993, str. 13.

k dispozícii inštitút správneho uváženia, čo má za následok, že právo na slobodné podnikanie je obmedziteľné na základe rozhodnutia správneho orgánu. Z toho potom tiež vyplýva, že na vydanie rozhodnutia nie je právny nárok.

Je nevyhnutné ešte zdôrazniť, že uvedené kategórie predstavujú všeobecnú – abstraktnú – charakteristiku. V zmysle **platnej právnej úpravy** sa potom rozlišujú v zásade dve právne skutočnosti vzniku, resp. dva režimy vzniku živnostenského oprávnenia, a to príslušným orgánom verejnej správy **akceptované ohlásenie** s povahou deklaratórnou (režim ohlasovaciej), alebo **rozhodnutie** príslušného orgánu verejnej správy s povahou konštitutívnou (režim koncesný). Jedná sa tak len o dva rozličné režimy vzniku so spoločnými základmi, a to podmienkami prevádzkovania živností a ich prekážkami.

1. kapitola: Podmienky absolútne a prekážky prevádzkovania živností

Vznik živnostenského oprávnenia je viazaný na určité zákonné podmienky – primárne ovplyvnené režimom jeho vzniku. Najväčšie odlišnosti je možné registrovať v rôznych procedurálnych postupoch a pravidlách – hmotnoprávne podmienky vzniku ľubovoľného živnostenského oprávnenia sú ale skoro identické.

Zákonná úprava živnostenského podnikania vymedzuje tri skupiny podmienok, a to podmienky všeobecné (§ 6 ŽZ), špeciálne, teda osobitné (§ 7 ŽZ), ktoré sa delia na odbornú a inú spôsobilosť, a zároveň osobitnú odbornú spôsobilosť (§ 7a ŽZ). Mimo to úprava vymedzuje radu prekážok (§8 ŽZ). Odborná literatúra charakterizuje všeobecné podmienky ako absolútne v tom zmysle, že ich splnenie je vyžadované pre každú živnosť, zatiaľ čo podmienky osobitné sú relatívne, pretože každá živnosť – výnimkou živností voľných – predpokladá splnenie inej zvláštnej podmienky⁶³.

Všeobecné podmienky sa líšia v závislosti od toho, či sa jedná o fyzickú alebo právnickú osobu. Pre **fyzickú osobu** je

63 K tomu srov. napr. Průcha, P.: Živnostenské oprávnění, Masarykova univerzita, Brno, 1997, str. 67.

podmienkou **veková hranica, spôsobilosť k právnym úkonom a bezúhonnosť**.

Veková hranica je zhodná s plnoletosťou stanoveným Občianskym zákonníkom, teda 18 rokov. Na túto vekovú hranicu nemá žiadny vplyv uzavretia manželstva (§ 8 ods. 2 OZ), pretože podmienkou v živnostenskom zákone nie je dovŕšenie plnoletosti, ale pevne stanovená veková hranica. Ďalšia podmienka je *spôsobilosť k právnym úkonom*, ktorú získava fyzická osoba plnoletosťou. Kumulatívne splnenie týchto dvoch podmienok vylučuje situáciu, aby živnosť prevádzkovala osoba plnoletá ale mladšia ako 18 rokov. Tieto podmienky sú však obchádzateľné na základe súhlasu súdu vo výnimočných prípadoch v zmysle § 12 ŽZ. Toto ustanovenie reaguje na to, že osoba trpiaca nedostatkom veku alebo spôsobilosti môže vykonávať prácu, zúčastniť sa výrobného procesu, ale nemôže niesť za prevádzkovanie plnú právnu zodpovednosť. Uvádza sa, že v mene a na účet fyzickej osoby, ktorá nespĺňa všeobecné podmienky uvedená v § 7 ods. 1 písm a) a b), spôsobené nedostatkom veku alebo rozhodnutím súdu o zbavení, resp. obmedzení spôsobilosti k právnym úkonom, môže byť živnosť prevádzkovaná so súhlasom súdu na návrh zákonného zástupcu. Zákonný zástupca má na starosti vykonanie všetkých úkonov potrebných k získaniu živnostenského oprávnenia. K prevádzkovaniu živnosti osobou v zmyslu § 12 ŽZ je nutné potom ustanoviť zodpovedného zástupcu. Je pritom potrebné urobiť rozdiel medzi inštitútom zákonného zástupcu (§ 26 až 30 OZ) a zodpovedného zástupcu (§12 ŽZ) – aj keď žiadny predpis nevylučuje, aby tieto dve funkcie zastávala tá istá osoba.

Zákon definuje ako tretiu podmienku udelenia živnostenského oprávnenia *bezúhonnosť*, kde pre účely ŽZ definuje tiež obsah tohto pojmu, pričom bezúhonnosťou sa rozumie beztrestnosť podľa kategórií trestného práva. Za bezúhonného sa nepovažuje ten, kto spáchal úmyselný trestný čin hospodársky alebo proti majetku. V prípade, že skutková podstata trestného činu súvisí s podnikaním, je irelevantné, či bol spáchaný úmyselne alebo bez úmyslu. Jedná sa o užšiu definíciu, ktorá sa týka len vymedzeného okruhu trestných činov, ktoré

sa vzťahujú k majetku alebo podnikaniu. Pre budúcnosť by stálo za uváženie sprísnenie požiadavky bezúhonnosti, tak že iné závažné trestné činy by predstavovali tiež prekážku vzniku živnostenského oprávnenia⁶⁴. Požiadavkou bezúhonnosti je sledovaný verejný záujem ochrany spotrebiteľov, ostatných podnikateľov a právnej istoty.

V zásade platí, že k nevydaniu živnostenského oprávnenia je potrebné právoplatné odsúdenie fyzickej osoby: z dôvodu prebiehajúceho trestnoprávneho konania nie je možné poprieť nárok na vydanie živnostenského listu. Bezúhonnosť v prípade občanov sa preukazuje prostredníctvom výpisu z registra trestov, v prípade zahraničných osôb potom bezúhonnosť sa musí preukázať aj vo vzťahu k svojmu domovskému štátu príslušným dokladom, nie len vo vzťahu k Slovenskej republike.

V tejto súvislosti, pokiaľ by sa počítalo so zmenou právnej úpravy, by stálo za uváženie klásť aj ďalšie všeobecné podmienky, ktoré by mohli byť zakomponované do právnej úpravy, ako napríklad preukázanie neexistencie daňových nedoplatkov, preukázanie riadneho uhrádzania platieb na sociálnu politiku štátu a tak prinútiť podnikateľov k riadnemu plneniu si svojich povinností. Zmyslom týchto alebo podobných obmedzení by bolo, aby osoba, ktorá už v minulosti preukázala „benevolentný“ prístup ku kogentným normám daňových alebo iných zákonov nemala ďalšie možnosti k prevádzaniu nekalých praktík až do nekonečna. Uvedené údaje svedčia jednak o čestnosti podnikateľa, jednak o usporiadanosti finančných pomerov danej osoby.

Právnické osoby nevykazujú niektoré atribúty, ktoré fyzické osoby prirodzene majú, jedná sa o fyziologický vek, plnoletosť, trestnoprávna zodpovednosť apod. Napriek tomu je nutné, aby aj právnické osoby, z dôvodu zaistenia verejného záujmu a predchádzania konania in fraudem legis, spĺňali základné podmienky živnostenského podnikania. Zmyslom

64 Napríklad za prekážku vzniku oprávnenia je potrebné považovať každý úmyselný trestný čin s trestom odňatia slobody v trvaní aspoň jedného roka a pod.

a účelom existencie právnických osôb je vytvorenie spolupráce smerujúcej k vyššej efektívitě. Bolo by preto nezmyselné stanovenie podmienok pre právnické osoby striktnejšie, ako pre osoby fyzické. Minimálne požiadavky ale splňovať musia, k čomu zákon zvolil dva spôsoby – jednak, že pre právnickú osobu musí všeobecné podmienky spĺňať fyzická osoba, resp. osoby, ktoré sú jej štatutárnym orgánom, zatiaľ čo osobitné podmienky musí splniť právnická osoba prostredníctvom zodpovedného zástupcu. Zodpovedný zástupca, ako už bolo uvedené, je podnikateľom stanovená fyzická osoba, zodpovedajúca za riadne prevádzkovanie živnosti a je v pracovnoprávnom vzťahu k podnikateľovi. Konkrétne realizácia práv a povinností pri výkone funkcie zodpovedného zástupcu potom prejavuje navonok od podnikateľského subjektu (práva a povinnosti zodpovedného zástupcu vo vzťahu k živnostenskému úradu, príp. inému orgánu verejnej moci) a dovnútra (práva a povinnosti zodpovedného zástupcu dbať na riadne prevádzkovanie živnosti a dodržiavanie právnych predpisov v konkrétnych podmienkach vlastnej živnostenskej výroby) toho subjektu⁶⁵. Zodpovedný zástupca je povinný zúčastniť sa výroby v potrebnom rozsahu, tj. nemusí osobne vždy kontrolovať a byť prítomný pri každom pracovnom postupe permanentne, stačí pokiaľ zabezpečí problematiku časti prevádzky tak, aby bol naplnený režim riadnej prevádzky a súčasne ochrana zamestnancov a podnikateľov.

Vyššie uvedené podmienky spolu s podmienkami zvláštnymi⁶⁶, resp. relatívnymi, sú nutné k tomu, aby osoba mohla ohlásiť živnosť alebo požiadať o koncesnú listinu. Neznamenajú však jedinou podmienku pre prevádzkovanie živnosti, s inštitútom podmienok úzko súvisí a ho dopĺňa inštitút prekážok prevádzkovania. **Prekážky prevádzkovania živnosti**, tak ako sú vymedzené v § 8 ŽZ, je možné deliť do dvoch skupín a to prekážky súvisiace s **prehlásením konkurzu** (prekážka odstrániteľná) a zákaz činnosti. Činí sa pritom rozdiel,

65 Fiala, J., Průcha, P.: Odpovědný zástupce v živnostenském podnikání, Ekonom, č. 4/1993.

66 Vid. ďalšia kapitola.

či podnikateľ spôsobil konkurz „úmyselne“, alebo „bez úmyslu“⁶⁷. Pokiaľ sa jedná o posledne uvedený prípad, tak platí, že osoba nemôže prevádzkovať živnosť, „ak bol na jej majetok ukončený konkurz, alebo návrh na vyhlásenie konkurzu sa odmietol pre nedostatok majetku, po troch rokoch po ukončení konkurzu, po potvrdení núteného vyrovnania, resp. po zamietnutí konkurzu.“⁶⁸ Podnikaním však nemožno začať skôr ako uplynutím jedného roka od vysporiadania záväzkov viažucich sa ku konkurznej podstate, čo nakoniec znamená, že táto prekážka môže trvať aj viac ako tri roky, pokiaľ podnikateľ neuhradí svoje záväzky a neplní svoje povinnosti riadne podľa rozhodnutia súdu. Ak osoba spôsobila konkurz úmyselne, platí pre ňu zákaz prevádzkovania živnosti päť rokov od uhradenia posledného záväzku viažucej sa ku konkurznej podstate. K uvedeným prekážkam sa neprihliada, ak úpadok bol spôsobený trestným činom tretej osoby, alebo živnostenský úrad využije svoje moderačné právo a odpustí prekážku. Daný živnostenský úrad posúdi hodnovernosť podnikateľa na základe hospodárskych pomerov, správania sa a konzultácie so Slovenskou živnostenskou komorou.

Prekážka súvisiaca s prehlásením konkurzu reaguje sankčne a ochranné súčasne, pretože peňažné možnosti daného podnikateľa po danú dobu, ako následok finančných ťažkostí, sú obmedzené – k výkonu živnosti nepostačuje len vôľa ale je potrebný aj určitý majetok. Majetok ku svojej regenerácii tiež potrebuje čas a ako je všeobecne známe, konkurz a nútené vyrovnanie nemajú vôbec priaznivý vplyv na peňažnú situáciu podnikateľa. Ustanovenie sleduje tiež usmerňovanie podnikateľa k riadnemu hospodáreniu, pod hrozbou sankcie

67 Delenie konkurzu na úmyselný a neúmyselný reaguje na nečestné praktiky niektorých podnikateľov, ktorí niekedy zneužívali konkurz k nezaplateniu dlhov: najprv prijali úver, peniaze použili na účely nesúvisiace s podnikaním a následne prehlásili úpadok. Ak sa tu hovorí o úmyslu a „neúmyslu“, tak máme predovšetkým na mysli posúdenie činností a úkonov podnikateľa, tj. či sledoval výhradne nečestné ciele pri prehlásení konkurzu, alebo chcel pokračovať v riadnom hospodárení, v ktorom ale bol neúspešný. Pritom zrejme nie je vhodné použiť terminológiu trestného práva ohľadne úmyslu a nedbalosti.

68 Ust. § 8 ods. 1 ŽZ.

obmedzenia slobody k podnikaniu. Konkurzné konanie znamená tiež značné obmedzenie majetkových práv úpadcu, pretože ustanovením správcu konkurznej podstaty je povinná osoba – dlžník, čiastočne zbavená svojej spôsobilosti. V prípade prevádzkovania živnosti sa to prejavuje tým spôsobom, že úpadca je oprávnený urobiť úkony súvisiace so vznikom, zmenou alebo zánikom svojho živnostenského oprávnenia len s písomným súhlasom správcu. Nakoniec napriek rôznym obmedzeniam a podmienkam, ide o prekážku relatívnu. Živnostenský úrad má k dispozícii moderačné právo na odstránenie prílišnej tvrdosti zákona. Jedná sa pritom o správne uváženie viazané, pretože zákon vymedzuje živnostenskému úradu podmienky, na základe ktorých môže úrad pristúpiť k odpusteniu prekážky, na strane druhej však živnostenský úrad má voľnú ruku pri posudzovaní hospodárskych pomerov a správania sa podnikateľa.

Druhým možným obmedzením prejavu kreativity podnikateľských schopností fyzických osôb je **zákaz činnosti** (prekážka neodstrániteľná) podľa trestného alebo priestupkového zákona. Zákaz spočíva v tom, že odsúdenému po dobu výkonu trestu zakazuje výkon určitého povolania, alebo činnosti, ku ktorej je potrebné zvláštne povolenie. K zmierneniu toho trestu neexistuje žiadny spôsob na úrovni živnostenských úradov. Riešením môžu byť riadne, príp. mimoriadne prostriedky k preskúmaniu rozhodnutia v režime trestného práva procesného alebo správneho konania. Čo sa hmotnoprávneho základu obmedzenia týka, je otázkou, v akej šírke môže byť obmedzenie uložené. Dôvodová správa k živnostenskému zákonu zastáva názor širokej možnosti obmedzenia, stojí za úvahu tiež posúdenie opačnej argumentácie, že v prípade uloženia zákazu činnosti sa musí jednať o presne určený a vymedzený okruh činností a tak obmedzenie sa má vzťahovať výlučne k určitému predmetu činnosti, resp. živnosti.

Mimo tieto **prekážky**, ktoré literatúra obvykle uvádza, existuje aj **ďalšia**, ktorá síce nie je uvedená v § 8 ŽZ, na základe svojej povahy je možno ju ale zaradiť medzi prekážky živnostenského podnikania. Jedná sa o **zákaz činnosti ex lege** podľa § 58 ods. 4 ŽZ, ktorý pre prípad sankčného zrušenia živnos-

tenského oprávnenia stanovuje trojročný zákaz prevádzkovania živnosti od právnej moci rozhodnutia živnostenského úradu, ktorým bolo dané oprávnenie zrušené. Ide pritom o absolútny zákaz k prevádzkovaniu alebo výkonu akejkoľvek živnosti, bez ohľadu na to, či sa jedná o živnosť ohlasovaciu alebo koncesovanú.

2. kapitola: Relatívne podmienky prevádzkovania živností

Ako už bolo uvedené, splnenie relatívnych, teda osobitných podmienok sa nevyžaduje pri prevádzkovaní všetkých živností. Diferenciácia živností podľa toho, či k ich prevádzkovaniu sú potrebné určité zvláštne podmienky vyplýva zo skutočnosti, že nie každá podnikateľská aktivita – činnosť je rovnako náročná. Niektoré činnosti predpokladajú dosiahnutie určitého vzdelania, iné zase absolvovanú prax, alebo sú aj také, pre ktoré žiadna oficiálna kvalifikácia neexistuje. Na druhej strane však nie je možné odhliadnuť od skutočnosti, že existujú aj činnosti, charakterizované v zmysle ŽZ ako živnosti voľné, istú kvalifikáciu však predpokladajú, inak by ich nebolo možné vykonávať riadne v zmysle § 29 ŽZ.

Pod samotným pojmom **osobitné podmienky** prevádzkovania živnosti sa skrývajú dva typy odborností, zručností, a to „odborná spôsobilosť“ a „**iná spôsobilosť**“. Táto „iná spôsobilosť“ predstavuje takú podmienku, ktorá nie je odborná v zmysle ŽZ, ale k prevádzkovaniu istých činností sám ŽZ alebo lex specialis vyžaduje. Otázka inej spôsobilosti je však problematická, pretože ani zákon, ani doktrína ju dostatočne nevymedzuje, isté skutočnosti je možné dedukovať iba z textu zákona. Sám ŽZ používa tento pojem zriedka. Podľa vymedzenia § 19 a násl. ŽZ vyplýva, že primárnou podmienkou prevádzkovania živnosti je odborná spôsobilosť⁶⁹, iná spôsobilosť potom nastupuje len vo forme napr. bezpečnostných, pracovnoprávných, hygienických pravidiel, obsiahnutých vo zvlášť-

69 V ustanoveniach § 19; § 21 a § 22; § 24; § 27 ŽZ sa používa pojem „odborná spôsobilosť“, ale ani raz sa nespomína „iná spôsobilosť“.

nych predpisoch. Tým sám ŽZ redukuje význam „inej spôsobilosti“ k podmienke zvláštnej. Čo vo vzťahu k živnosti voľnej je absolútne vylúčené podľa § 25 ŽZ, kde je stanovené, že prevádzkovanie živnosti voľnej nie je viazané na žiadnu inú podmienku ako všeobecnú⁷⁰. Súčasná situácia je preto taká, že ŽZ inú spôsobilosť, ako osobitnú podmienku vstupu do podnikania nedefinuje a ani nepoužíva. Pri vydávaní živnostenského oprávnenia v praxi sa neskúma iná ako odborná spôsobilosť a založenie živnostenského oprávnenia je možné aj tam, kde tieto iné spôsobilostné, resp. kvalifikačné, podmienky splnené nie sú.

Pre živnosti voľné teda platia len podmienky všeobecné, v § 25 ods. 2 in fine ŽZ výslovne stanovuje, že „...preukazovanie odbornej ani inej spôsobilosti sa nevyžaduje.“ Ako však komentáre k ŽZ⁷¹ uvádzajú, to že pre prevádzkovanie živností voľných nie je potrebné splnenie ani odbornej, ani inej spôsobilosti neznamená to oslobodenie od zvláštnych predpisov stanovujúcich splnenie určitých požiadaviek, ako napr. zdravotná spôsobilosť, absolvovanie kurzov, znalosť predpisov hygienických, pracovnoprávných apod. Splnenie týchto povinností však nie je potrebné pre vznik živnostenského oprávnenia, ich splnenie je možné požadovať na podnikateľovi výhradne pri realizácii svojho živnostenského oprávnenia. Oblasť živností voľných je však problematická skôr z toho dôvodu, že zákonná úprava obsahuje len ich negatívne vymedzenie, tj. že ohlasovacou živnosťou voľnou je každá činnosť, ktorá nie je živnosťou remeselnou, viazanou alebo koncesovanou, nie je nedovolené a neprieči sa dobrým mravom, čoho posúdenie závisí od uváženia živnostenského úradu⁷². Výlučná existencia

70 Pričom požiadavka inej spôsobilosti by mohla nastúpiť práve pri nich, pretože je evidentné, že prevádzkovanie istých živností voľných vyžaduje istú kvalifikáciu.

71 Napr. Korec, Š.; Prázdnovský, A.: Živnostenský zákon – malý slovník podnikateľa, živnostníka, Nová Práca, 2002, str. 29.

72 Na tomto mieste je potrebné poukázať na nevhodnosť legislatívnej konštrukcie, ktorá prenecháva posúdenie „mravnosti“ živnostenským úradom, pričom nikde postup, medze posudzovania obsahu tohto pojmu nie sú stanovené. Pokiaľ teda nie je dovolené ohlásenie živnosti voľnej s poukazom na rozpor s dobrými mravmi, nie je kam sa obrátiť pre účinnú nápravu.

negatívneho vymedzenia živností voľných skrýva v sebe niekoľko teoretických, legislatívnych, ako aj praktických nedostatkov, na ktoré už bolo poukázané vyššie.

Riešenie problému môže znamenať vydanie taxatívneho zoznamu živností voľných v právnej norme, ktorá by nemusela byť výlučne vo forme zákona, ale dostačoval by aj právny predpis nižšej právnej sily – nariadenie vlády, vyhláška ministerstva. Nižšia právna sila by zaistila jednak väčšiu flexibilitu a možnosť rýchlych zmien a doplnenia zoznamu, jednak možnosť živnostenského úradu subsumovať ohlásené živnosti voľné pod presne vymedzený obsah. V prípade dostatočnej legislatívnej „duchaprítomnosti“ by potom taký zoznam predstavoval adekvátne doplnenie negatívnej definície v § 25 ŽZ⁷³.

Pre ostatné kategórie živností – ohlasovacie remeselné, ohlasovacie viazané a živnosti koncesované – platí aj podmienka osobitná, a to vo forme **„odbornej spôsobilosti“**. Živnostenský zákon v §§ 21, 22, 24 a 27 stanovuje všeobecné definície odbornej spôsobilosti. Tieto ustanovenia slúžia ako akési minimum alebo „lex generalis“, pretože konkretizáciu týchto podmienok vykonávajú prílohy k ŽZ a príslušné nariadenia vlády. Pre *živnosti remeselné* v zásade platí, že odborná spôsobilosť sa preukazuje výučným listom a absolvovanou praxou. Príprava na výkon remesla tak obvykle zaberie šesť rokov, pričom dosiahnuté vzdelanie a vykonávaná prax musí byť v odbore alebo v odbore príbuznom. Žiadateľ musí absolvovať určité školenie v odbore alebo mať stredoškolské, príp. vysokoškolské vzdelanie. V závislosti na stupni dosiahnutého vzdelania je odstupňovaná prax, ktorá môže trvať od jedného roku do troch rokov. Výsledným efektom potom je, že žiadateľ splní takto minimálne šesťročnú prípravu na svoje budúce povolanie. Pri dokazovaní svojej odbornej spôsobilosti pred živnostenským úradom je fyzická osoba povinná predložiť dva typy dokladov, a to doklad o ukončení štúdia v odbore, alebo v odbore príbuznom (napr. výučný list, maturitné vysvedčenie,

73 Pripomeňme, že taký zoznam existuje v ČR už od roku 2000, keď vydaním *nař. vlády 140/2000 Sb., kterým se stanoví seznam oborů živností volných* bol stanovený taxatívny zoznam živností voľných, pričom prax živnostenských úradov poukazuje na užitočnosť existencie takého zoznamu.

diplom a pod.) a doklad o vykonaní odbornej praxe. Iný spôsob splnenia zvláštnej podmienky je absolvovanie rekvalifikačného kurzu a zloženie kvalifikačnej skúšky podľa § 22 ods. 1 písm. e) ŽZ. Kvalifikačné skúšky overujú teoretické a praktické znalosti uchádzača v danom odbore, konajú sa pred skúšobnou komisiou, ktorá je vymenovaná krajským úradom na základe doporučenia Slovenskej živnostenskej komory. Podrobnosti stanovuje vyhl. MV č. 323/2001 o podrobnostiach obsahu teoretických vedomostí a praktických znalostí, ktoré sa vyžadujú pri prevádzkovaní živností, spôsobe vykonania kvalifikačnej skúšky a pri vydávaní osvedčenia o jej vykonaní.

Živnosti viazané majú vymedzené podmienky odbornej spôsobilosti v § 24 ŽZ, kde je obsiahnutý odkaz na prílohu č. 2 ŽZ a na zvláštne zákony, ktoré obsahujú podrobný výpočet podmienok závislých na vykonávanej viazanej živnosti. Tu nastupuje otázka právnej záväznosti obsahu príloh k ŽZ. Ako je známe, ŽZ obsahuje 5 príloh: prvá obsahuje taxatívny výpočet ohlasovacích živností remeselných; druhá vyčerpávajúci zoznam a požadovanú odbornú spôsobilosť pre živnosti ohlasovacie viazané; tretia vymenuje ktoré činnosti sú považované za živnosti koncesované a aké zvláštne podmienky sú potrebné k udeleniu koncesie; štvrtá definuje živnosti, ktoré vyžadujú splnenie podmienky osobitnej odbornej spôsobilosti a piata preberá normu Európskej únie ohľadne uznávania vzdelania, diplomov. To že, obsah príloh má takú záväznosť, ako sám zákon, nikto nespochybňuje, môže však nastať situácia, keď príloha č. 2 alebo 3 obsahuje odkaz na určitý zvláštny zákon pričom zákon uvedený v odkaze už dané ustanovenie neobsahuje, resp. obsahuje v inej forme. To môže byť zapríčinené zmenou zvláštneho zákona, ktorej nebola prispôbena príslušná príloha ŽZ. V takom prípade je jediným možným, logicky správnym riešením vyhľadať príslušnú novelu odkázaného zákona a postupovať podľa noriem v ňom obsiahnutých. V konečnom dôsledku to znamená, že ak v danej prílohe je uvedený odkaz na určitý zvláštny zákon, má tento odkaz len informatívnu povahu a smerodajná je vždy konkrétna úprava v danom zvláštnom zákone v aktuálnom znení.

Ponímanie živností koncesovaných naplňuje pojem klasickej koncesie⁷⁴ v plnej miere. Mimo odbornú spôsobilosť, vymedzenú v prílohe č. 3 ŽZ, je súčasne stanovené posúdenie otázky iných podmienok spolu so spoľahlivosťou podnikateľa a tiež možnosť živnostenského úradu stanovenia podmienok pre výkon takej činnosti. Pri vydávaní živností koncesovaných teda nastupuje skutočné (voľné) správne uváženie⁷⁵. Ako ale príslušná literatúra uvádza, posudzovaním spoľahlivosti – a správnym uvažovaním vôbec – je spojených viac negatív, pretože výklad tohto pojmu spôsobuje v praxi rôzne ťažkosti. Chýbajúce definície alebo vymedzenia neurčitých pojmov ani v rámcovej, resp. demonštratívnej podobe spôsobuje úradom značné problémy.

V súčasnej dobe napr. za spoľahlivého v zmyslu ŽZ je možné podkladať toho, kto poskytuje záruku, že pri podnikaní dodrží právne predpisy a bude podnikateľ poctivo. Na základe týchto skutočností už objavili úvahy o minimalizácii počtu neurčitých pojmov, a tým aj upresniť podmienky „spoľahlivosti“, v živnostenskom zákone. Inštitút „spoľahlivosti“ pritom ale

74 Pojem znamená úradné povolenie, udelenie práva k istým podnikom alebo výkonom, najmä v odbore živností, obchodu a dopravy. Toto vymedzenie nie je samozrejme vyčerpávajúce a je v značnej miere abstraktné, ale k pochopeniu podstaty javu postačuje, pretože vystihuje tie základné a spoločné rysy pojmu „koncesia“, ktoré jej pripisujú rôzni autori. K bližšiemu a podrobnejšiemu výkladu viď napr. Horzinková, E.: koncesní systém v živnostenskom podnikaní, Anag 2002, 1. vydání, str. 48 a nasl.

75 V odbore správneho práva existuje niekoľko typov správneho uváženia, ako dva základné druhy je možné vymedziť **viazané** a **voľné uváženie**. Pri viazanom uvažovaní zákon stanovuje smer uvažovania správneho orgánu, napr. stanovením presných pravidiel, podľa ktorých má správny orgán postupovať (taká je napr. „úvaha“ správneho orgánu ohľadne bezúhonnosti žiadateľa živnostenského oprávnenia, pričom zákon pevne stanovuje obsah pojmu „bezúhonný“). Naproti tomu, uváženie voľné umožňuje správnenému orgánu voľbu medzi niekoľko možnými riešeniami daného prípadu, pričom neurčitosť daného ustanovenia právneho predpisu je nutné považovať za rozpornú s požiadavkou právnej istoty a právneho štátu vtedy, ak intenzita tejto neurčitosti vylučuje možnosť stanovenia obsahu daného ustanovenia pomocou obvyklých interpretačných postupov. Pritom správny orgán nemôže pri svojom uvážení konať absolútne svojvoľne, ale musí rešpektovať zákonné a interpretačné kritériá, na základe ktorých je možné uskutočniť výber a zisťovanie okolností konkrétneho prípadu, ktoré sú potrebné pre jeho rozhodnutie.

predstavuje účinný nástroj k zabráneniu vstupu „*persona non grata*“ do živnostenského podnikania. Je reálne predstaviteľný prípad, že rozhodovanie súdov o vine, resp. nevine danej osoby je zdĺhavé, ktorého následkom prekážka bezúhonnosti nebude naplnená, pretože bez právoplatného odsudzujúceho rozsudku nemôže správny orgán odmietnuť vydanie koncesnej listiny. V takom prípade by mohol – podotýkam: by mohol, správny orgán využitím možnosti správneho uváženia, s poukazom na prebiehajúce trestné konanie odmietnuť vydanie koncesie osobe, ktorá je evidentne hrozbou pre verejný záujem a spoločnosť. Na druhej strane je však predstaviteľná aj opačná situácia, keď chýbajú isté kvalitatívne znaky v rozhodovaní správnych orgánov, potom vzniká hrozba nedôsledného a nelegálneho obmedzovania podnikateľskej slobody zo strany pracovníkov živnostenských úradov. Napriek tomu, že súčasná dikcia zákona dovoľuje použitie inštitútu správneho uváženia, živnostenské úrady pri vydávaní koncesných listín sa prikláňajú k reštriktívnemu výkladu a používajú správne uváženie v minimálnej – zanedbateľnej – miere.

Uvedený výklad a prax živnostenských úradov síce môže naznačovať to, že pre vydanie koncesnej listiny je právny nárok, podobne ako v prípade živnostenských listov, až na ten rozdiel, že splnenie osobitných podmienok v prípade koncesovaných živností je striktnnejšie a platia iné procesnoprávne ustanovenia. Aj keď viac-menej je tomu tak, musíme mať na zreteli, že pri koncesovaných živností platí všeobecná charakteristika koncesie, ktorá vykazuje nasledujúce vzťahy:

- Koncesia sa vzťahuje na individuálny prípad a zakladá práva a povinnosti konkrétneho subjektu. Individualita a konkrétnosť spočíva predovšetkým v konkrétnosti veci a osoby a tým sa odlišuje od normatívnych aktov so všeobecnou povahou.
- Je aktom aplikácie práva, prostredníctvom čoho sa objektívne právo stane subjektívnym, teda sú konkretizované všeobecné právne normy, podľa potreby daného prípadu.
- Vydáva sa na žiadosť konkrétneho subjektu.
- Má konštitutívny charakter, pretože prostredníctvom svojej existencie a účinnosti zakladá také práva a povinnosti, ktoré predtým neexistovali.

- Na jej vydanie nie je právny nárok. Koncesia vydaná orgánom štátnej správy má charakter privilégia, je to udelená výsada, ktorej výkon všeobecne prislúcha štátu. V prípade jej odoprenia žiadateľ nie je skrátенý na svojich subjektívnych právach a súd tiež nemôže spochybnit' vecnú stránku udelenia, resp. neudelenia koncesie, nemôže nahradiť rozhodnutie správneho orgánu, môže len určiť medze správneho uváženia a určiť či boli tieto medze prekročené.
- Je vydaná na základe správneho uváženia (niekedy aj na základe voľného uváženia) príslušným orgánom.
- Koncesia môže byť preskúmateľná len v obmedzenej miere.
- Koncesia, ako privilégium vydaná na základe správneho uváženia, môže stanoviť určité obmedzujúce podmienky oprávnenému subjektu. Stanoviť však je možné len takú podmienku, ktorá zodpovedá verejnému záujmu, ktorú by ale správny orgán mal dostatočne vymedziť vo vzťahu k danej činnosti.
- Jej obsah a podmienky meniť svojvoľne nie je možné ani zo strany oprávneného subjektu, ani zo strany štátu bez udania dôvodu, ktorý musí byť obsiahnutý v právnej norme. Oprávnený sa musí chovať tak, ako je to stanovené v koncesii samotnom, v opačnom prípade to môže viesť k odňatiu koncesie.
- Je zmeniteľná alebo zrušiteľná len na základe zákona a za náhradu.

Právna úprava definuje ešte ďalší typ osobitných podmienok, a to **osobitnú odbornú spôsobilosť**, ako súhrn teoretických vedomostí, praktických schopností, ovládanie technologických postupov a techník, ktoré musí splniť ten, kto vykonáva živnosti vymedzené v prílohe č. 4 ŽŽ. Príloha obsahuje dohromady 9 živností, pričom osobitná odborná spôsobilosť sa preukazuje spôsobmi, ktoré platia pre živnosti remeselné⁷⁶. S ohľadom na to, že preukázanie osobitnej odbornej spôsobilosti sa vykonáva s totožnými prostriedkami ako v prípade reme-

⁷⁶ Vid' § 7a ods. 2 ŽŽ v súvislosti s § 21 ods. 1 a § 22 ods. 1 písm. a) až e) ŽŽ.

selných živností, zmysel a účel existencie osobitnej odbornej spôsobilosti je nejasná a je pre prax bez zvláštného významu.

3. kapitola: Procedúra vzniku živnostenského oprávnenia

Rozdiel medzi živnosti ohlasovacie a koncesované sa neprejavuje len v rozdielnej náročnosti podmienok všeobecných a osobitných, ktoré je potrebné splniť k prevádzkovaniu živnosti, ale aj samotná procedúra vzniku oprávnenia je iná. Samotný ŽZ v §§ 9 a 10 stanovuje základné rozdiely medzi povahou ohlasovacích a koncesovaných živností, čo paralelne prehlbuje aj oddelená úprava pre vydávanie živnostenského listu (§§ 45 až 49 ŽZ) a koncesnej listiny (§§ 50 až 56 ŽZ). K dôkladnejšiemu pochopeniu problematiky je však nevyhnutné uviesť krátku charakteristiku **správnych aktov**. Správny akt je charakterizovaný ako „najvýznamnejšia forma činnosti verejnej správy.“⁷⁷ Verejná správa, teda správa verejných vecí, je jednak systém štátnych a samosprávnych orgánov (organizačné ponímanie verejnej správy), ale tiež súhrn činností, týmito orgánmi zabezpečených (funkčné ponímanie verejnej správy). Každý správny orgán má vymedzený okruh otázok, ktoré spravuje⁷⁸ a isté prostriedky⁷⁹ k spravovaniu týchto záležitostí. Jedným takým prostriedkom sú správne akty. Pri vymedzení podstaty správnych aktov bolo vytvorených niekoľko prístupov, z ktorých sú zásadného významu dve, a to **správne akty v širšom a užšom slova zmysle**. Za správne akty v širokom ponímaní je možné označiť všetky formy jednostranných právnych úkonov, bez ohľadu na to, či majú povahu individuálnu (konkrétne) alebo abstraktnú. V tomto ponímaní tak správne akty zahrnujú skoro celú škálu činnosti správnych úradov, kde sa prejavuje podzákonný a nariadený charakter. V súčasnej diverzifikovanej činnosti správnych orgánov je však nepostačujúce takéto súhrnné označenie. Druhý prístup už zohľadňuje rôznorodú povahu činností verejnej správy a za správne

77 Průcha, P.: Základní pojmy a instituty správního práva, Masarykova univerzita, Brno 1998, str. 267.

78 Inými slovami pôsobnosť.

79 Teda právomoc.

akty označuje výhradne tie, ktoré majú individuálnu povahu, tj. sa vzťahujú ku konkrétnemu prípadu. Podľa toho sa rozlišujú *normatívne správne akty*, ako výsledky normotvornej činnosti správnych orgánov a *individuálne správne akty*, ako výsledky aplikácie práva správnymi orgánmi. Pritom *interné správne akty* sú záväzné len pre osoby existujúce (stojace) vnútri organizačného systému verejnej správy. Z pohľadu živnostenskoprávnej úpravy sú dôležité predovšetkým individuálne správne akty, ako jednostranný právny úkon, ktorým správny orgán rieši právne pomery danej osoby. Správny akt je tak pochopený ako rozhodnutie verejnej správy, majúce povahu jednostranného, vrchnostenského a konkrétného aktu, vydaného k tomu oprávneným subjektom verejnej moci⁸⁰, zameraný na vyvolanie právnych účinkov v rámci správneho práva. Správny orgán tým autoritatívne zasahuje do práv a povinností osôb, pričom nie je povinný zohľadniť súhlas, event. nesúhlas, týchto osôb so zásahom. Individuálny správny akt patrí medzi vonkajšie akty správy. K svojej záväznosti musí byť vydaný príslušným (k tomu oprávneným) orgánom verejnej správy v medziach miestnej a vecnej pôsobnosti daného orgánu pri rešpektovaní príslušných obsahových (založené na príslušnej hmotnoprávnej úprave) a formálnych (vydaný na základe príslušných procedúrnych predpisov) záležitostí.

Zvláštnou formou individuálnych správnych aktov sú tzv. **správne rozhodnutia**, vydané na základe hmotnoprávnych správnych predpisov v správnom konaní, založené priamo alebo podporne na správnom poriadku. Podobne ako iné rozhodnutia, aj správne rozhodnutia môžu byť deklartórne a konštitutívne. Režim vydávania živnostenských oprávnení však v mnohých ohľadoch nie je tak priamočiary ako teória.

Vznik oprávnenia k prevádzkovaniu živnosti ohlasovacej

Procedúru vzniku živnostenského oprávnenia k ohlasovacej živnosti upravuje ŽZ nasledovne § 9 a § 10 obsahujú vymedzenie základných pojmov, § 45 až § 49 vydanie živnostenského listu a konečne § 71 ods. 1 vzťah procesu k správne-

80 Hendrych, D. a kol.: Správni právo – Obecná časť, C. H. Beck, Praha 1998, str. 59.

mu poriadku. Pri vzniku živnostenského oprávnenia živností ohlasovacích je potrebné rozlíšiť skutočnosti vzniku živnostenského oprávnenia a vydanie živnostenského listu.

V prípade **ohlasovacích živností** oprávnenie obvykle existuje latentne aj pred ohlásením, pokiaľ sú splnené podmienky všeobecné a osobitné. K aktivizácii tohto oprávnenia postačuje jednoduché rozhodnutie subjektu, ktoré istým spôsobom to vyjadrí v smeru k spoločnosti. Vlastne, pokiaľ má v úmyslu podnikáť „po právu“, je jeho povinnosťou na seba upozorniť. To sa deje pomocou oznámenia príslušnému orgánu verejnej správy. Ohlásenie, za predpokladu splnenia zákonných podmienok, je právne perfektné od okamžiku ako bol učinенý. Materiálnym dôkazom ohlásenia je potom živnostenský list, vydaný príslušným živnostenským úradom. List má legitimačnú povahu a je nutné zdôrazniť, že nemá žiadny vplyv na vznik práva osoby na podnikanie. Živnostenský list je dokladom svedčiacim o spôsobilosti podnikateľa a jeho vydaním sa žiadny nový právny vzťah nezakladá. Nie je teda právnu skutočnosťou v zmyslu teórie práva, pretože na ňu sa neviaže vznik, zmena alebo zánik práva⁸¹ a ani sa nejedná o rozhodnutie správneho orgánu.

Ohlásenie, na základe ktorého je vydaný živnostenský list, musí spĺňať isté náležitosti, ktoré sú k výkonu danej činnosti nevyhnutné. Samotné ohlásenie obsahuje osobné údaje ohlasovateľa, ktoré sú potrebné k nespornej identifikácii osoby, miesto a predmet podnikania, označenia zodpovedného zástupcu a iné údaje súvisiace s predmetom podnikania. Niektoré skutočnosti je možné posúdiť už na základe samotného ohlásenia, niektoré je ale potrebné podložiť istými **dokladmi**, ako napríklad výpis z registra trestov na preukázanie bezúhonnosti (zahraničné osoby preukazujú svoju bezúhonnosť aj vo vzťahu k svojmu domovskému štátu); doklad preukazujúci dosiahnuté vzdelanie a prax na preukázanie odbornej spôsobilosti; doklad o pobyte zahraničnej osoby a iné. *Fyzická oso-*

81. Viď. Harvánek, J. a kol.: Právní teorie, MU Brno, Doplněk Brno, 1993 str. 177 „Právní skutečnosti jsou v hypotéze předvídané (přírodní nebo společenské) podmínky, okolnosti, za nichž dochází ke vzniku (změně, zániku) právního vztahu.“

ba musí mimo iné uviesť meno a priezvisko, obchodné meno, štátne občianstvo, bydlisko, miesto podnikania, predmet podnikania a pod. *Právnická osoba* uvedie vo svojom ohlásení v podstate tie isté údaje a navyše tiež charakteristiku zodpovedného zástupcu. Ustanovenie § 46 ŽZ podrobne vymedzuje doklady potrebné k preukázaniu požadovaných údajov, pričom ako v prípade § 45, tak aj v prípade § 46 ŽZ sa jedná o vymenovanie taxatívne, ktoré nepotrebujú podrobný komentár.

Procedurálna stránka vydávania živnostenských oprávnení bola už bezprostredne po prijatí ŽZ rozporná, pretože nebol vyslovený zjednocujúci názor, ktorý by jasne definoval, či charakter vydávania živnostenských listov je alebo nie je správnym konaním a vydané oprávnenie je správnym rozhodnutím. Otázku riešila prax takým spôsobom, že živnostenské listy sa vydávali formou správneho rozhodnutia v rámci správneho konania, napriek tomu, že z dikcie ŽZ to nevyplývalo. Konceptia živností ohlasovacích je totiž taká, že oprávnenie prevádzkovať živnosť vzniká *ex lege* na základe kvalifikovaného ohlásenia, pričom príslušný orgán verejnej správy len berie na vedomie túto skutočnosť. V § 10 ods. 1 živnostenský zákon *expressis verbis* stanovuje, že „oprávnenie prevádzkovať živnosť ... pri ohlasovacích živnostiach dňom ohlásenia...“ a nie dňom doručenia živnostenského listu, čo by v prípade správneho rozhodnutia bolo nevyhnutné. V zmysle toho, ak teda § 47 ods. 1 ŽZ stanovuje, že ak živnostenský úrad zistí, že ohlásenie má všetky náležitosti a nie je prekážka prevádzkovania živnosti tak živnostenský list vydá súčasne s ohlásením alebo do 7 dní od dňa doručenia písomného ohlásenia, pričom oprávnenie prevádzkovať živnosť existuje od okamžiku ohlásenia v zmysle § 10 ods. 1 písm. a) ŽZ. Ak ale ohlásenie nemá všetky náležitosti (§ 47 ods. 6 ŽZ), tak živnostenský úrad vyzve podnikateľa k odstráneniu nedostatkov v primeranej lehote, nie kratšej ako 15 dní. To znamená, že minimálne po túto dobu aj chybné ohlásenie vyvoláva účinky ako riadne. Pokiaľ však osoba v stanovenej lehote chyby neodstráni, tak v podľa textu § 47 ods. 7 ŽZ „...živnostenský úrad konanie zastaví...“, pričom nie je jasné, aké konanie sa zastaví, keď žiadne nebolo zahájené. Pokiaľ vychádzame z permisie, že: živnostenské listy sú vydávané v správnom konaní, tak dôjde-

me k právne neriešiteľným otázkam. Podľa § 71 ŽZ sa na konania vo veciach upravených živnostenským zákonom vzťahuje správny poriadok, keďže ŽZ nestanovuje inak. Pretože v prípade vydávania živnostenských listov ŽZ žiadnu inú úpravu neobsahuje, použije sa všeobecná úprava zákona č. 71/1967 Zb., o správnom konaní (ďalej len „SP“). Ten v § 18 ods. 1 stanovuje, že správne konanie sa zahajuje na návrh účastníka alebo z podnetu správneho orgánu. Pokiaľ sa teda konanie zahajuje na návrh účastníka, v prípade vydávania živnostenských listov, tak tým návrhom môže byť len ohlásenie a deň ohlásenia súčasne dňom zahájenia konania a tak živnostenské listy sú vydávané formou správneho rozhodnutia. Tým sa ale znemožní interpretácia a aplikácia § 10 ods. 1 písm. a) ŽZ, pretože ustanovenie nepredpokladá správne konanie. Pokiaľ ale vychádzame z premise, že živnostenské listy nie sú vydávané v správnom konaní a držíme sa § 10 ods. 1 písm. a) ŽZ, tak zas nie je možná aplikácia § 47 ods. 7 ŽZ, pretože toto ustanovenie predpokladá správne konanie pri vydávaní živnostenských listov, inak by nebolo možné také konanie zastaviť. V praxi to znamená, že živnostenské úrady musia niektoré ustanovenie vedome neaplikovať, pričom sa rozhodli v neprospech § 10 ods. 1 písm. a) ŽZ a živnostenské listy vydávajú v správnom konaní na základe toho uváženia, že tak bezproblémovo môžu aplikovať § 47 ods. 7 ŽZ a tak účinne a právne zabrániť neoprávnenému podnikaniu a tak živnostenské oprávnenie prevádzkovať živnosť ohlasovaciu vznikne v praxi vydaním živnostenského listu. Ako podporný argument v tejto súvislosti môže byť, že ak prijmeme predstavu, že vydávanie živnostenského listu nie je správnym konaním, tak je možné na základe § 47 ods. 7 veta prvá a veta druhá ŽZ spraviť klasifikáciu náležitostí ohlásenia na *minimálne*⁸², bez ktorých živnostenské oprávnenie nemôže vzniknúť vôbec a na *doplňujúce*⁸³, ktoré teoreticky nie sú nevy-

82 Na ktoré sa vzťahuje § 47 ods. 7 veta druhá ŽZ a ktoré nie je možné dodatočne doplniť, napr. nedostatok veku.

83 Na ktoré sa vzťahuje § 47 ods. 7 veta prvá ŽZ a ktoré je možné doplniť, napr. preukázanie oprávnenia užívať nehnuteľnosť, v ktorej je zriadená prevádzkareň.

hnutné k vzniku oprávnenia. Ktoré náležitosti sú však minimálne a ktoré doplňujúce, ŽZ nevymedzuje, záviselo by preto od posúdenia daného živnostenského úradu. Ako minimálne v tomto zmyslu by bolo možné charakterizovať podmienky všeobecné a osobitné a prekážky v zmysle § 8 ŽZ, a ako doplňujúce náležitosti podľa § 45 a § 46 ŽZ, ktoré nespádajú do skupiny minimálnych náležitostí. Je každému asi jasné, že je kvalitatívny rozdiel medzi ohlásením, kde nie je uvedený predmet činnosti a ohlásením, ktoré neobsahuje napríklad adresu podnikateľa. Z pohľadu praxe vydávania živnostenských listov je možné však vysloviť názor, že uvedené delenie náležitostí na minimálne a doplňujúce je výlučne otázkou teórie a okrajovou záležitosťou, pretože živnostenský úrad nevďa v žiadnom prípade živnostenský list bez splnenia všetkých náležitostí ohlásenia uvedených v § 45 a § 46 ŽZ. Nehľadiac k tomu, že uvedené delenie by zbytočne skomplikovalo činnosť živnostenských úradov v tom smere, že by nebolo jasné, či je možné vydanie živnostenského listu v prípade, že ohlásenie splňuje len minimálne náležitosti alebo s vydaním by bolo potrebné počkať až do doplnenia chýbajúcich údajov. V tejto súvislosti potom je tiež potrebné upozorniť na skutočnosť, že ak by živnostenské oprávnenie vznikalo od dňa ohlásenia, tak sú predstaviteľné prípady, že podnikateľ, po ohlásení živnosti napr. poštou, uzavrie obchody, v dobrej viere, že disponuje s živnostenským oprávnením. Potom následne by doplňoval chýbajúce údaje, pričom živnostenský úrad by živnostenský list nemusel vydať vôbec. Pokiaľ by živnostenský list v takomto prípade skutočne nebol vydaný, zostane neriešený status už vzniknutých právnych vzťahov medzi ohlasovateľom a tretími osobami v dobe od doručenia ohlásenia až do vydania odmietavého rozhodnutia, resp. rozhodnutia o zastavení konania.

Uvedené argumenty spolu so skutočnosťou, že prevádzkovanie živnosti bez existencie živnostenského listu je de facto nemožné⁸⁴, viedli živnostenské úrady k tomu, aby vydávali živ-

84 Aj keď zákazník obvykle existenciu, resp. platnosť živnostenského listu neskúma, seriózní obchodní partneri nedohodnú žiadny obchod s podnikateľom, ktorý nemôže predložiť platný živnostenský list.

nostenské listy vo forme správneho rozhodnutia, vydaného v správnom konaní. Tým vznik živnostenského oprávnenia pre živnosti ohlasovacie je viazaný na skutočnosť, kedy podnikateľ dostane živnostenský list „do svojej moci“, teda okamžik, kedy podnikateľ už fakticky disponuje so živnostenským listom⁸⁵, pričom živnostenský úrad vydáva živnostenský list – v prípade kvalifikovaného ohlásenia – na mieste, súčasne s ohlášením. Pre účely praxe platí preto konštatovanie, že postup pri vydávaní živnostenských listov je rozhodovacím procesom a je možné na neho aplikovať všeobecné predpisy o správnom konaní. Rovnopis ohlásenia, v zmysle § 10 ods. 2 písm. a) i. f. ŽZ však nie je individuálnym právnym aktom.

Napriek uvedenému, nie je logické obhajovať túto legislatívnu konštrukciu alebo prax živnostenských úradov, práve naopak, v zmysle ústavných zásad právneho štátu a právnej istoty, uvedené nedostatky a nepresnosti v právnych normách by sa nemali vyskytovať a sú neprípustné. Zákonnodarca preto by mal túto situáciu napraviť bez zbytočného odkladu.

Zjednodušený **algoritmus vydávania živnostenských listov** je teda nasledovný: Ohlášením sa zahájí správne konanie a ak má dané ohlásenie všetky náležitosti, živnostenský úrad obvykle vydá živnostenský list súčasne s ohlášením, na mieste alebo do 7 dní od učinenia ohlásenia. Náležitosti ohlásenia sú uvedené v §§ 45 a 46 ŽZ, náležitosti živnostenského listu v § 47 ŽZ. Ak sa jedná o riadne ohlásenie, živnostenský úrad vydá živnostenský list vo forme rozhodnutia. Ak ohlásenie nespĺňa náležitosti vyžadované zákonom (napr. je uskutočnené osobou nepĺnoletou, je stanovený zákaz činnosti, ohlasovateľ bol právoplatne odsúdený a pod.), živnostenské oprávnenie nevznikne ex lege, tj. bez rozhodnutia živnostenského úradu alebo inej právnej skutočnosti. Ak je ohlásenie chybné, vyzve živnostenský úrad podnikateľa na odstránenie nedostatkov v primeranej lehote, obvykle 15 dennej. V prípade nedoplnenia údajov v primeranej lehote, živnostenský úrad konanie zastaví a živnostenský list nevydá. V prípade riadneho ohlásenia živnostenský list sa vydáva. Pritom živnosten-

85 Tj. má to „v ruke“.

ský úrad má informačnú povinnosť voči iným správny orgánom na úseku správy daní, štatistik zamestnanosti, sociálneho a zdravotného zabezpečenia, SŽK a smerom k obciam⁸⁶.

Vznik oprávnenia k prevádzkovaniu živnosti koncesovanej

Pri vzniku živnostenského oprávnenia prevádzkovať živnosť koncesovanú je situácia jednoduchšia, pretože ŽZ viaže vznik oprávnenia a vydanie koncesnej listiny v jeden celok, ktorý je viazaný na kladné vyjadrenie správneho orgánu – na individuálny právny (resp. správny) akt konštitutívnej povahy. Tento akt je vydaný v správnom konaní, ktorý je zahájený vždy na základe návrhu osoby, na základe žiadosti o koncesiu. Živnostenské oprávnenie tak vzniká spravidla dňom právoplatnosti rozhodnutia o udelení koncesie.

ŽZ náležitosti žiadosti vymedzuje pomocou analógie, keď v § 50 ods. 2 stanovuje, že „... platia ustanovenia § 45 ods. 2 písm. a) až g), ods. 3 písm. a) až e) a ods. 4 až 6, § 46 ods. 1 písm. b) až g), ods. 2 písm. b) až g) a ods. 3 až 7 obdobne“, aj keď z povahy živností koncesovaných vyplýva, že nároky na odbornú a inú spôsobilosť sú vyššie. Živnostenský úrad tak po doručení žiadosti **zaháji konanie** a preskúma jej náležitosti, na čo má k dispozícii 30 dennú lehotu. V prípade zistenia nedostatkov vyzve žiadateľa na doplnenie nedostatkov a odstránenie chýb v minimálne 15 dennej lehote, bez prerušenia konania. Ak podnikateľ nedostatky neodstráni, živnostenský úrad konanie zastaví.

Po úspešnom zahájení nasleduje **fáza rozhodovacia**. ŽZ v niektorých prípadoch počíta so súčinnosťou iných orgánov verejnej správy, napr. súhlas Policajného zboru SR v prípade koncesovanej živnosti „Nákup, predaj streliva; devízová licencia v prípade živnosti „Zmenárne“ apod. ŽZ v tejto súvislosti často používa pojmy „povolenie“, „vyjadrenie“, „súhlas“, „oprávnenie“ (ďalej len „stanovisko“) orgánu štátnej správy, pričom platí, že sa nejedná o voľne posudzovateľný názor dotyčného orgánu, ale o záväzné vyjadrenie, ktoré je predpokladom

86 Ust. § 48 ŽZ.

k vydaniu koncesnej listiny. To, že stanovisko je záväzné a nie smerodajné, nastoluje otázku možnosti nápravy nesprávnych rozhodnutí s poukazom na negatívne stanovisko orgánu štátnej správy a otázku samotnej povahy týchto stanovísk z pohľadu teórie práva. Podľa súčasnej formulácie živnostenského zákona a správneho poriadku je možné riadne a mimoriadne opravné prostriedky použiť len k náprave rozhodnutí, ktoré boli vydané v správnom konaní. Stanovisko (povolenie, vyjadrenie, súhlas, posudok) však povahu správneho rozhodnutia nemá. Teoreticky to môže viesť k situácii, že žiadateľovi nebude vydaná koncesná listina z dôvodu, že príslušný orgán štátnej správy vydal záporné stanovisko. Žiadateľ v takom prípade nič efektívneho nezmože k náprave – nemá k dispozícii žiadny právny inštrument, ktorý by smeroval proti odmietavému stanovisku. Riešenie, ktoré poskytuje správny poriadok, podľa ktorého na vydávanie stanovísk platia primerané základné pravidlá konania⁸⁷, situáciu nerieši. Žiadateľ môže napadnúť len vydané odmietavé rozhodnutie živnostenského úradu, ktoré však nemá ani pôsobnosť, ani právomoc prehodnotiť stanovisko iného orgánu štátnej správy. Možným riešením by mohla byť zmena právnej úpravy. Z hľadiska zákonodarcu by bolo najjednoduchšie zmeniť povahu „povolení“ a „vyjadrení“ uvedených v § 53 ods. 1 ŽZ na povahu rozhodnutia. Bola by pri tom zachovaná právna záväznosť stanovísk príslušných štátnych orgánov, ale aj zaručená možnosť nápravy nesprávneho rozhodnutia. Inou možnosťou je zrušenie právnej záväznosti stanovísk a ponechať živnostenskému úradu možnosť uváženia v procese rozhodovania o koncesnej listine. Živnostenský úrad by tak mohol mať za povinnosť vyžiadať stanovisko, ktoré by ale nemalo záväzný charakter, len smerodajnú povahu. Po posúdení tohoto stanoviska a iných okolností by potom živnostenský úrad rozhodol s konečnou platnosťou na základe svojho uváženia. Je potrebné však podotknúť, že súčasný stav plne vyhovuje podmienkam praxe a nepôsobuje žiadne aplikačné problémy.

87 Ust. § 3 ods. 6 správneho poriadku.

Mimo vyžiadania tohoto obligatórneho stanoviska môže živnostenský úrad požiadať o fakultatívne stanovisko ďalšie orgány v prípadoch, keď to posúdi ako nutné. Pre fakultatívne stanovisko platia primerané ustanovenia o obligatórnom stanovisku, pričom pod pojmom primeranosť sa skrýva skutočnosť, že toto stanovisko záväzné nie je. Rozhodovacia fáza je ukončená posúdením oprávnenosti nároku žiadateľa. Živnostenský úrad pri svojom rozhodovaní je viazaný v niekoľkých smeroch, napriek tomu odlišnosť medzi živnosťmi ohlasovacími a koncesovanými sa neprejavuje výlučne len v procesnoprávných záležitostiach. Otázku spôsobilosti podnikateľa má dovolené posudzovať z pohľadu splnenia všeobecných a osobitných podmienok, z pohľadu udelenia, príp. neudelenia stanoviska štátneho orgánu a na základe spoľahlivosti podnikateľa. Práve v prípade posledne uvedeného kritéria má možnosť živnostenský úrad správneho uváženia, čo tiež môže byť dôvodom nevyhovievania žiadosti. Spoľahlivosť podnikateľa sa pritom obvykle posudzuje na základe fakultatívneho stanoviska, pričom ale živnostenské úrady v praxi posúdenie spoľahlivosti podnikateľa radšej nechajú „bokom“, pretože neexistuje žiadne, ani demonštratívne vymedzenie tohoto neurčitého pojmu pre účely živnostenského zákona⁸⁸.

Živnostenský úrad tak vydá rozhodnutie vo veci do 30 dní od podania žiadosti, vydaním koncesnej listiny vo forme správneho rozhodnutia. Náležitosti listiny sú uvedené v § 54 ŽZ taxatívne, pre informačnú povinnosť sa použije § 48 ŽZ obdobne. V priebehu celého konania má podnikateľ povinnosť oznámenia skutočností, ktoré môžu byť považované za zmenu žiadosti, pričom takto zmenená žiadosť sa považuje za novo podanú v zmysle § 56 ŽZ. Jedná sa však o imperfektnú normu, bez sankcie a teda aj bez možnosti donútenia podnikateľa k splneniu tejto povinnosti.

88 „Neurčitý pojem“ je neurčitým práve preto, lebo nie je vymedzený a preto nie je možné očakávať od správnych orgánov, resp. od ich zamestnancov, aby boli vždy informovaní o aktuálnych metódach interpretácie a aplikácie zákona a výkladu neurčitých pojmov.

Časť V.

Realizácia a kontrola živnostenského oprávnenia

Po vzniku živnostenského oprávnenia, ktoré je viazané na podmienky vzniku pre získanie konkrétneho oprávnenia, vznikajú nové povinnosti a **podmienky vlastného prevádzkovania živnosti**. Tieto podmienky zahrnujú rôznorodú množinu možných práv, povinností, obmedzení podnikateľa, na ktoré musí pri realizácii svojho oprávnenia dbať. Medze týchto podmienok, a tým aj medze realizácie živnostenského oprávnenia, sú dané *jednak* samotným **rozsahom** daného **živnostenského oprávnenia**, *d'alšie* podmienky prevádzkovania živností však platia pre každého podnikateľa **bez výnimky**. Primárnou povinnosťou každého podnikateľa prevádzkujúceho živnosť, je oznámenie všetkých zmien, týkajúcich sa údajov a dokladov vyžadovaných pri vzniku živnostenského oprávnenia. Účel tejto povinnosti je dvojaký: núti podnikateľa k riadnemu prevádzkovaniu živnosti a núti živnostenský úrad k dôkladnej kontrole a riadnemu vedeniu živnostenského registra. **Živnostenský register** je zvláštny druh evidencie, do ktorého sa zapisujú údaje týkajúce sa všetkých živností, a súčasne nástroj kontroly, aj keď v tomto ohľade je menej efektívny ako obchodný register. Register má v prvom rade evidenčný charakter, zápis v ňom nemá žiadny vplyv na existenciu živnostenského oprávnenia, neplatí ani domnienka správnosti uvedených údajov voči osobám tretím. Je používaný primárne na interné účely živnostenského úradu. Je vedený živnostenskými úradmi podľa druhu jednotlivých živností. Výpočet údajov, ktoré register obsahuje je taxatívny, z funkčného hľadiska je delený na časť *verejnú* a *neverejnú*. Rozdiel spočíva v tom, že kým do verejnej časti môže nahliadnuť ktokoľvek (§ 60 ods. 4 ŽZ), tak nahliadnutie do neverejnej časti je zakázané, pretože obsahuje osobné údaje fyzických osôb a zodpovedných zástupcov. Verejné sú údaje k identifikácii podnikateľa (teda obchodné meno, identifikačné číslo, miesto podnikania), predmet podnikania, pre-

vádzkárne, dátum vzniku oprávnenia, údaj o pozastaveniu a zániku oprávnenia, prehlásenie a zrušenie konkurzu a iné⁸⁹. Dôležitosť a povahu živnostenského registra plne odzrkadľuje „kvalita“ jej právnej úpravy: stručná, strohá a neprepracovaná. Úloha živnostenského registra je minimalizovaná, pretože k súdnym a iným úradným účelom sa využíva predovšetkým obchodný register. Napriek tomu, živnostenský register by zaslužil väčšiu pozornosť zo strany štátu, pretože ako je to viditeľné zo skúseností okolitých štátov, aj tento register môže zohrávať dôležitú úlohu v rôznych oblastiach riadenia štátu⁹⁰.

1. kapitola: Rozsah živnostenského oprávnenia

Vymedzenie rozsahu živnostenského oprávnenia je dôležité predovšetkým z hľadiska trestnoprávneho a správneho trestania. Základnú úpravu neoprávneného podnikania obsahuje trestný zákon, keď skutkovú podstatu tohoto trestného činu vymedzuje paralelným naplnením nasledujúcich znakov:

- podnikanie,
- väčší rozsah, tj. objem podnikania v danej kvalite a kvantite,
- neoprávnenosť.

Ako sa k tomu uvádza, neoprávnené podnikanie je zaradené medzi trestné činy hospodárske, ktorého objektom je hospodárska sústava. Čo sa rozumie pod pojmom podnikanie – vymedzuje sa vo všeobecnosti v obchodnom zákonníku. Trestný zákon síce pre svoje účely sám definuje obsah pojmu ako poskytovanie služieb alebo výkon výrobného alebo iného zárobkového podnikania, korešponduje to s všeobecnou definíciou podnikania. Objem podnikania, jeho rozsah, je už ťažšie definovateľným pojmom. Každopádne sa tým chápú dve zásadné skutočnosti. Tým sú sústavné prevádzkovanie činnosti a finančné vyjadrenie vstupov a výstupov. Presné vymedzenie ďalej sťažuje, že nie je možné absolútne stanoviť, ktoré činnosti je možné vykonávať v malom rozsahu a ktoré predsta-

89 Ust. § 60 ods. 2 ŽZ.

90 Živnostenský register môže slúžiť k štatistickým účelom, poskytnúť pomoc pri hospodárskych odhadoch, dávať informácie o využití štátnej podpory a pod.

vujú už rozsah väčší. Pri vymedzovaní rozsahu podnikania je vždy potrebné individualizovať, vytvorenie všeobecného kritéria posudzovania je možné výhradne iba v smerodajnom zmysle. Posledný znak, ktorý činí z oprávneného podnikania neoprávnené, je chýbajúca aprobovanosť právom. Komentáre k trestnému zákonu sa zhodujú v tom, že **neoprávneného podnikania** sa dopúšťa nielen ten, kto poskytuje služby alebo prevádzkuje výrobné alebo iné podnikanie v rozpore so živnostenským zákonom, ale aj ten, kto podniká v rozpore s inými právnymi predpismi, ktoré stanovujú podmienky jeho výkonu. Neoprávnené je podnikanie aj vtedy, keď niekto podniká bez požadovaného povolenia, napr. bez živnostenského listu, ale aj vtedy, ak podnikateľ prekračuje rozsah daného oprávnenia k podnikaniu. V tomto poslednom prípade ak také jednanie podnikateľa, ktorým prekračuje rozsah svojho oprávnenia dosahuje určitého stupňa nebezpečnosti pre spoločnosť, a je tá miera porušenia zrovnateľná s podnikaním bez oprávnenia, potom sa jedná o neoprávnené podnikanie v zmysle trestného zákona. Pri aplikácii tohoto ustanovenia je však nutná presná definícia rozsahu a hraníc oprávneného a neoprávneného podnikania. Tieto hranice sú v prípade živnostenského podnikania vymedzené §§ 28, 32 až 34, 38, 42 až 44 všeobecne.

Živnostenský zákon v § 28 obsahuje základné výkladové pravidlá k pojmu rozsah živnostenského oprávnenia. Smerodajným v každom konkrétnom prípade je preukaz živnostenského oprávnenia – živnostenský list alebo koncesná listina. V prípade živností koncesovaných a ohlasovacích viazaných, ŽZ stanovuje ako podmienku vzniku, resp. prevádzkovania živnostenského oprávnenia vyjadrenie zvláštného orgánu, ktoré tiež môže obsahovať rôzne obmedzenia výkonu činnosti. Čo sa týchto činností týka, ich rozsah je vymedzený mimo živnostenského listu alebo koncesnej listiny aj dokladom vydaným týmto zvláštnym orgánom.

Dalšie ustanovenia potom stanovujú typový rozsah živnostenského oprávnenia, pričom obsah je vymedzený tak, aby umožňoval v rámci určitého podnikania vykonávať vedľajšie činnosti ktoré s podnikaním súvisia. Tieto činnosti súvisiace sú súčasťou daného živnostenského oprávnenia vyplývajú

automaticky zo zákona a pri vymedzovaní rozsahu živnostenského oprávnenia sa s nimi „počíta“.

2. kapitola: Spoločné povinnosti podnikateľov

Druhou podmnožinou podmienok vlastného prevádzkovania živností a predmetom živnostenskej kontroly sú tie povinnosti, ktoré zaväzujú každého podnikateľa, bez ohľadu na jeho konkrétne živnostenské oprávnenie, teda ktoré pôsobia univerzálne voči každému podnikateľovi, kto disponuje so živnostenským oprávnením. Tieto povinnosti podnikateľa sú upravené v § 29 a § 30 ŽZ. V týchto ustanoveniach je obsiahnutý stručný výpočet týchto povinností, pričom sa jedná predovšetkým o označenie prevádzkárni, preukázanie pôvodu tovaru, povinnosť dodržovania zvláštnych predpisov a pod. Jedná sa o stanovenie všeobecných povinností, ktoré sú „súčasťou“ každého živnostenského oprávnenia, pričom ale konkrétny rozsah povinností podnikateľa závisí aj od jeho konkrétneho živnostenského oprávnenia. Rozsah, ako už bolo napísané, vyplýva z koncesnej listiny alebo živnostenského listu. To znamená, že ak dotýčny má oprávnenie napr. k prevádzkovaniu mäsiarstva a údenárstva, má právo vykonávať všetky činnosti, ktoré súvisia so získaním surovín k výrobe a s produkciou mäsových výrobkov. Jeho právo podnikáť siaha tak ďaleko, v akom rozsahu to dovoľuje jeho oprávnenie a jej povinnosť nevykonávať iné činnosti je tiež implicitne obsiahnuté v jeho oprávnení. Pracovné postupy, ktoré vykonáva sú teda viazané priamo na jeho preukaz spôsobilosti k prevádzkovaniu. Všeobecné povinnosti, vymedzené v § 29 a § 30 ŽZ, však platia pre každého živnostníka, bez ohľadu na to, čo má uvedené na živnostenskom liste, resp. koncesnej listine. Nemusí ich dodržiavať preto že vykonáva určitú činnosť, alebo určité pracovné postupy, ale zväzuje ho už samotná skutočnosť, že podniká na základe živnostenského zákona. Povinnosti vymedzené v týchto ustanoveniach dopĺňajú v niektorých aspektoch rozsah živnostenského oprávnenia a preto ich nie je možné skúmať oddelene.

Čo sa konkrétnej úpravy týka, jedná sa o výpočet povinností, ktoré je možné rozdeliť do dvoch kategórií, a to **povin-**

nosti voči spotrebiteľom a povinnosti voči živnostenským úradom a iným orgánom. Táto typológia je však abstraktná a sú aj také povinnosti, ktoré nie je možné jednoznačne zaradiť do prvej alebo druhej skupiny⁹¹.

Podľa konkrétnych ustanovení zákona primárnou povinnosťou podnikateľa je **prevádzkovanie živnosti v súlade** so živnostenským zákonom a osobitnými predpismi. Charakter tohoto ustanovenia je skôr deklaratívny, slúži predovšetkým na zaistenie dvojitej kontroly ako zo strany živnostenských úradov tak aj zo strany iných správnych orgánov. Pri dodržiavaní právnych noriem je podnikateľ povinný prevádzkovať živnosť riadne, poctivo a odborne. Za taký výkon činností zodpovedá podnikateľ objektívne, pričom za odborné prevádzkovačie živnosti nie je považovaná taká prevádzka, ktorá nedodržuje právne a technické normy, profesijnú etiku, neplní daňové povinnosti alebo zabezpečuje výkon predmetu činnosti „bez povinnej uzavretého pracovnoprávneho vzťahu“⁹². Zaujímavé je, že táto konštrukcia rozširuje vecnú pôsobnosť živnostenských úradov univerzálne na kontrolu každého aspektu podnikania založeného na ŽZ. Ak teda živnostenský úrad zistí porušenie zvláštného zákona⁹³, tak mu prislúcha právomoc uvalenia sankcií podľa § 65a odst. 2 písm. c) ŽZ

91 Napríklad povinnosť podnikateľa preukázať spôsob nadobudnutia tovaru a materiálu (§ 30 odst. 3 ŽZ) je primárne v záujme verejnom, pretože to slúži ku kontrole plnenia daňových povinností, je však aj v záujme spotrebiteľa, pretože týmto spôsobom má prístup ku kvalitnejším službám, tovaru apod.

92 Ust. § 29 odst. 4 písm. b) ŽZ. Jedná sa o reakciu na skutočnosť, že veľa podnikateľov obchádzal (a obchádza) pracovnoprávne predpisy „zamestnaním“ živnostníkov namiesto riadnych zamestnancov. Tak zamestnávateľ sa oslobodí od platenia dávok sociálneho zabezpečenia, zbavuje sa povinnosti starať sa o svojich zamestnancov apod. Jedná sa o hrubé porušenie právnych povinností zo strany podnikateľa, ktorý zneužíva nerovné postavenie zamestnávateľa a zamestnanca, obchádza pracovnoprávne predpisy a vystavuje zamestnancov svojvoľe zamestnávateľa bez možnosti právnej ochrany, pretože je síce pravdou, že osoby de iure nie sú zamestnancami, keď majú vlastný živnostenský list, ale de facto sú presne v takom podriadenom stave (a možno ešte v horšom) zamestnávateľovi ako riadni zamestnanci.

93 Teda porušenie iného ako živnostenského zákona.

alebo podľa § 58 odst. 1 písm. d) ŽZ alebo môže dať podnet k postihu podnikateľa príslušnému správneému orgánu. Má sa za to, že v závažnejších prípadoch porušenia právnej normy je na mieste postih podľa prísnejšej právnej úpravy. Pretože však príslušný správny orgán je obvykle schopný posúdiť porušenia s väčšiu odbornosťou, je na mieste, aby živnostenský úrad využil svoju právomoc rozhodovať len subsidiárne alebo v jednoznačných prípadoch.

Pri prevádzkovaní živnosti je podnikateľ povinný **používať obchodné meno** zapísané v živnostenskom registri. Prečo práve tento údaj je záväzný pre podnikateľa, nie je jasné, pretože:

- a) Živnostenský register má povahu evidenčnú a jeho primárnym účelom je poskytovanie informácií. Charakter týchto informácií je však iný, ako v prípade obchodného registra, kde sa presumpuje správnosť uvedených údajov. Zápis zmenených údajov v živnostenskom registri je deklaratórny, tj. zmena sa len eviduje, pričom právne je perefektná už pred zápisom do živnostenského registra. Zápis sa tak vždy vykonáva následne, zatiaľ čo v prípade obchodného registra má zápis konštitutívne účinky, teda nastalá zmena sa stane právne relevantnou až po zápise do obchodného registra.
- b) Úprava obchodného mena prislúcha obchodnému zákoníku a nie živnostenskému zákonu, alebo živnostenskému registru. Tak obchodné meno právnických osôb sa uvádza v obchodnom registri a obchodné meno fyzických osôb je odvodené od ich mena a priezviska. Ak sú uvedené v živnostenskom registri iné údaje, tak je povinnosťou živnostenského úradu vykonať zmeny príslušných údajov a podnikateľa v takom prípade sankcionovať len pre porušenie povinnosti ohlásenia zmien podľa § 49 odst. 1 ŽZ, resp. § 56 odst. 1 ŽZ, v spojení s § 65a odst. 3 písm. c) ŽZ a nie podľa § 65a odst. 2 písm. c) ŽZ v návaznosti na § 30 odst. 5 ŽZ, ktoré stanovujú vyššie sadzby za porušenie povinnosti.

Medzi iné povinnosti patrí ďalej **riadne označenie prevádzkárne** podľa príslušných predpisov. Zvláštnym prípadom

je v tejto súvislosti označenie ubytovacích zariadení, hotelov, motelov a pod., pretože mimo všeobecných náležitostí tieto označenia musia obsahovať aj označenie kvality v zmysle vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR ohľadne kategorizácií ubytovacích zariadení. Vyhláška taxatívne vymedzuje možné kvalifikačné znaky kvality ako napr. rozloha izieb, poskytované služby súvisiace s ubytovaním, iné poskytované služby, materiálne vybavenie ubytovacieho zariadenia a pod.

Ďalšou povinnosťou podnikateľa je vybavenie každej prevádzkarne tzv. **autorizovanou inšpekčnou knihou**, pre účely živnostenskej kontroly. Náležitosti a proces autorizácie inšpekčnej knihy upravuje vyhláška Ministerstva vnútra SR.

Podnikateľ je ďalej povinný preukázať **spôsob nadobudnutia tovaru** a materiálu. Preukázanie nadobudnutia je možné prostredníctvom faktúry, dodacieho listu, kúpnej zmluvy a pod., pričom sa tiež skúma hodnovernosť týchto údajov. Táto povinnosť slúži predovšetkým k zabezpečeniu riadneho plnenia daňovej povinnosti. Zamestnávateľ – podnikateľ **zodpovedá objektívne** za odbornú a inú spôsobilosť svojich zamestnancov podľa § 30 odst. 4 ŽZ ak to vyžaduje spôsob alebo typ prevádzky.

Uvedené hranice, resp. rozsah oprávnení a povinností stanovujú základnú mieru realizácie živnostenského oprávnenia. Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že tieto hranice sú výrazom toho verejného záujmu, na ktorom sú založené ako samotné zásady živnostenského zákona, tak aj kontrola realizácie živnostenského oprávnenia živnostenskými úradmi.

3. kapitola: Verejný záujem v živnostenskom zákone

Rozdiel medzi súkromným a právom verejným bol známy už aj starým Rimanom. Klasickú definíciu rímskej jurisprudencie, že právo súkromné je to, čo slúži záujmom súkromných osôb a právo verejné celej spoločnosti, sa nepodarilo prekonať ani po dlhých storočiach rozvoja práva a právnej teórie. Aj keď boli vytvorené rôzne teórie na vymedzenie a rozlíšenie súkromného a verejného práva, starodávna definícia sa používa aj naďalej, v podstate v nezmenenej podobe.

Slovenský právny poriadok, ako typický kontinentálny systém práva, používa delenie svojho právneho poriadku a predpisov na súkromné a verejné. Toto delenie nie je síce delením legálnym ale natoľko rozšíreným a akceptovaným, že ho nie je možné prehliadnuť. Východiskom tohto delenia je, že právne predpisy patriace do jednej alebo druhej skupiny sú svojou povahou, predmetom úpravy, metódou právnej regulácie, konštrukciou noriem tak blízko, že by bolo nelogické a neorganické rozdelenie a násilné oddelenie príbuzných právnych odvetví. Pre právo súkromné potom platí, že je pre neho charakteristická sloboda jednania (všetko je dovolené, čo nie je zakázané), rovnosť subjektov (máme na mysli samozrejme právnu rovnosť, nie však faktickú) a horizontálna metóda právnej regulácie (typické je používanie zmlúv na vyjasnenie vzťahov medzi subjektami). Vo všeobecnosti platí, že v právnych vzťahoch vystupujú na oboch stranách súkromné osoby. Naproti tomu vykazuje verejné právo iné znaky. Charakteristické je preňho viazanosť zákonom (je možné konať len to, čo je výslovne dovolené), nerovnosť subjektov (typické pre tieto vzťahy je, že na jednej strane právneho vzťahu obvykle stojí štát, reprezentovaný štátnym orgánom, ktorý má postavenie nadriadené voči iným subjektom) a administratívno- právna metóda regulácie (určenie vzťahov, práv a povinností subjektov sa koná prostredníctvom individuálnych právnych aktov, ktoré majú nadriadený charakter). Vo verejnom práve môžeme spozorovať istú snahu k zmierneniu následkov faktickej nerovnosti subjektov; záujem na rozvoji celej spoločnosti, nielen vymedzeného okruhu súkromných osôb a udržanie pravidiel civilizovaného chovania ľudí medzi sebou pomocou donútenia i na úkor osôb súkromných. Zjednodušene: právo verejné sleduje záujem celej spoločnosti, teda **verejný záujem**.

V spoločnosti existujú hodnoty, záujmy, ciele, ktoré sú spoločné širšiemu okruhu bližšie neurčených subjektov. Tieto hodnoty je treba chrániť a starať sa o ich rozvoj, pretože prípadná porucha spôsobí neblahé dôsledky. Aj keď z pohľadu súkromnej osoby sa nemusí v konkrétnom prípade tak zdať, ale každý má záujem na tom, bez ohľadu na to, či je čestným

občanom alebo podvodníkom⁹⁴, aby spoločnosť existovala a fungovala podľa vopred určených pravidiel.

Verejnoprávne predpisy preto často operujú pojmom „verejný záujem“, pričom obsah tohto pojmu nie je možné bližšie vymedziť, napr. taxatívnym výpočtom. Zákonodarca sa preto o presnú definíciu, lepšie povedané o žiadnu definíciu, neusiluje. Nebolo by to ani možné, pretože iba spoločnosť sama môže definovať obsah daného neurčitého pojmu, ktorý sa mení s vývojom spoločnosti a plynutím času (je samozrejmé, že bol iný verejný záujem stredovekej spoločnosti než spoločnosti po priemyselnej revolúcii, alebo v dnešnej dobe). Pretože proces tvorby práva zatiaľ nepozná spôsob ako vytvoriť vecnú a natoľko flexibilnú definíciu, ktorá by dostatočne a s istotou vymedzila určitý pojem v priebehu historických zmien, teda, aby definícia daného pojmu už vopred reagovala na zmeny spoločenských pomerov – niekedy nepredvídateľných – zákonodarca ponechá voľnú ruku štátnym orgánom pri rozhodovaní o obsahu tohto pojmu. Z toho ale nie je možné vydedukovať, že ak interpretácia pojmu „verejný záujem“ prislúcha štátnym orgánom, tak záujem štátu a záujem verejnosti bude totožný. Sledovaný záujem štátu je vždy zrkadlom momentálneho rozloženia politických síl, čo v niektorých prípadoch môže byť krajne subjektivistické. Naproti tomu verejný záujem je pojmom objektívnym a relatívne stabilným, jeho obsah sa mení pomaly v dôsledku spoločenských zmien. Kvalifikované vymedzenie vyžaduje sociálne cítenie a predpokladá znalosť historického vývoja spoločnosti. Je značne sporné, či je na mieste, aby obsah tohto pojmu vymedzil štátny orgán, lepšie povedané zamestnanec štátneho orgánu. Je preto v poslednej dobe charakteristické, že legislatíva sa snaží zamedziť používaniu neurčitých pojmov a tak zredukovať miesto pre voľné uváženie štátnych orgánov.

Vo vzťahu k živnostenskému podnikaniu sa prejavuje verejný záujem v rôznych aspektoch. Už samotná existencia živnostenského zákona zabezpečuje také spoločenské záujmy, ako

94 Čestný občan preto, aby vedel čo má konať a podvodník preto, aby vedel kde a ako má podvádzať, a aké sankcie mu hrozia

je právna istota a dodržovanie zákonnosti. Mimo to zákon poskytuje ochranu spotrebiteľovi, zabraňuje neoprávnenému podnikaniu, udržiava kvalitu výrobkov, stanovuje podmienky poctivého a riadneho hospodárenia, zaisťuje efektívnu kontrolu podnikateľov. Nástrojom usmernenia podnikateľa k akceptácii týchto hodnôt je ochrana všeobecná a konkrétna.

Všeobecná ochrana sa pokúsi o preventívne zabezpečenie uvedených záujmov. Nástrojom tejto ochrany je samotný živnostenský zákon. Tento typ ochrany je založený na objektívnom práve⁹⁵. **Konkrétna ochrana** má svoj základ v subjektívnom práve konkrétného podnikateľa. Má sa za to, že určité činnosti vyžadujú zvláštnu pozornosť, pretože môžu ohrozovať zvláštne záujmy (napr. predaj zbraní a bezpečnosť štátu; výroba chemických látok a zdravie ľudí a pod.). Z tohto dôvodu zabezpečujú tento typ ochrany orgány štátnej správy, so zameraním na konkrétného podnikateľa. Príkladom môže byť napr. samotný proces vydávania koncesnej listiny, alebo kontrola podmienok podnikania, poprípade ukladanie pokút pri nesplnení povinností.

4. kapitola: Kontrola realizácie živnostenského oprávnenia

Živnostenskú kontrolu je možné v zásade rozlíšiť na dva druhy. Jednak sa pod ním rozumie **kontrola realizácie živnostenského oprávnenia**, teda kontrola plnenia povinností vyplývajúcich zo živnostenského zákona. Ďalej živnostenská kontrola zahŕňa taktiež právomoc živnostenských úradov vyššieho stupňa vykonať kontrolu činnosti živnostenských úradov nižšieho stupňa, t.j. **kontrolu výkonu živnostenskej správy**.

Živnostenské úrady sú prítomné v celom procese vzniku, zmeny a zániku živnostenského oprávnenia. Z ich diverzifikovanej práce zaslúžia pozornosť: činnosť živnostenských úradov pri vzniku živnostenského oprávnenia, činnosť pri kontrole prevádzkovania živností a sankcionovaní porušení predpisov podnikateľmi. Čo sa vzniku živnostenského oprávnenia

⁹⁵ Všeobecná či generálna ochrana sa prejavuje napr. pri vymedzení podmienok k živnostenskému podnikaniu (§§ 6 a 7 ŽZ), pri vymedzení prekážok podnikania (§ 8 ŽZ) apod.

týka, živnostenským úradom prislúcha vydávanie živnostenských listov a koncesných listín. **Príslušnosť úradov** sa určuje podľa bydliska či sídla v závislosti od toho či sa jedná o fyzickú alebo právnickú osobu. Pre zahraničné osoby, ktoré nezriadia organizačnú zložku na území SR miestna príslušnosť živnostenského úradu sa určuje podľa ich povoleného pobytu. Pokiaľ nie je možné miesto povoleného pobytu určiť, tak sa miestna príslušnosť určí na základe miesta ich podnikania. Pre zahraničné osoby, majúce organizačnú zložku na území SR, miestne príslušný živnostenský úrad je daný podľa umiestnenia tejto zložky. Pravidlá určovania príslušnosti sú dôležité, pretože sú používané vždy, keď ŽZ hovorí o príslušných živnostenských úradoch, teda aj v prípade živnostenskej kontroly.

Kontrola prevádzkovania živnosti, či kontrola živnostenského oprávnenia je teda určená k sledovaniu plnení povinností vyplývajúcich zo živnostenského zákona, zvláštnych predpisov, živnostenského listu a koncesnej listiny. Zisťuje sa súlad skutočného stavu so stavom žiadúcim, určia sa odlišnosti a hľadá sa dôvod týchto odlišností a možnosť nápravy. Jedná sa o správnu kontrolu, ktorá smeruje von z hierarchie štátnych orgánov, pričom však živnostenský úrad má nadradené postavenie.

Vykonanie kontroly sa riadi ŽZ, ktorý vymedzuje niektoré zvláštnosti živnostenskej kontroly, a zákonom č. 10/1996 Zb., o kontrole v štátnej správe, ktorý vymedzuje procesné pravidlá týkajúce sa vonkajšej a vnútornej kontroly. Živnostenská kontrola môže smerovať voči podnikateľovi prevádzkujúceho živnosť, voči osobe prevádzkujúceho neoprávnené podnikanie a voči zamestnancom týchto osôb, ako aj iným osobám, voči ktorým ŽZ ukladá povinnosť v nejakej podobe⁹⁶. Kontrolu vykonávajú zamestnanci príslušného živnostenského úradu, ktorí sa preukazujú s oprávnením k výkonu kontroly. O zistených nedostatkoch sa spíše protokol, ktorý sa odovzdá podnikateľovi a doručí sa aj inému dotknutému orgánu štát-

96 Staša, J. – Srbová, I.: Zákon o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) a predpisy súvisiace, komentár, 3. prepracované vydání, Praha, C.H.Beck, 2002, str. 261.

nej správy. Podnikateľ má povinnosť poskytnúť všetky údaje a dokumenty, ktoré pracovníci živnostenského úradu vyžadujú a sú nutné k riadnemu výkonu živnostenskej kontroly. Pokiaľ v priebehu kontroly sa zistia menšie nedostatky, môže živnostenský úrad rozhodnutím uložiť podnikateľovi lehotu na odstránenie nedostatkov a vyjasnenie nezrovnalostí. V prípade závažnejšieho porušenia ŽZ, alebo nesplnenia rozhodnutia o odstránení nedostatkov môže živnostenský úrad pristúpiť k správne mu trestaniu.

Kontrolu prevádzkárni môžu vykonávať aj iné orgány štátnej správy, napr. Slovenská obchodná inšpekcia, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska inšpekcia, orgány hygienickej služby, orgány veterinárnej správy a organizácia štátneho odborného dozoru bezpečnosti práce. Oprávnenie vstúpiť do živnostenských prevádzkárni má ďalej právo aj Policajný zbor SR. Preto je nevyhnutná racionalizácia a koordinácia kontroly ako zo strany živnostenských úradov, tak zo strany iných orgánov štátnej správy.

5. kapitola: Správnoprávna zodpovednosť a postih podnikateľa

Právne normy žiadneho právneho odvetvia nemôžu byť efektívne bez možnosti donútenia a donucovacích prostriedkov. Už samotné vykonávanie kontrol, ktoré sa snažia pôsobiť preventívne, charakter donucovací má, opravdivým prostriedkom donútenia, pôsobiacim represívne, je sankcionovanie správnych deliktov na základe správnoprávnej zodpovednosti.

Správnoprávna zodpovednosť vystupuje ako zodpovednosť sekundárna, tj. povinnosť niesť následky porušenia danej právnej normy, teda povinnosť podriaďiť sa sankcii. Vzniká ako bezprostredný následok porušenia primárnej zodpovednosti, pričom obsahom je povinnosť dodržania danej právnej normy. Sekundárna povinnosť nastupuje ako následok primárnej povinnosti a je predpokladom pre udelenie sankcie. Veda správneho práva rozlišuje dva typy sekundárnej zodpovednosti a to **správnoprávnu zodpovednosť za priestupky** a **správnoprávnu zodpovednosť za iné správne delikty**. Východiskom tohto delenia bola predstava o nižšom stupni závažnosti deliktov spáchaných fyzickými osobami (teda priestupkov) a o

vyššom stupni závažnosti deliktov spáchaných právnickými osobami (teda iných správnych deliktov). Táto predstava, že protiprávne jednanie fyzických osôb má menej závažné následky ako právnických, sa premietla aj do ustanovení ŽZ a boli stanovené rôzne sadzby pokút pre fyzické a právnické osoby. Na základe skúseností z praxe v priebehu novelizácií ŽZ však túto dvojitú mieru vystriedala jednotná sadzba pokút bez ohľadu na typ osoby. Je pritom však zaujímavé, že český ŽZ aj naďalej používa dvojitú sadzbu⁹⁷.

V súvislosti so živnostenským podnikaním zákon vymedzuje dve skupiny správnych deliktov a to **neoprávnené podnikanie** a **iné porušenie ustanovení zákona**. *Neoprávneným podnikaním* v zmysle ŽZ sa rozumie prevádzkovanie živnosti bez príslušného oprávnenia. Za neoprávnené podnikanie sa považuje ďalej aj prevádzkovanie živnosti po dobu jeho zastavenia alebo prekročenie živnostenského oprávnenia. Ako neoprávnené podnikanie sa považuje aj prevádzkovanie živnosti prostredníctvom nespôsobilého zodpovedného zástupcu. Neoprávnené podnikanie nesie so sebou následky súkromnoprávne a verejnoprávne.

Súkromné právo – predovšetkým občianske a obchodné právo – sa zameriava na právny status vzťahov vzniknutých medzi „nepodnikateľom“ a jeho obchodnými partnermi, zákazníkmi a na náhradu spôsobenej škody, zatiaľ čo verejné právo – predovšetkým správne a trestné právo – vymedzuje vzťahy medzi páchatelom a štátom (spoločnosťou). Skutočnosť neoprávneného podnikania zakladá podľa svojej závažnosti dva typy zodpovedností: terstnoprávnu a správnu. V režimu ŽZ sa jedná o postih podľa správneho práva v najmenej závažných prípadoch. Sankčná právomoc pritom prislúcha živnostenským úradom. Výška možných pokút je vyme-

97 Napríklad pokuty v prípade neoprávneného podnikania sú stanovené podľa § 62 a § 63a českého ŽZ takto: pre právnické osoby v prípade neoprávneného prevádzkovania živnosti voľnej do 500 000 CZK, v prípade remeselnej a viazanej do 750 000 CZK a v prípade živností koncesovaných do 1 000 000 CZK. Pre fyzické osoby platia potom znížené sadzby: 50 000 CZK pre živnosti voľné, 100 000 CZK pre živnosti remeselné a viazané a 200 000 CZK pre živnosti koncesované.

dzená odstupňovane podľa konkrétneho typu porušenia: v prípade neoprávneného podnikania v predmetu činnosti živností voľných je možné uložiť pokutu až do 50 000,- SKK, v prípade živností remeselných a viazaných do 100 000,- SKK a v prípade živností koncesovaných do 200 000,- SKK. Nečiní sa pritom rozdiel či je páchatelom osoba fyzická alebo právnická. Výška pokuty sa v konkrétnom prípade určí predovšetkým na základe 5 charakteristík: rozsah, závažnosť, spôsob, doba trvania a následky protiprávneho konania. Na zahájenie konania o uložení pokuty je stanovená objektívna päťročná a subjektívna ročná doba. Pre prejednávanie týchto správnych deliktov platí zásada legality a povinné ukladanie sankcií na základe viazaného správneho uváženia.

Druhým prípadom možného správneho deliktu je tzv. *porušenie iných ustanovení zákona*. Jeho podstata spočíva v naplnení taxatívne vymedzených skutkových podstát uvedených v § 65a a násl. ŽZ podnikateľom. Medzi tieto patrí napr. neustanovenie zodpovedného zástupcu, neohlásenie zriadenia alebo zrušenia prevádzkárne, neohlásenie zmien živnostenského listu apod. Pokuty sú odstupňované podľa závažnosti porušení stanovením maximálnych sadzieb od 10 000,- SKK až do 100 000,- SKK. Obsahový záber § 65a ŽZ je pomerne široký, pokiaľ si zoberieme do úvahy že na základe § 65a odst. 2 písm c) ŽZ vo väzbe na § 29 odst. 1 ŽZ je možné uvaliť sankciu vo výške 50 000,- SKK za akékoľvek porušenie zákona na základe voľného uváženia živnostenského úradu. Právo postihu však prislúcha živnostenskému úradu aj voči podnikateľovi, aj voči iným osobám, ako napríklad zodpovedný zástupca, ktorého je možné pokutovať až do výšky 20 000,- SKK podľa § 65a odst. 4 ŽZ. Sankcie sú stanovené jednotne, bez ohľadu na to, či sa jedná o fyzickú alebo právnickú osobu. Objektívna lehota pre zahájenie konania je trojročná, subjektívna ročná lehota však zostáva zachovaná, podobne ako v predošlom prípade. Zvláštny spôsob trestania porušení iných ustanovení zákona predstavuje ukladanie pokút na mieste, tzv. blokové pokuty. Uloženie pokuty na mieste je možné uplatniť v prípade porušení „menšej závažnosti“ ak porušenie je možné spoľahlivo zistiť a podnikateľ je ochotný pokutu zaplatiť, pričom

však výška sankcie nemôže presiahnuť 5000,- SKK. Bloková pokuta sa zaplatí buď priamo na „mieste činu“ alebo sa vystaví blok na pokutu nezaplatenú v mieste⁹⁸.

Okrem týchto právomocí živnostenským úradom prislúcha právo uloženia **poriadkovej pokuty** z dôvodov procesných až do výšky 10 000,- SKK osobe, ktorá marí, ruší alebo inak sťažuje výkon živnostenskej kontroly napríklad odmietnutím súčinnosti, neuposlúchnutím výzvy živnostenského úradu a pod.

98 V zmysle § 65b odst. 3 ŽZ: „Ak nemôže podnikateľ zaplatiť pokutu na mieste, vydá sa mu blok na pokutu nezaplatenú na mieste...“

Časť VI.

Zmena a zánik živnostenského oprávnenia

Vystavené živnostenské oprávnenie obsahuje isté skutočnosti, ktoré nie sú stále v priebehu existencie a realizácie samotného oprávnenia. Tieto skutočnosti sa viažu na osobu podnikateľa alebo k vykonávanej činnosti a ich zmeny nesú so sebou rôzne následky, vo forme zmien, respektívne vo forme zániku samotného oprávnenia.

1. kapitola: Zmeny živnostenského oprávnenia

Zmeny týkajúce sa živnostenského oprávnenia majú rôznu povahu. Jednak je možné hovoriť o kategórii zmien, ktoré sa dotýkajú samotnej existencie oprávnenia. Tieto označuje literatúra ako zmeny **skutkovej povahy**. Ďalej sa môže jednať o zmeny, ktoré sa týkajú menej závažných skutočností (napr. zmena bydliska podnikateľa), ktoré sú označené právnou doktrínou ako zmeny **evidenčnej povahy**⁹⁹. Napriek tomu, že odborná literatúra nerozlišuje zmeny skutkovej a evidenčnej povahy, vymedzený teoretický základ platí. Podľa dikcie ŽZ patria do prvej skupiny nasledujúce skutočnosti:

- **Zmena predmetu podnikania.** Najčastejšie sa jedná o rozšírenie alebo zúženie predmetu podnikania, v niektorých prípadoch však môže dôjsť aj k zániku pôvodného oprávnenia a k vydaniu celkom nového oprávnenia s odlišným predmetom podnikania. Pri ohlásení živnosti podnikateľa sa obvykle snažia pokryť celú škálu činností, ktoré pravdepodobne budú vykonávať, avšak skutočný rozsah vykonávaných činností v rámci daného podnikania je určený predovšetkým dopytom spotrebiteľa a ponukou iných podnikateľov. Pod tlakom týchto, primárne hospodárskych okolností, sú podnikatelia často nútení svoje živnostenské

99 Bližšie Průcha, P.: Živnostenské oprávnění, MU Brno, 1997, str. 150.

oprávnenie rozšíriť, resp. zúžiť. V prípade rozšírenia predmetu podnikania platí, že oznámenie nového predmetu sa považuje za nové ohlásenie, resp. novú žiadosť o koncesiu.

- **Zmena subjektu živnostenského oprávnenia.** Jedná sa o zánik jedného subjektu a bezprostredný nástup nového subjektu na jeho miesto. Za normálnych okolností preukaz k živnostenskému podnikaniu je vydaný na dobu neurčitú, kde doba výkonu živnosti je obmedzená iba starnutím, prípadne smrťou *fyzickej osoby*. Aj keď § 10 ods. 6 ŽZ stanovuje, že živnostenské oprávnenie je viazané na osobu podnikateľa a nie je prevoditeľné, je dovolené vo vymedzených prípadoch právne nástupníctvo, resp. dochádza k vzniku práva pokračovať v podnikaní. Právne nástupníctvo v ŽZ nie je principiálne ničím obmedzené, výhradne spôsobilosťou právneho nástupcu vykonávať podnikanie aj naďalej: ak právny nástupca vykazuje atribúty, ktoré vykazoval pôvodný živnostník, tak môže v podnikaní pokračovať. Nejedná sa teda o dedenie v pravom slova zmysle, iba o obmedzenú možnosť pokračovať v podnikaní. Podobne ako v prípade dedičov podľa OZ, aj v ŽZ sú stanovené skupiny nástupcov, a to nasledovne: dedičia zo závetu a pozostalý manžel; dedičia zo zákona; pozostalý manžel, ak dedičia nemajú v úmysle pokračovať v prevádzkovaní¹⁰⁰. Ak nemá z nich nikto záujem na tom, aby v živnosti pokračoval, živnosť zanikne najneskôr skončením prejednávania dedičstva. Nástupca nemôže pokračovať v podnikaní bez splnenia všeobecných a zvláštnych podmienok a pri existencii prekážok konkurzu a zákazu činnosti, v zmysle § 8 ŽZ. Mimo toho musí mať na území SR bydlisko a do troch mesiacov od úmrtia oznámiť skutočnosť živnostenskému úradu, že má záujem pokračovať v prevádzkovaní živnosti. V prípade neoznámenia v tejto lehote, pokladá sa za vyjadrenie nezájmu o ďalšie podnikanie. Pokiaľ nie je splnená

100 Dikciu § 13 ŽZ je potrebné vykladať tak, že pozostalý manžel nemôže byť nástupcom sám v prvej skupine, preto je uvedený dvakrát.

niektorá podmienka prevádzkovania alebo platí niektorá prekážka, tak až do konca prejednávania dedičstva sa stanovuje zodpovedný zástupca. Po skončení konania o dedičstve môžu dedičia pokračovať v živnosti po dobu šiestich mesiacov, ak nadobudli majetkové právo vzťahujúce sa k podnikaniu a túto skutočnosť oznámia živnostenskému úradu do jedného mesiaca od skončenia dedičského konania. Uplynutím šiestich mesiacov však právo pokračovať v podnikaní zaniká. V prevádzkovaní živnosti môže dedič pokračovať iba na základe svojho živnostenského oprávnenia¹⁰¹. Ďalším prípadom právneho nástupníctva je pokračovanie v živnosti pri *premene obchodných spoločností a družstva*. Pri premene právnickej osoby môže právny nástupca pokračovať v prevádzkovaní, pokiaľ tento svoj úmysel oznámil živnostenskému úradu do 15 dní od dňa výmazu pôvodnej spoločnosti z obchodného registra. Ak sú splnené všetky podmienky prevádzkovania živnosti, tak živnostenský úrad vydá nové živnostenské listy alebo koncesné listiny.

- **Zmena podmienok uložených v koncesnej listine.** Ak podnikateľovi bola uložená podmienka prevádzkovať živnosť v zmysle § 27 ods. 3 ŽZ, v prípade zmeny príslušnej právnej úpravy živnostenský úrad zahájí konanie o zmene koncesnej listiny z úradnej povinnosti.

Ďalšiu skupinu tvoria zmeny **evidenčnej povahy**, ktoré môžu nastať samostatne, alebo aj ako následok zmeny skutkovej povahy, napr. zmenou subjektu je spojená nielen otázka právneho nástupníctva, ale súčasne aj zmena osobných údajov, zmena sídla, príslušnosti živnostenského úradu a pod. Samotná realizácia živnostenského oprávnenia nie je od týchto zmien závislá, pretože nevyvolávajú podobné účinky ako zmeny skutkové. Do okruhu týchto zmien patrí kategória ako

101 Ustanovenie ŽZ: „... Pokud tyto osoby ve lhůte 6 měsíců nezískají vlastní živnostenské oprávnění, nemohou dále živnost provozovat“, nie je možné v žiadnom prípade vykladať tak, že ak tieto osoby získajú oprávnenie, tak môžu prevádzkovať živnosť menom zosnulého do nekonečna. Smrťou fyzickej osoby zaniká vždy jeho oprávnenie k živnostenskému podnikaniu a to nezvratiteľne.

zmena osobných údajov¹⁰², zmena sídla, miesta podnikania, resp. zmena v prevádzkárňach¹⁰³, zmena príslušnosti živnostenského úradu¹⁰⁴ a iné drobné zmeny čisto evidenčného významu.

Zvláštnym prípadom je zmena **zodpovedného zástupcu**. Režim a následky zmien sú závislé od toho, či sa jedná o zmenu ohlasovacej živnosti, kde platí že podnikateľ musí zmenu ohlásiť a súčasne ustanoviť nového zástupcu. Za predpokladu, že nový zástupca nespĺňa podmienky prevádzkovania, alebo podnikateľ nového zástupcu neoznačí, živnostenský úrad pozastaví prevádzkovanie živnosti čo môže mať vplyv aj na samotnú existenciu živnostenského oprávnenia, aj keď tomu tak obvykle nie je. Zmena, týkajúca sa fakultatívne stanoveného zodpovedného zástupcu má vždy evidenčný charakter. Inak je tomu v prípade živností koncesovaných, kde osobu zodpovedného zástupcu schvaľuje živnostenský úrad v správnom konaní.

Pre procedurálnu stránku prevedenia zmien platí, že ak ŽZ predpisuje *rozhodovať* o daných skutočnostiach, prevedie sa to v správnom konaní. V prípade ohlasovacích živností platí v zásade to, čo bolo uvedené pri vydávaní živnostenských listov. Pokiaľ živnostenský úrad nezistí žiadny rozpor so zákonom, tak prevedie zmenu v živnostenskom liste. Nejedná sa pritom o správne konanie, úrad iba vydá živnostenský list so zmenenými údajmi. Konania o týchto skutočnostiach sú zahájené iba, ak živnostenský úrad pri ohlásení zmeny zistí taký nedostatok, ktorý má vplyv na samotnú existenciu živnostenského oprávnenia¹⁰⁵. V zásade platí, že rozhodnutie sa vydá

102 Dôležitou zmenou z pohľadu praxe je zmena priezviska. Táto problematika nastupuje typicky u žien, u ktorých je zmena priezviska častejšia než u mužov. Význam spočíva predovšetkým v tom, že u fyzických osôb je odvodená od mena a priezviska obchodné meno.

103 Zmena sídla sa vyznačuje na živnostenskom liste alebo koncesnej listine, zmena prevádzkarne sa eviduje iba v živnostenskom registri.

104 Pre zmenu príslušnosti živnostenského úradu platí, že od dňa, kedy nastala zmena, zakladajúca zmenu príslušnosti, je príslušným nový živnostenský úrad.

105 Napr. že podnikateľ prestal spĺňať podmienky prevádzkovania živnosti alebo nastala nejaká prekážka v prevádzkovaní apod.

iba v prípade, ak živnostenský úrad nevyhovie ohláseniu podnikateľa. Inak je tomu v prípade živností koncesovaných, kde každá zmena musí byť založená na rozhodnutí živnostenského úradu, pretože samotná koncesná listina je vydaná v správnom konaní. ŽZ pri úprave vydávaní týchto pozmeňujúcich rozhodnutí odkazuje na priemerné používanie ustanovení, ktoré upravujú rozhodovanie o koncesii.

Podnikateľ má notifikačnú povinnosť ohľadom zmien týkajúcich sa jeho oprávnenia. Ako v prípade ohlasovacích, tak aj v prípade koncesovaných živností musí podnikateľ oznámiť príslušnému živnostenskému úradu všetky zmeny, týkajúce sa údajov a dokladov, ktoré mal povinnosť predložiť pri ohlásení živnosti, alebo pri podaní žiadosti o koncesiu v 15 dňovej lehote. Tejto povinnosti podnikateľa zodpovedá právo kontroly živnostenského úradu, v rámci ktorého sa preskúma či neprevádzkuje podnikateľ neoprávnené podnikanie, či splňuje všeobecné a zvláštne podmienky prevádzkovania živnosti, či nenastala prekážka v prevádzkovaní živnosti a tiež zhoda údajov uvedených v živnostenskom liste a koncesnej listine so skutočným stavom. V prípade zistených nedostatkov, nesúlador živnostenský úrad môže vyvodiť následky, ktoré môžu siahať od prevedenia zmien v preukaze živnostenského oprávnenia až po zrušenie tohto oprávnenia, alebo k uloženiu pokuty.

2. kapitola: Zánik živnostenského oprávnenia

Zásadné zmeny skutočností voči podmienkam zakotveným v živnostenskom oprávnení majú oveľa závažnejšie následky, ako zmeny bežné. V niektorých prípadoch môže dôjsť v dôsledku zmien aj k **zániku živnostenského oprávnenia**. ŽZ vymedzuje v § 57 a násl. možné právne skutočnosti, na ktoré je viazaný zánik oprávnenia. Výpočet je taxatívny a predstavuje niekoľko spôsobov zániku oprávnenia:

- **Smrť fyzickej osoby.** Živnostenské oprávnenie je právom (resp. oprávnením), ktoré je založené na osobných výkonoch podnikateľa. Je preto natrvalo spojené osobou podnikateľa a podobne, ako smrť znamená zánik fyzickej osoby, znamená to tiež zánik oprávnenia. Z toho dôvodu je

absolútne neprenosené na inú osobu. Jediná výnimka zo zákazu prechodu oprávnenia je zakotvená v § 13 ŽZ. Jedná sa o prípad právneho nástupníctva, ktoré je ale časovo obmedzené na pol roka od skončenia dedičského konania. Tým pádom právo k prevádzkovaniu živnosti pretrváva ďalej, iba na dobu určitú. Rôzne komentáre k ŽZ sa zhodujú v tom, že živnostenské oprávnenie zosnulého trvá ďalej aj po jeho smrti¹⁰⁶.

- V prípade **právnických osôb**, v súvislosti s ukončením ich existencie, sa nepoužíva výraz smrť ale **zánik**. Z právneho hľadiska sa jedná o právnu skutočnosť s podobnými následkami ako je smrť, pretože aktivuje právne pravidlá upravujúce právne nástupníctvo. V zásade platí, že živnostenské oprávnenie zaniká spolu s právnickou osobou pod podmienkou, že právnická osoba zaniká likvidáciou, tj. bez právneho nástupcu. V opačnom prípade – teda ak napr. dôjde k premene obchodnej spoločnosti alebo družstva – môžu v prevádzkovaní živnosti pokračovať nástupnícke organizácie. Podrobnosti vymedzuje § 14 a 15 ŽZ, zásadným pravidlom pri premene právnických osôb je, že pri rozdelení spoločnosti môžu pokračovať v živnosti zaniknutej spoločnosti všetky novovzniknuté spoločnosti, na ktoré prešla prevádzkareň, v ktorej sa príslušná živnosť zaniknutej spoločnosti prevádzkovala. Osoby oprávnené konať v mene rozdeľovanej spoločnosti oznámia vo vymedzenej lehote živnostenskému úradu, ktorá nástupnícka organizácia akú živnosť má v úmysle prevádzkovať a živnostenský úrad na základe tohto oznámenia vydá nové živnostenské listy. Nástupnícke organizácie však sú povinné splniť všetky predpoklady (predovšetkým §§ 6, 7 a 8 ŽZ) vzniku živnostenského oprávnenia, inak k prechodu dôjsť nemôže. Jedná sa tak v skutočnosti o vznik nového živnostenského oprávnenia, ktoré sa označuje za prechod živnostenského oprávnenia.

106 Napr. Korec, Š.; Prázdnovský, A.: Živnostenský zákon – malý slovník podnikateľa, živnostníka, Nová Práca, 2002, str. 21: „Zákon nespája so smrťou, ako objektívnou právnou skutočnosťou, automaticky zánik živnostenského oprávnenia.“

- Ďalšou skutočnosťou je čas, resp. **plynutie času**. V niektorých prípadoch je živnostenský list alebo koncesná listina vydaná na dobu určitú. Potom uplynutie času znamená súčasne aj vypršanie platnosti (zániku) živnostenského oprávnenia. Nič samozrejme nezabraňuje podnikateľovi v tom, aby pred ukončením platnosti živnostenského oprávnenia oznámil zmenu dátum ukončenie činnosti, alebo požiadal o zmenu koncesnej listiny, čím je možné stanovenú dobu predĺžiť. Inou alternatívou je ohlásenie zmeny, príp. žiadosť o prevedenie zmeny ohľadne zrušenia časového obmedzenia.
- **Rozhodnutím živnostenského úradu**. Na základe rozhodnutia o zrušení živnostenského oprávnenia dochádza k zániku v taxatívne vymedzených prípadoch podľa § 58 ŽZ. Rozlišujeme pritom dve skupiny týchto rozhodnutí, zrušenie bez možnosti uváženia a zrušenie s možnosťou uváženia. Konanie podľa § 58 ods. 1 ŽZ zahŕňa príslušný živnostenský úrad obligatórne¹⁰⁷, v nasledujúcich prípadoch: Podnikateľ prestane splňovať všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti, a to spôsobilosť a bezúhonnosť. Živnostenský úrad oprávnenie zruší tiež ak nastanú prekážky podľa § 8 ods. 1 až 3 ŽZ. K zrušeniu oprávnenia k výkonu koncesovanej živnosti dochádza tiež žiadosťou podnikateľa o zrušenie. V tomto prípade živnostenský úrad prakticky len asistuje, pretože aj keby potreboval zabrániť úmyslu podnikateľa ukončiť prevádzkovanie živnosti, nemá k tomu žiadne právne prostriedky. Živnostenské oprávnenie sa zruší ďalej v prípade ak boli porušené podmienky a povinnosti zvlášť závažné. Fakultatívne¹⁰⁸ zrušenie oprávnenia je

107 To znamená vždy podľa § 58 ods. 1 ŽZ: „Živnostenský úrad miestne príslušný podľa sídla právnickej osoby alebo bydliska fyzickej osoby **zruší** živnostenské oprávnenie...“. Potom živnostenský úrad nemôže postupovať inak a ak sa ukážu skutočnosti uvedené v § 58 ods. 1 ŽZ živnostenské oprávnenie úrad zruší.

108 V tomto prípade živnostenský úrad môže ale nemusí dané živnostenské oprávnenie zrušiť, v praxi však dochádza k tomu, že k zrušeniu obvykle dôjde. Možnosť živnostenského úradu vyplýva z § 58 ods. 2 ŽZ: „Živnostenský úrad miestne príslušný podľa sídla právnickej osoby alebo bydliska fyzickej osoby **môže**...“

možné z vlastného alebo iného podnetu ak podnikateľ porušuje podmienky stanovené koncesnou listinou, živnostenským zákonom alebo zvláštnymi predpismi alebo z dôvodu pretrvávajúceho „neprevádzkovania“, teda ak prevádzkovaním živnosti nezačal do dvoch rokov od vzniku oprávnenia.

- K zániku oprávnenia dochádza aj v dôsledku, že tak **ustanovuje zvláštny predpis**. Týmto predpisom môže byť v zásade akýkoľvek zákon v konečnom dôsledku však tieto osobitné zákony vždy súvisia s predmetom podnikania. Jedná sa predovšetkým napr. o predpisy zakazujúce výrobu, dovoz a predaj vymedzeného okruhu tovarov; predpisy zabráňujúce nekalej súťaži; predpisy na ochranu spotrebiteľa apod. Živnostenský úrad tu nemá možnosť zvažovania, živnostenské oprávnenie sa ruší obvykle ex lege.
- V prípade ohlasovacích živností zaniká oprávnenie **oznámením podnikateľa**, pričom dátum ukončenia činnosti je uvedený v oznámení, príp. ak uvedený nie je, tak sa za deň zániku považuje deň oznámenia.
- Zvláštnym prípadom zániku živnostenského oprávnenia je uplynutie doby prechodného alebo trvalého pobytu podnikateľa. Použité tohto ustanovenia je možné pre občanov SR a EÚ len v prípade, že by zmenili miesto svojho trvalého pobytu mimo územie členských štátov Európskej únie.

Po zrušení alebo pozastavení živnostenského oprávnenia má živnostenský úrad informačnú povinnosť voči orgánom sociálneho zabezpečenia, orgánom vykonávajúcim kontrolu podnikateľských subjektov, SŽK a iným. Výpočet týchto orgánov obsahuje § 48 ŽZ.

Ako to vyplýva zo systematiky ŽZ, právomoci živnostenského úradu v § 58 ŽZ sú oddelenými inštitútmi od právomoci k výkonu živnostenskej kontroly a ukladania pokút podľa § 61c a násl. ŽZ. Je preto možné zastávať názor, že paralelné používanie, resp. výkon týchto právomocí pre jedného podnikateľa je v súlade s právnou úpravou. Tak zákon vytvorí miesto pre rôzne alternatívy sankcií pre porušovanie zákona a podľa okolností v konkrétnom prípade môže napr. najprv dôjsť k uloženiu pokuty až potom k zrušeniu živnostenského

oprávnenia, alebo súčasnému uloženiu pokuty a pozastavenia prevádzkovania živnosti a pod. V týchto prípadoch sa nejedná o dvojité postih podnikateľa pretože inštitút živnostenskej kontroly a inštitút sankčného zrušenia živnostenského oprávnenia sú dve samostatné inštitúty.

Presné a jednoduché vymedzenie práv a povinností pri zániku živnostenského oprávnenia sú nielen v záujme podnikateľa, ale aj živnostenských úradov a zároveň aj štátu. Jedná sa o právne normy u ktorých sa najmarkantnejšie prejavuje možnosť štátnej moci zasahovať do práv fyzických a právnických osôb, preto zrozumiteľná formulácia ustanovení a presné vymedzenie procedurálnych náležitostí sú prirodzenou požiadavkou v záujme zachovania právnej istoty.

Záver

Rozvoj malého a stredného podnikania, cezhraničná a regionálna spolupráca sú hlavné smery budovania európskeho hospodárskeho priestoru. Preto sa obracia pozornosť odbornej aj laickej verejnosti k legislatívnej podpore týchto aktivít.

Nové prístupujúce krajiny Európskej únie hľadajú prostriedky a možnosti transformácie na prosperujúce trhové ekonomiky, čo súvisí aj s prijímaním nových právnych predpisov. Pritom je potrebné nájsť tie scenáre, ktoré progresívnym spôsobom naštartujú pozitívne a rozvojové impulzy.

Práca podáva všeobecný výklad Slovenskej právnej úpravy živností s cieľom prispieť k aktualizácii teoretického zázemia pre ďalšie budovanie konštruktívneho legislatívneho rámca pre rozvoj tohto stavu. Z týchto všeobecných pozícií sú prezentované zvláštnosti, podrobnosti a možnosti ďalšieho vývoja Slovenskej právnej úpravy, ktoré poslúžia primárne pre zvýšenie informovanosti odbornej komunity a druhotne pre podporu návrhov legislatívnych iniciatív k zlepšeniu súčasného právneho stavu pre rozvoj malých a stredných podnikov v Slovenskej republike a cezhraničných regiónoch Strednej Európy.

Zoznam prameňov a použitej literatúry:

- Babšická, V.: Živnostenský zákon s komentářem a vzory podání, Vydavatelství Polygon, 2000.
- Bělohávek, A. J.: Diskutovaný termín – odpovědný zástupce, *Právní rádce* 11/2000, str. 7.
- Blažek, P., Jurníková, J., Průcha, P., Skulová, S., Havlan, P., Kadečka, S., Sedláček, S., Šebková, M.: Správní právo (zvláštní část), MU Brno, 2001.
- Burešová, J.: Pojem soukromé právo, *Právník* 7/2002, str. 769.
- Czifrusz, Gy. – Hulkó, G.: Korlátolt felelősségű társaság alapítása Csehországban, *Fiatal Oktatók Tanulmányai* 2., Széchenyi István Egyetem – Jog- és Gazdaságtudományi Kar, Győr, 2004, str. 189.
- Dědič, J. a kol.: Obchodní zákoník Komentář, Díl I., Polygon, 2002.
- Eliáš, K.: Kurs obchodního práva (Úvodní a obecná část; Soutěžní právo), 2.vydání, C. H. Beck, 1996.
- Enterprise Management in Countries with Economies in Transition, United Nations, 1997.
- Fiala, J. a kol.: Živnostenské právo, MU Brno, Doplněk Brno, 1993.
- Fleischmanová, I.: Několik poznámek k posuzování některých činností v právu a praxi, *Právo a podnikání* 4/2001.
- Fleischmanová, I.: Několik poznámek k dalším možnostem podnikání ve vybraných oblastech činností, *Právo a podnikání* 6/2001.
- Hampel, P.: Obchodní resjstřík – nutnost nebo obtěžující byrokracie?, *Právní rádce* 7/2002, str. 34.
- Harvánek, J.: Teorie práva, 1. vydání, Masarykova univerzita, Brno 1998.
- Havlan, P.: Jak dál v právní úpravě státních organizací?, *Právní zpravodaj: časopis pro právo a podnikání*, č. 10, C.H. Beck, Praha 2002, str. 7.
- Havlan, P.: Ještě ke státu jako právnické osobě, resp. jako subjektu vlastnického a jiných majetkových práv, *Právní rozhledy : časopis pro všechna právní odvětví* roč. 7, č. 9, Beck, Praha 1999, str. 478.
- Havlan, P.: K první novele zákona o ÚZSVM, *Právní zpravodaj: časopis pro právo a podnikání*, roč. 5. č. 7, C. H. Beck, Praha, 2004, str. 11.
- Havlan, P.: Vlastnictví státu, Brno, Masarykova univerzita, 2000.

- Havlan, P.: Zamyšlení nad tzv. veřejným vlastnictvím a jeho perspektivami, *Právní obzor*, 5/2001, s. 397 a nasl.
- Horáček, T.: Vztah mezi obchodním zákoníkem a živnostenským zákonem po novele obchodního zákoníku, *Právo a podnikání*, 1/2002.
- Horzinková, E.: Koncesní systém v živnostenském podnikání, Anag 2002, 1. vydání.
- Horzinková, E.: Živnostenský zákon v praxi, 2. aktualizované vydání, Anag, 2001.
- Horzinková, E. – Kohout, A.: Živnostenský zákon a předpisy související, 9. aktualizované vydání, Linde Praha, a. s., 2003.
- Hulkó, G.: Má český živnostník méně volnosti než slovenský?, *Právní rádce* 12/2004, str. 24.
- Knapp, V.: *Teorie práva*, C. H. Beck Praha 1995.
- Kohout, A., Hrozinková, E.: *Československý živnostenský zákon 1991*, Linde, Praha 1992.
- Kohout, A., Hrozinková, E.: Živnostenský zákon a předpisy související, komentář k zákonu, 7. vydání; LINDE Praha, 2000.
- Korec, Š.; Prázdnovský, A.: Živnostenský zákon – malý slovník podnikatele, živnostníka, Nakl. Nová Práca Bratislava, 2002.
- Kroupa, P.: Nový zákon na cestě, *Právní rádce* 11/2000, str. 9.
- Mikule, V.: Výkon státní správy a reforma veřejné správy, *Právní zpravodaj* 8/2002, str. 1.
- Myslil, S.: Právní úprava obchodního rejstříku, *Bulletin advokacie*, 10/2002, str.22.
- Němečková, O.: Neoprávněné podnikání, *Právní rádce* 2/2001, str. 34.
- Nesnídál, J.: Liberalizace na ústupu, *Právní rádce* 11/2000, str. 3.
- Papoutis, Christos; Jenkins, Tom: SMEs and craft industries in the European Union, Economic and Social Committee of the European Communities, 1995.
- Pelikánová, I.: Soukromé a veřejné právo v právní úpravě i v praxi, *Právní praxe v podnikání*, 10/1993.
- Pelikánová, I. a kol.: *Obchodní právo*, I. díl, 2. přepracované vydání, Codex Bohemia, 1998.
- Poradce č. 8-9/1998, str. 13.
- Průcha, P.: *Správní právo, obecná část*, MU Brno, 2001.
- Průcha, P.: *Základní pojmy a instituty správního práva*, Masarykova univerzita, Brno 1998.
- Průcha, P.: *Základy správního práva, obecná část*, MU Brno, 1994.
- Průcha, P.: *Živnostenské oprávnění*, Masarykova univerzita, Brno 1997.

- Průša, P., Kratochvíl, J.: Trestná činnost a její řešení ve smyslu živnostenského zákona, Kriminalistický sborník 5/1997, str. 180.
- Rebec, T.: Živnostenské právo Rakouské se zvláštním zřetelem na změny způsobené živnostenskou novellou z r. 1907; Hejda & Tuček, Praha 1909.
- Staša, J. – Srbová, I.: Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a předpisy související, komentář, 3. přepracované vydání, Praha, C. H. Beck, 2002.
- Šíma, A.: K poskytování právní pomoci na základě živnostenského oprávnění, Bulletin Advokacie 1996/1, str. 12.
- Šimkovič, M.: Živnostenský zákon s komentárom, Management international a. s., Bratislava 1992.
- Šrámková, D. – Valdhans, J.: Fiktivní podnikatelé a závazkové vztahy, Obchodní právo, 5/2001.
- Urfus, V.: Historické základy novodobého práva soukromého, C. H. Beck, Praha 1994.
- <http://www.sst.cz/aktuality/2/a33.htm>
- http://www.eurovision-eu.com/granty_info_3.html
- <http://europa.eu.int/>
- <http://www.mfcr.cz>
- <http://www.zivnostenskakomora.sk/Aktuality/sily.htm>
- http://www.transparency.sk/prieskumy/041025_cpi.pdf

455/1991 Zb.

ZÁKON

zo dňa 2. októbra 1991

o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)

Zmena: 600/1992 Zb.
Zmena: 231/1992 Zb.
Zmena: 132/1994 Z.z.
Zmena: 200/1995 Z.z.
Zmena: 216/1995 Z.z.
Zmena: 233/1995 Z.z.
Zmena: 123/1996 Z.z.
Zmena: 222/1996 Z.z.
Zmena: 164/1996 Z.z.
Zmena: 289/1996 Z.z., 290/1996 Z.z.
Zmena: 288/1997 Z.z., 379/1997 Z.z.
Zmena: 76/1998 Z.z.
Zmena: 140/1998 Z.z., 144/1998 Z.z.
Zmena: 70/1998 Z.z., 126/1998 Z.z., 129/1998 Z.z., 143/1998 Z.z.
Zmena: 161/1998 Z.z., 178/1998 Z.z., 179/1998 Z.z., 194/1998 Z.z.
Zmena: 263/1999 Z.z.
Zmena: 264/1999 Z.z.
Zmena: 119/2000 Z.z.
Zmena: 142/2000 Z.z.
Zmena: 236/2000 Z.z.
Zmena: 238/2000 Z.z.
Zmena: 268/2000 Z.z.
Zmena: 338/2000 Z.z.
Zmena: 223/2001 Z.z.
Zmena: 279/2001 Z.z.
Zmena: 488/2001 Z.z.
Zmena: 554/2001 Z.z.
Zmena: 261/2002 Z.z.
Zmena: 284/2002 Z.z.
Zmena: 506/2002 Z.z.
Zmena: 245/2003 Z.z.
Zmena: 219/2003 Z.z.
Zmena: 423/2003 Z.z.
Zmena: 515/2003 Z.z.
Zmena: 586/2003 Z.z.

Zmena: 602/2003 Z.z.

Zmena: 347/2004 Z.z.

Zmena: 350/2004 Z.z.

Zmena: 365/2004 Z.z.

Zmena: 420/2004 Z.z.

Zmena: 533/2004 Z.z.

Zmena: 544/2004 Z.z.

Zmena: 624/2004 Z.z.

Federálne zhromaždenie Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa uznieslo na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

HLAVA I PREDMET ÚPRAVY

§ 1

Tento zákon upravuje podmienky živnostenského podnikania (ďalej len "živnosť") a kontrolu nad ich dodržiavaním.

Živnosť § 2

Živnosťou je sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených týmto zákonom.

§ 3

(1) Živnosťou nie je:

- a) prevádzkovanie činností vyhradených zákonom štátu alebo právnickej osobe určenej osobitným právnym predpisom, 1)
 - b) využívanie výsledkov duševnej tvorivej činnosti chránených osobitnými zákonmi 2) ich pôvodcami včítane vydávania, rozmnožovania a rozširovania literárnych a iných diel na vlastné náklady,
 - c) činnosť pri výkone povolání
1. lekárov, lekárnikov, logopédov, psychológov a psychoterapeutov 2a) a liečiteľov, zdravotníckych pracovníkov včítane predavačov a spracovateľov liečivých rastlín, s výnimkou očných optikov, protektikov a pedikérov,

2. veterinárnych lekárov, veterinárnych pracovníkov a osôb vykonávajúcich odborné práce pri šľachtiteľskej a plemenárskej činnosti v chove hospodárskych zvierat, 3)
3. advokátov, 4), notárov, 5a) patentových zástupcov 6) a súdnych exekútorov,
4. znalcov a tlmočníkov, 7)
5. overovateľov (audítorov) 8) a daňových poradcov,
6. burzových dohodcov, maklérov, agentov a iných fyzických osôb oprávnených poskytovať poradenstvo, sprostredkovanie alebo finančné služby na kapitálovom trhu, 8a)
7. sprostredkovateľov a rozhodcov kolektívnych sporov, 9) mediátorov 9a),
8. autorizovaných architektov, autorizovaných krajinných architektov a autorizovaných stavebných inžinierov, 9b)
9. autorizovaných geodetov a kartografov 10),
10. reštaurátorov kultúrnych pamiatok a zbierkových predmetov, ktoré sú dielami výtvarného umenia.

(2) Živnosťou ďalej nie je:

- a) činnosť bánk a pobočiek zahraničných bánk, 12) vykonávacích inštitúcií, 12a) sprostredkujúcich inštitúcií, 12b) vydavateľov elektronických platobných prostriedkov, 12c) prevádzkovateľov platobných systémov, 12d) poisťovní, 13) doplnkových dôchodkových poisťovní, 13a) búrz, organizátorov verejných trhov, obchodníkov s cennými papiermi a zriaďovanie a správa kolektívnych majetkových účastí 14) a iných právnických osôb oprávnených poskytovať poradenstvo, sprostredkovanie alebo finančné služby na kapitálovom trhu, 8a) ani poskytovanie devízových peňažných služieb 12e) a vykonávanie bezhotovostných obchodov s peňažnými prostriedkami v cudzej mene, 12f)
- b) usporadúvanie lotérií a iných podobných hier, 15)
- c) banská činnosť a dobývanie ložísk nevyhradených nerastov vrátane úpravy a zušľachtovania nerastov vykonávaných v súvislosti s ich dobývaním, zabezpečovanie a likvidácia banských diel a lomov, ako aj vyhľadávanie a prieskum ložísk nevyhradených nerastov 16),
- d) výroba, výkup a rozvod elektriny, plynu a tepla, tranzit elektriny a plynu, 17)
- e) poľnohospodárstvo a lesníctvo vrátane predaja nespracovaných poľnohospodárskych a lesných výrobkov za účelom spracovania alebo ďalšieho predaja a činnosti odborného lesného hospodárstva, 17a)

- f) vnútrozemská verejná vodná doprava, námorná plavba a morský rybolov, 18)
- g) prevádzkovanie dráhy, prevádzkovanie dopravy na dráhe a súvisiace činnosti vykonávané prevádzkovateľom dráhy alebo prevádzkovateľom dopravy na dráhe, 19)
- h) prevádzkovanie verejnej telekomunikačnej siete a verejného telekomunikačného zariadenia a poskytovanie verejných telekomunikačných služieb podľa osobitných predpisov, 20)
- i) výroba humánnych liekov a veterinárnych liekov, veľkodistribúcia humánnych liekov a veterinárnych liekov, veľkodistribúcia zdravotníckych pomôcok,
- j) zaobchádzanie s omamnými a psychotropnými látkami 22) a určenými látkami skupiny I, určenými látkami skupiny II a vývoz určených látok skupiny III, 22a)
- k) rozhlasové a televízne vysielanie,
- l) poskytovanie univerzálnej poštovej služby,
- m) pravidelná autobusová doprava, medzinárodná nepravidelná autobusová doprava, medzinárodná nákladná cestná doprava a medzinárodná taxislužba, 23a)
- n) projektovanie, vykonávanie a vyhodnocovanie geologických prác 23c),
- o) podnikanie v oblasti využívania jadrovej energie, 23d)
- p) výroba liehu a jeho uvádzanie do obehu okrem uvádzania liehu do obehu v spotrebiteľskom balení,
- r) nakladanie so zdrojmi ionizujúceho žiarenia,
- s) kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného prostredia a pracovného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie ľudí,
- t) prevádzkovanie súkromných bezpečnostných služieb, 23e)
- u) používanie vysoko rizikových chemických látok,
- v) letecká doprava, prevádzkovanie civilných letísk alebo leteckých pozemných zariadení, poskytovanie letových prevádzkových služieb, vykonávanie leteckej informačnej služby, vykonávanie leteckej meteorologickej služby, vykonávanie leteckej telekomunikačnej služby a spojovej služby pre leteckú meteorologickú službu, činnosť leteckej školy, letecké práce, vývoj, výroba, vykonávanie modifikácií a skúšanie výrobkov leteckej techniky, opravy a údržba výrobkov leteckej techniky, poskytovanie služieb na vybavenie cestujúcich a nákladu, pozemná obsluha lietadiel a údržba pohybových plôch letísk, 23f)
- w) prevádzkovanie verejného skladu,
- x) obchod s vojenským materiálom.
- y) projektovanie, konštrukcia, výroba, montáž, prehliadky, údržba,

opravy, rekonštrukcie, revízie a skúšky určených technických zariadení, zváranie a nedeštruktívne skúšanie dráhových ocelových mostných konštrukcií, konštrukcií podobných mostom, koľajníc, dráhových vozidiel, plnenie kovových tlakových nádob používaných na dráhach plynmi, plnenie nádržkových vozňov, nádržkových kontajnerov a vymeniteľných nadstavieb plynmi a ostatnými nebezpečnými látkami, 23g)

- z) poskytovanie sociálnej služby, sociálnej prevencie a sociálneho poradenstva, 23h) poskytovanie služieb zamestnanosti, 23ha)
- za) kolektívna správa autorských práv, 23i)
- zb) výchova a vzdelávanie v školách, predškolských a školských zariadeniach zaradených do siete škôl, vzdelávanie na vysokých školách,
- zc) poskytovanie zdravotnej starostlivosti, 23j)
- zd) činnosť stanice technickej kontroly, 23k)
- ze) vykonávanie emisných kontrol, 23l)
- zf) posudzovanie vplyvu zdrojov znečisťovania ovzdušia, 23m)
- zg) vydávanie odborných posudkov z hľadiska ochrany životného prostredia, 23n)
- zh) projektové práce v oblasti pozemkových úprav, 23o)
- zi) vykonávanie hodnotenia rizík, vypracúvanie a aktualizovanie bezpečnostnej správy a havarijného plánu a konzultačná a poradenská činnosť v určených oblastiach na úseku prevencie závažných priemyselných havárií, 23p)
- zj) činnosť environmentálneho overovateľa,
- zk) poskytovanie právnych služieb za odmenu.

(3) Živnosťou nie je ani činnosť, ktorá svojou povahou spĺňa znaky živnosti podľa § 2, ale je v rozpore s dobrými mravmi.

(4) Živnosťou takisto nie je predaj nespracovaných alebo spracovaných rastlinných a živočíšnych výrobkov z vlastnej drobnej pestovateľskej a chovateľskej činnosti fyzickými osobami a predaj lesných plodín; na predaj ovocia, zeleniny a kvetov, ktoré sa predávajú na prenajatom mieste na trhovisku alebo v tržnici, 23p) ak doba prenájmu je dlhšia ako 30 dní v kalendárnom roku, alebo v pojazdnej predajni, prípadne iným ambulantným spôsobom, ak sa predaj uskutočňuje viac ako 30 dní v kalendárnom roku, vzťahuje sa osobitný zákon. 23r)

1) § 1 a 2 zákona č. 222/1946 Zb. o pošte (poštový zákon). § 1 ods. 1 a § 3 zákona č. 63/1950 Zb. o úprave hospodárenia s tabakom, soľou

- a liehom a o zrušení štátnych finančných monopolov. § 1 ods. 1 dekretu prezidenta republiky č. 50/1945 Zb. o opatreniach v oblasti filmu.
- 2) Zákon č. 527/1990 Zb. o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhoch. Zákon č. 35/1965 Zb. o literárnych, vedeckých a umeleckých dielach (autorský zákon) v znení zákona č. 89/1990 Zb. (úplné znenie č. 247/1990 Zb.).
- 2a) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 199/1994 Z.z. o psychologickú činnosti a Slovenskej komore psychológov.
- 3) § 25 ods. 1 zákona č. 87/1987 Zb. o veterinárnej starostlivosti v znení zákona č. 239/1991 Zb. Zákon ČNR č. 240/1991 Zb. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat. Zákon SNR č. 110/1972 Zb. o plemenitbe hospodárskych zvierat v znení zákona SNR č. 256/1991 Zb.
- 4) Zákon ČNR č. 128/1990 Zb. o advokácii. Zákon SNR č. 132/1990 Zb. o advokácii.
- 5a) Zákon Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok).
- 6) Zákon č. 237/1991 Zb. o patentových zástupcoch.
- 6a) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov.
- 7) Zákon č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch.
- 8) Vyhláška Federálneho ministerstva financií č. 63/1989 Zb. o overovateľoch (audítoroch) a ich činnosti.
- 8a) Zákon č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch v znení neskorších predpisov. Zákon č. 385/1999 Z. z. o kolektívnom investovaní. Zákon č. 330/2000 Z. z. o burze cenných papierov.
- 9) § 11 a § 13 ods. 1 až 4 zákona č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní.
- 9a) Zákon č. 420/2004 Z. z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov.
- 9b) § 4, 4a a 5 zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch v znení neskorších predpisov.
- 10) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 216/1995 Z.z. o Komore geodetov a kartografov.
- 11) § 1 ods. 1 písm. a/ až d/ zákona SNR č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach. Zákon č. 81/1957 Zb. o koncertnej a inej hudobnej činnosti v znení zákona ČNR č. 127/1990 Zb. s pôsobnosťou pre Českú republiku. Zákon ČNR č. 33/1978 Zb. o divadelnej činnosti (divadelný zákon) v znení zákona ČNR č. 122/1989 Zb. a zákona ČNR č. 127/1990 Zb.
- 12) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 21/1992 Zb. o bankách v znení neskorších predpisov.
- 12a) § 2 ods. 8 zákona č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 12b) § 2 ods. 9 zákona č. 510/2002 Z. z.
- 12c) § 21 ods. 2 zákona č. 510/2002 Z. z.
- 12d) § 31 ods. 1 písm. c) a ods. 5, § 38 ods. 1, § 48 ods. 1 a 3 a § 61 zákona č. 510/2002 Z. z.

- 12e) § 2 písm. l) a § 6 ods. 7 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 202/1995 Z. z. Devízový zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, v znení zákona č. 602/2003 Z. z.
- 12f) § 2 písm. j) a § 6 ods. 7 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 202/1995 Z. z. v znení zákona č. 602/2003 Z. z.
- 13) Zákon SNR č. 24/1991 Zb. o poisťovníctve. Zákon ČNR č. 185/1991 Zb. o poisťovníctve.
- 13a) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 123/1996 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom poistení zamestnancov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 14) Napríklad zákon č. 385/1999 Z.z. o kolektívnom investovaní v znení zákona č. 329/2000 Z.z.
- 15) Zákon SNR č. 194/1990 Zb. o lotériách a iných podobných hrách. Zákon ČNR č. 202/1990 Zb. o lotériách a iných podobných hrách.
- 16) § 2 a § 3 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 499/1991 Zb.
- 17) Zákon č. 70/1998 Z.z. o energetike a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.
- 17a) § 14 zákona č. 100/1977 Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva v znení neskorších predpisov.
- 18) Zákon č. 61/1952 Zb. o námornej plavbe v znení zákona č. 42/1980 Zb.
Nariadenie ministra dopravy č. 75/1953 Zb., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o námornej plavbe.
Zákon č. 338/2000 Z.z. o vnútrozemskej plavbe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 19) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 258/1993 Z.z. o Železničiach Slovenskej republiky. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 164/1996 Z.z. o dráhach a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.
- 20) Zákon č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách.
- 22) § 34 a 35 nariadenia vlády ČSR č. 192/1988 Zb. o jedoch a niektorých iných látkach škodlivých zdraviu v znení nariadenia vlády ČR č. 182/1990 Zb. § 34 a 35 nariadenia vlády SSR č. 206/1988 Zb. o jedoch a niektorých iných látkach škodlivých zdraviu v znení nariadenia vlády SR č. 232/1990 Zb.
- 22a) Zákon č. 219/2003 Z. z. o zaobchádzaní s chemickými látkami, ktoré možno zneužiť na nezákonnú výrobu omamných látok a psychotropných látok a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.
- 23a) § 6, 7 a 21 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov.
- 23b) Zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch.

- 23c) Zákon Slovenskej národnej rady č. 52/1988 Zb. o geologických prácach a o Slovenskom geologickom úrade v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 497/1991 Zb.
- 23d) § 4 zákona č. 130/1998 Z.z. o mierovom využívaní jadrovej energie a o zmene a doplnení zákona č. 174/1968 Zb. o štátnom odbornom dozore nad bezpečnosťou práce v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 256/1994 Z.z.
Zákon č. 174/1968 Zb. o štátnom odbornom dozore nad bezpečnosťou práce.
- 23e) Zákon č. 379/1997 Z.z. o prevádzkovaní súkromných bezpečnostných služieb a podobných činností a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a doplnení zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (zákon o súkromných bezpečnostných službách).
- 23f) Zákon č. 143/1998 Z.z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 23g) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 164/1996 Z. z. o dráhach a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 58/1997 Z. z.
- 23h) Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov.
- 23ha) Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 191/2004 Z. z.
- 23i) Zákon č. 283/1997 Z. z. o kolektívnej správe práv podľa autorského zákona a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 234/2000 Z. z.
- 23j) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.
- 23k) § 107 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení zákona č. 359/2000 Z. z.
- 23l) § 6 ods. 1 vyhlášky Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 265/1996 Z. z. o emisných kontrolách cestných motorových vozidiel v znení vyhlášky Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 307/1999 Z. z.
- 23m) § 11 ods. 3 zákona č. 309/1991 Zb. o ochrane ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami (zákon o ovzduší) v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 148/1994 Z. z.
- 23n) § 7 ods. 1 zákona č. 76/1998 Z. z. o ochrane ozónovej vrstvy Zeme a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.
- 23o) Vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej republiky č. 155/1992 Zb., ktorou sa určujú podmienky oprávnenia na projektové práce v odbore pozemkových úprav.
- 23p) § 14 ods. 2 zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 23r) Zákon č. 105/1990 Zb. o súkromnom podnikaní občanov v znení zákona č. 219/1991 Zb.

§ 4

Činnosti spojené s prenájmom nehnuteľností

- (1) Prenájom nehnuteľností, bytových a nebytových priestorov je živnosťou, pokiaľ sa popri prenájme poskytujú aj iné než základné služby spojené s prenájmom.
- (2) Prevádzkovanie garáží alebo odstavných plôch pre motorové vozidlá je živnosťou, ak sú splnené podmienky podľa odseku 1 alebo ak garáže, prípadne odstavné plochy slúžia na umiestnenie najmenej piatich vozidiel patriacich iným osobám než majiteľovi alebo nájomcovi nehnuteľnosti.

HLAVA II

PREVÁDZKOVANIE ŽIVNOSTI

§ 5

Osoby oprávnené prevádzkovať živnosť

- (1) Živnosť môže prevádzkovať fyzická osoba (živnostník) alebo právnická osoba, ak splní podmienky ustanovené týmto zákonom (ďalej len "podnikateľ"); povolenie na prevádzkovanie živnosti (ďalej len "koncesia") sa vyžaduje len v prípadoch vymedzených týmto zákonom.
- (2) Fyzické osoby a právnické osoby môžu prevádzkovať živnosť, ak to neobmedzujú alebo nevylučujú osobitné zákony. 24)
- (3) Fyzická osoba s bydliskom alebo právnická osoba so sídlom mimo územia Slovenskej republiky (ďalej len "zahraničná osoba") môže na území Slovenskej republiky prevádzkovať živnosť za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu ako slovenské osoby, ak z tohto zákona alebo z iného osobitného predpisu nevyplyva niečo iné. Na účely tohto zákona sa slovenskou osobou rozumie fyzická osoba s bydliskom alebo právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky.
- (4) Bydliskom na území Slovenskej republiky sa na účely tohto zákona rozumie trvalý pobyt 24a) na území Slovenskej republiky, prípadne prechodný pobyt alebo trvalý pobyt na území Slovenskej republiky na základe povolenia podľa osobitného predpisu; 24b) u štátnych občanov Slovenskej republiky s prechodným alebo trvalým pobytom mimo územia Slovenskej republiky je ním aj

ohlásený prechodný pobyt na území Slovenskej republiky a u štátnych príslušníkov členských štátov Európskych spoločenstiev (ďalej len "členský štát") s bydliskom v členskom štáte je ním ohlásený pobyt cudzinca. 24c)

- (5) Fyzické osoby, ktorým bolo priznané postavenie utečencov alebo ktoré majú postavenie zahraničného Slováka podľa osobitných predpisov, 24d) môžu prevádzkovať živnosť za rovnakých podmienok ako cudzinci, ktorí majú povolený prechodný alebo trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.

24) Napríklad § 73 ods. 4 a 5 a § 75 Zákonníka práce č. 65/1965 Zb. v znení zákona č. 231/1992 Zb., § 7 ods. 1 zákona č. 370/1997 Z. z. o vojenskej službe, § 23 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 48 ods. 6 zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1996 Z. z. o nadáciách v znení zákona č. 147/1997 Z. z.

24a) Zákon č. 135/1982 Zb. o hlásení a evidencii pobytu občanov.

24b) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 73/1995 Z. z. o pobyte cudzincov na území Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

24c) § 16 ods. 2 zákona č. 73/1995 Z. z.

24d) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 283/1995 Z. z. o utečencoch v znení zákona č. 309/2000 Z. z.

Zákon č. 70/1997 Z. z. o zahraničných Slovákoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

§ 5a

- (1) Práva ustanovené týmto zákonom sa zaručujú rovnako všetkým osobám v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahoch ustanovených osobitným zákonom. 24f) V súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje diskriminácia aj z dôvodu manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, zdravotného postihnutia, veku, majetku, rodu alebo iného postavenia.

- (2) Osoba, ktorá sa domnieva, že jej práva alebo právom chránené záujmy boli dotknuté nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania, môže sa obrátiť na súd a domáhať sa právnej ochrany ustanovenej osobitným zákonom. 24f)

- (3) Živnostenský úrad nesmie osobu postihovať alebo znevýhodňovať preto, že táto uplatňuje svoje práva vyplývajúce z tohto zákona.

24f) Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon).

§ 6

Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti

- (1) Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti fyzickými osobami sú:
- a) dosiahnutie veku 18 rokov,
 - b) spôsobilosť na právne úkony,
 - c) bezúhonnosť,
- ak tento zákon neustanovuje inak.
- (2) Za bezúhonného sa na účely tohto zákona nepovažuje ten, kto bol právoplatne odsúdený za trestný čin hospodársky, trestný čin proti majetku alebo iný trestný čin spáchaný úmyselne, ktorého skutková podstata súvisí s predmetom podnikania, ak sa naňho nehľadí, akoby nebol odsúdený. 24e)
- (3) U právnickej osoby musí všeobecné podmienky podľa odseku 1 spĺňať fyzická osoba alebo osoby, ktoré sú jej štatutárnym orgánom.
- (4) U organizačnej zložky zahraničnej osoby musí všeobecné podmienky podľa odseku 1 spĺňať osoba vedúceho organizačnej zložky.
- (5) Ak sa v konaní pred súdom, ktorý právoplatne rozhodol o skutočnostiach uvedených v odseku 2, preukázalo, že ide o podnikateľa na základe živnostenského oprávnenia alebo o osobu oprávnenú konať za právnickú osobu, ktorá prevádzkuje živnosť, súd to oznámi príslušnému živnostenskému úradu.

24e) § 69 a 70 Trestného zákona v znení neskorších predpisov.

§ 7

Osobitné podmienky prevádzkovania živnosti

- (1) Osobitnými podmienkami prevádzkovania živnosti sú odborná alebo iná spôsobilosť podľa tohto zákona alebo osobitných predpisov, ak ju tento zákon vyžaduje.
- (2) U právnickej osoby musí osobitné podmienky spĺňať jej zodpovedný zástupca ak tento zákon neustanovuje inak.

§ 7a

Osobitná odborná spôsobilosť

- (1) Osobitná odborná spôsobilosť je súhrn teoretických vedomostí, praktických schopností a ovládanie technických alebo technologických postupov, ktoré musí spĺňať každý, kto vykonáva živnosť uvedenú v prílohe č. 4.
- (2) Osobitnú odbornú spôsobilosť spĺňa ten, kto spĺňa odbornú spôsobilosť podľa § 7 ods. 1 alebo podmienky vzdelania uvedené v § 21 ods. 1 alebo v § 22 ods. 1 písm. a) až d), alebo nadobudol osvedčenie o získanom vzdelaní v akreditovanej vzdelávacej ustanovizni a osvedčenie o vykonaní kvalifikačnej skúšky pred skúšobnou komisiou podľa § 22 ods. 1 písm. e).

/ Tento paragraf nadobúda účinnosť 1. januárom 2003 /

§ 8

Prekážky prevádzkovania živnosti

- (1) Živnosť nemôže prevádzkovať fyzická osoba ani právnická osoba, na ktorej majetok bol ukončený konkurz, po dobu troch rokov po ukončení konkurzu alebo po opätovnom potvrdení núteného vyrovnania, nie však skôr ako po jednom roku od vyporiadania jej záväzkov, ktoré sa viažu ku konkurzu podľa právoplatného rozvrhového uznesenia súdu 26). Ak podnikateľ spôsobil konkurz alebo nútené vyrovnanie úmyselne, môže prevádzkovať živnosť najskôr po piatich rokoch od úplného vyporiadania jeho záväzkov, ktoré sa viažu ku konkurzu podľa právoplatného rozvrhového uznesenia súdu.
- (2) Ustanovenie odseku 1 sa vzťahuje aj na fyzickú alebo právnickú osobu, voči ktorej sa v uvedenej dobe navrhlo vyhlásenie konkur-

zu, návrh sa však zamietol pre nedostatok majetku dostačujúceho aspoň na úhradu trov konania. 27)

- (3) Na prekážku podľa odsekov 1 a 2 sa neprihliada, ak došlo ku konkurzu alebo k nútenému vyrovnaniu v dôsledku úpadku alebo trestného činu tretej osoby.
- (4) Živnostenský úrad môže odpustiť prekážku uvedenú v odsekoch 1 a 2, ak hospodárske pomery osoby a jej správanie nasvedčujú, že pri prevádzkovaní živnosti bude riadne plniť svoje záväzky; pred rozhodnutím si vyžiada vyjadrenie Slovenskej živnostenskej komory. Prekážku uvedenú v odsekoch 1 a 2 nemožno odpustiť, ak na podnikateľov majetok vyhlásil súd počas piatich rokov dvakrát konkurz alebo ak konkurz bol vyvolaný úmyselne.
- (5) Živnosť nemôže prevádzkovať fyzická osoba, ktorej uložil súd alebo správny orgán 28) zákaz činnosti týkajúci sa prevádzkovania živnosti, dokiaľ zákaz trvá.
- (6) Súd a správne orgány, ktoré rozhodli o skutočnostiach uvedených v odsekoch 1, 2 a 5, oznámia to živnostenskému úradu, ktorý vydal živnostenský list alebo koncesnú listinu fyzickej osobe alebo právnickej osobe uvedenej v týchto odsekoch, v lehote 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

26) Zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 122/1993 Z.z.

27) § 5 zákona č. 328/1991 Zb.

28) Zákon ČNR č. 200/1990 Zb. o priestupkoch. Zákon SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení zákona SNR č.524/1990 Zb.

§ 9

Rozdelenie živností

Živnosti sú:

- a) ohlasovacie, ktoré pri splnení určených podmienok sa smú prevádzkovať na základe ohlásenia,
- b) koncesované, ktoré sa smú prevádzkovať na základe koncesie.

§ 10
Živnostenské oprávnenie

- (1) Oprávnenie prevádzkovať živnosť (ďalej len "živnostenské oprávnenie") vzniká právnickým osobám už zapísaným do obchodného registra, právnickým osobám, ktoré sa do obchodného registra nezapisujú, a fyzickým osobám:
- a) pri ohlasovacích živnostiach dňom ohlásenia, alebo pokiaľ je v ohlásení uvedený neskorší deň začatia živnosti, týmto dňom; za deň ohlásenia sa považuje deň, ktorým má ohlásenie všetky náležitosti podľa § 45 a 46,
 - b) pri koncesovaných živnostiach dňom doručenia koncesnej listiny.
- (2) Preukazom živnostenského oprávnenia je:
- a) živnostenský list osvedčujúci splnenie podmienok ustanovených týmto zákonom na prevádzkovanie ohlasovacích živností, do vydania živnostenského listu rovnopis ohlásenia s preukázaným doručením,
 - b) koncesná listina, ktorou bola udelená koncesia,
 - c) výpis zo živnostenského registra.
- Týmito dokladmi sa podnikateľ preukazuje.
- (3) Zahraničným osobám 28a) a fyzickým osobám, ktoré sa podľa osobitného právneho predpisu povinne zapisujú do obchodného registra, sa pri splnení určených podmienok vydá živnostenský list alebo koncesná listina pred zápisom do obchodného registra.
- (4) Na žiadosť zakladateľov, prípadne orgánov alebo osôb oprávnených podať návrh na zápis česko-slovenskej právnickej osoby do obchodného registra vydá živnostenský úrad živnostenský list alebo koncesnú listinu pred zápisom do tohto registra, ak je preukázané, že právnická osoba bola založená.
- (5) Osobám uvedeným v odsekoch 3 a 4 vzniká živnostenské oprávnenie dňom zápisu do obchodného registra. Ak nepodajú návrh na zápis v lehote 90 dní od doručenia živnostenského listu alebo koncesnej listiny alebo ak sa návrhu nevyhoví, musí uvedené doklady do 15 dní vrátiť; živnostenský úrad o tom vydá na požiadanie potvrdenie.

- (6) Živnostenské oprávnenie nemožno preniesť na inú osobu. Iná osoba ho môže vykonávať, len ak to ustanovuje tento zákon.
- (7) Živnostenské oprávnenie možno vykonávať na celom území Slovenskej republiky.

28a) § 21 Obchodného zákonníka. Prevádzkovanie živnosti prostredníctvom zodpovedného zástupcu

§ 11

- (1) Zodpovedný zástupca je fyzická osoba ustanovená podnikateľom, ktorá zodpovedá za odborné prevádzkovanie živnosti. Zodpovedný zástupca musí byť pri prevádzkovaní živnosti v pracovnoprávnom vzťahu k podnikateľovi; to neplatí, ak je ním manžel (manželka) podnikateľa alebo ak ide o právnickú osobu, jej spoločník alebo člen.
- (2) Zodpovedný zástupca musí spĺňať všeobecné i osobitné podmienky prevádzkovania živnosti (§ 6 a 7).
- (3) Zodpovedný zástupca musí mať bydlisko na území Slovenskej republiky.
- (4) Zodpovedným zástupcom právnickej osoby nemôže byť člen dozornej rady, prípadne iného kontrolného orgánu tejto právnickej osoby. Zodpovedným zástupcom fyzickej osoby ani právnickej osoby nemôže byť osoba, ktorej bolo zrušené živnostenské oprávnenie podľa § 58 ods. 1 písm. d) alebo ods. 2 písm. a), a to počas troch rokov od právoplatnosti rozhodnutia o zrušení živnostenského oprávnenia.
- (5) Funkciu zodpovedného zástupcu nemožno vykonávať vo viacerých ako v jednej prevádzkarni. V opodstatnených prípadoch môže živnostenský úrad povoliť výnimku.
- (6) Ak je podnikateľom právnická osoba, je povinná ustanoviť zodpovedného zástupcu, ak prevádzkuje remeselnú, viazanú alebo koncesovanú živnosť.
- (7) Ak je podnikateľom fyzická osoba, môže ustanoviť zodpovedného zástupcu, ktorého prostredníctvom bude živnosť prevádzkovať. Ak podnikateľ nespĺňa osobitné podmienky prevádzkovania živ-

nosti (§ 7), je povinný ustanoviť zodpovedného zástupcu. Fyzická osoba musí tiež ustanoviť zodpovedného zástupcu v prípadoch podľa odseku 8.

- (8) Podnikateľ, ktorý má zriadených viac prevádzkarní ako jednu prevádzkareň alebo združenú prevádzkareň (§ 17 ods. 2) a v nich prevádzkuje remeselnú živnosť, viazanú živnosť alebo koncesovanú živnosť, je povinný ustanoviť jedného zodpovedného zástupcu, prípadne viacerých zodpovedných zástupcov pre každú takúto prevádzkareň, ak nejde o podnikateľa podľa odseku 12; podnikateľ, ktorý je fyzickou osobou a spĺňa osobitné podmienky na prevádzkovanie živnosti (§ 7), môže úlohy spojené s výkonom funkcie zodpovedného zástupcu vykonávať aj osobne v jednej takejto prevádzkarni alebo za podmienok ustanovených v odseku 5 vo viacerých takýchto prevádzkarňach.
- (9) Ustanovenie zodpovedného zástupcu, ako aj ukončenie výkonu jeho funkcie oznámi podnikateľ živnostenskému úradu v lehote 15 dní. To neplatí pre podnikateľov uvedených v odseku 8.
- (10) Ak zodpovedný zástupca prestane vykonávať funkciu, musí podnikateľ v lehote 15 dní ustanoviť nového zodpovedného zástupcu. Do ustanovenia nového zodpovedného zástupcu môže pokračovať v prevádzkovaní živnosti, ak tým neohrozí život, zdravie a bezpečnosť ľudí.
- (11) Ustanovenie odseku 10 sa nepoužije, ak v živnosti pokračuje podnikateľ, ktorý je fyzickou osobou, má bydlisko na území Slovenskej republiky a spĺňa všeobecné i osobitné podmienky na prevádzkovanie živnosti.
- (12) Zodpovedného zástupcu netreba ustanoviť v prípade, ak podľa osobitného predpisu 28b) možno odbornú alebo inú spôsobilosť preukázať iba dokladom vydaným na meno podnikateľa.

28b) § 3 vyhlášky Úradu bezpečnosti práce Slovenskej republiky č. 74/1996 Z. z. na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, bezpečnosti tlakových, zdvíhacích, elektrických a plynových technických zariadení a o odbornej spôsobilosti.

§ 12

- (1) V mene a na účet fyzickej osoby, ktorá z dôvodu nedostatku veku alebo rozhodnutia súdu nemá plnú spôsobilosť na právne úkony, možno živnosť prevádzkovať so súhlasom súdu, ak to navrhne jej zákonný zástupca.
- (2) Zodpovedného zástupcu v takom prípade ustanoví zákonný zástupca so súhlasom súdu; živnosť ohlási alebo o koncesiu požiadava zákonný zástupca.

§ 13

Pokračovanie v živnosti pri úmrtí fyzickej osoby (živnostníka)

- (1) Ak fyzická osoba (živnostník) zomrie, môžu v živnosti pokračovať až do skončenia konania o prejednaní dedičstva
 - a) dedičia zo zákona, ak niet dedičov zo závetu,
 - b) dedičia zo závetu a pozostalý manžel, aj keď nie je dedičom, ak je spoluvlastníkom majetku používaného na prevádzkovanie živnosti,
 - c) pozostalý manžel spĺňajúci podmienku uvedenú v písmene b), ak v živnosti nepokračujú dedičia,
 - d) správca dedičstva, 29) ak ho ustanovil súd.
- (2) Pokračovanie v živnosti sú osoby uvedené v odseku 1 písm. a) až c) povinné oznámiť živnostenskému úradu v lehote jedného mesiaca od úmrtia podnikateľa. Správca dedičstva je povinný oznámiť živnostenskému úradu pokračovanie v živnosti do jedného mesiaca od ustanovenia do funkcie.
- (3) Ak osoba podľa odseku 1 písm. a) až c) nespĺňa podmienky ustanovené v § 6 a 7 ods. 1 a 2, musí bez meškania ustanoviť zodpovedného zástupcu.
- (4) Ak správca dedičstva podľa odseku 1 písm. d) nespĺňa podmienky ustanovené v § 7 ods. 1 a 2, musí bez meškania ustanoviť zodpovedného zástupcu.
- (5) Po skončení konania o dedičstve môžu pokračovať v živnosti osoby uvedené v odseku 1 písm. a) až c), ak nadobudli majetkový podiel používaný na prevádzkovanie živnosti; ustanovenie odseku 3 platí obdobne. Pokračovanie v živnosti oznámia živnostenskému úradu do jedného mesiaca od skončenia konania

o dedičstve. Ak však do šiestich mesiacov od skončenia konania o dedičstve nezískajú vlastné živnostenské oprávnenie, nemôžu ďalej živnosť prevádzkovať.

- (6) Pozostalý manžel, ktorý bol spoluvlastníkom majetku používaného na prevádzkovanie živnosti alebo ktorý tento majetok alebo podiel na ňom dedičstvom nadobudol, môže pokračovať v živnosti aj po tejto lehote na základe živnostenského oprávnenia poručiteľa.
- (7) Ak je pozostalý manžel podnikateľom, oznámi živnostenskému úradu v lehote podľa odseku 5 obchodné meno a identifikačné číslo, pod ktorými bude pokračovať v živnosti, a ďalšie údaje podľa § 45 alebo § 50 potrebné na vydanie nového živnostenského listu alebo novej koncesnej listiny.

29) § 175e ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

§ 14

Pokračovanie v živnosti pri premene obchodnej spoločnosti

- (1) Pri premene obchodnej spoločnosti (ďalej len "spoločnosť") na inú formu spoločnosti alebo na družstvo môže nová spoločnosť, prípadne družstvo pokračovať v prevádzkovaní živnosti zaniknutej spoločnosti.
- (2) Pri zlúčení alebo splynutí spoločnosti platí ustanovenie odseku 1 obdobne.
- (3) Pri rozdelení spoločnosti môžu pokračovať v živnosti zaniknutej spoločnosti všetky novovzniknuté spoločnosti, na ktoré prešla prevádzkareň, v ktorej sa príslušná živnosť zaniknutej spoločnosti prevádzkovala. Osoby oprávnené konať v mene rozdeľovanej spoločnosti oznámia v lehote 15 dní odo dňa výmazu spoločnosti z obchodného registra živnostenskému úradu, v akom rozsahu bude každá z novovzniknutých spoločností v živnosti pokračovať, ako aj údaje, ktoré sa zapisujú do živnostenského registra. Živnostenský úrad na základe tohto oznámenia vydá nové živnostenské listy alebo koncesné listiny.

§ 15**Pokračovanie v živnosti pri premene družstva**

Pri premene družstva na spoločnosť, pri zlúčení alebo splynutí družstiev alebo pri rozdelení družstva platia ustanovenia § 14 obdobne.

§ 16**Prevádzkovanie väčšieho počtu živností jedným podnikateľom**

Podnikateľ môže prevádzkovať viac živností, ak má pre každú z nich živnostenské oprávnenie.

§ 17**Prevádzkareň**

- (1) Prevádzkarňou sa rozumie priestor, v ktorom sa prevádzkuje živnosť; nie je ním priestor súvisiaci s prevádzkovaním živnosti ani technické a technologické zariadenie určené na prevádzkovanie živnosti alebo súvisiace s prevádzkovaním živnosti.
- (2) Združenou prevádzkarňou sa na účely tohto zákona rozumie trvalo zriadený, spravidla uzavretý priestor, v ktorom sa prevádzkuje výrobná živnosť zahŕňajúca súbor činností spĺňajúcich znaky samostatných živností v prípade, ak pracovný, technický alebo technologický postup prác nadväzuje na seba alebo inak spolu súvisí na účel výroby finálneho produktu.
- (3) Za priestory súvisiace s prevádzkovaním živnosti sa považujú najmä:
 - a) priestor určený na uskladnenie surovín a tovaru podnikateľa,
 - b) stanovištia, odstavné plochy pre motorové vozidlá, garáže a priestory určené na zabezpečenie údržby a technickú kontrolu vozidiel,
 - c) miesto podnikania fyzickej osoby, sídlo právnickej osoby,
 - d) výstavné priestory a vzorkové predajne,
 - e) priestor na prijímanie zákaziek alebo tovaru a na jeho vydávanie.
- (4) Za technické a technologické zariadenia určené na prevádzkovanie živnosti alebo súvisiace s prevádzkovaním živnosti sa považujú najmä:
 - a) stánky, pulty a prenosné predajné zariadenia na trhovách miestach, ak sa na ich zriadenie nevyžaduje stavebné povolenie podľa osobitného predpisu, 29a)

- b) zariadenie a priestor na poskytovanie ľudovej technickej zábavy; ľudovou technickou zábavou sa na účely tohto zákona rozumie najmä prevádzkovanie kolotočov, hojdačiek, zábavných strelníc a iných podobných technických prostriedkov na hromadnú zábavu, 29b)
 - c) vozidlá cestnej motorovej dopravy a ich prípojné vozidlá, ktoré slúžia na prevádzkovanie živnosti,
 - d) pojazdné predajne,
 - e) zariadenia na poskytovanie reklamy,
 - f) predajné automaty.
- (5) Na základe živnostenského oprávnenia možno živnosť prevádzkovať aj v neskôr zriadených prevádzkarňach. Podnikateľ oznámi túto skutočnosť najneskôr v deň jej zriadenia príslušnému živnostenskému úradu. Ak je prevádzkareň zriadená v územnom obvode iného než príslušného živnostenského úradu, oznámi podnikateľ jej zriadenie v rovnakej lehote aj tomuto živnostenskému úradu.
- (6) Zrušenie prevádzkarne je podnikateľ povinný oznámiť príslušnému živnostenskému úradu do 15 dní od zrušenia. Ak je prevádzkareň zriadená v územnom obvode iného než príslušného živnostenského úradu, oznámi podnikateľ jej zrušenie v rovnakej lehote aj tomuto živnostenskému úradu.
- (7) Ustanovenia o označovaní prevádzkarne sa primerane vzťahujú aj na združené prevádzkarne, na priestory súvisiace s prevádzkovaním živnosti a na technické a technologické zariadenia určené na prevádzkovanie živnosti alebo súvisiace s prevádzkovaním živnosti. Ustanovenia o oznamovaní zriaďovania a zrušovania prevádzkarne sa vzťahujú aj na združené prevádzkarne a na priestory súvisiace s prevádzkovaním živnosti uvedené v odseku 3 písm. a) a d).

29a) Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.

29b) Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 400/1999 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na ostatné určené výrobky v znení zákona č. 142/2000 Z. z.

DRUHÁ ČASŤ DRUHY ŽIVNOSTÍ

HLAVA I OHLASOVACIE ŽIVNOSTI

§ 19

Ohlasovacie živnosti sú:

- a) remeselné, ak je podmienkou prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť získaná vyučením v odbore,
- b) viazané, ak je podmienkou prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť získaná inak,
- c) voľné, ak nie je ako podmienka prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť ustanovená.

Diel 1 Remeselné živnosti

§ 20

Remeselné živnosti sú živnosti uvedené v prílohe č. 1 zákona.

Preukazovanie odbornej spôsobilosti

§ 21

- (1) Odborná spôsobilosť sa preukazuje výučným listom 30) alebo iným dokladom o riadnom ukončení učebného odboru alebo študijného odboru a dokladom o vykonaní najmenej trojročnej praxe v odbore.
- (2) Praxou v odbore sa rozumie aj základná (náhradná) služba v ozbrojených silách alebo civilná služba, ak sa počas nej pravidelne vykonávali práce, ktoré sú predmetom príslušnej remeselnej živnosti. Dokladom o výkone prác je písomné potvrdenie vydané príslušným orgánom ozbrojených síl alebo organizáciou, kde občan vykonával civilnú službu.

30) § 14 a 14a zákona č. 227/1859 r. z. živnostenský poriadok v znení neskorších predpisov. § 15 ods. 1 až 5 zákona č. 259/1924 Zb. živnostenský zákon pre územie Slovenska a Podkarpatskej Rusi. § 3 ods.

2 vládneho nariadenia č. 186/1949 Zb. o dočasnej úprave výcviku učňov. § 2 ods. 1 vládneho nariadenia č. 22/1952 Zb. o novej úprave učňovských skúšok. § 19 zákona č. 89/1958 Zb. o výchove dorastu na povolanie v učebnom pomere (Učňovský zákon). Vyhláška Ministerstva školstva ČSR č. 5/1981 Zb. o záverečných učňovských skúškach v učebných a študijných odboroch. Vyhláška Ministerstva školstva SSR č. 16/1981 Zb. o záverečných učňovských skúškach v učebných a študijných odboroch. Vyhláška Ministerstva školstva ČSR č. 31/1987 Zb. o ukončovaní štúdia na stredných školách a o ukončovaní prípravy v osobitných odborných učilištiach. Vyhláška Ministerstva školstva SSR č. 38/1987 Zb. o ukončovaní štúdia na stredných školách a o ukončovaní prípravy v osobitných odborných učilištiach. § 25 vyhlášky Ministerstva školstva, mládeže a športu SR č. 102/1991 Zb. o ukončovaní štúdia na stredných školách a ukončovaní prípravy v odborných učilištiach a učilištiach.

§ 22

- (1) Doklady o odbornej spôsobilosti uvedené v § 21 sa pre potreby tohto zákona nahrádzajú
 - a) výučným listom 30) alebo iným dokladom o riadnom ukončení príbuzného odboru a dokladom o vykonaní najmenej trojročnej praxe v odbore alebo v príbuznom odbore, alebo
 - b) vysvedčením o maturitnej skúške na strednej odbornej škole alebo na strednom odbornom učilišti alebo na gymnáziu s predmetmi odbornej výchovy alebo na nadstavbovom štúdiu v rovnakom odbore a dokladom o vykonaní najmenej dvojročnej praxe v odbore, prípadne v príbuznom odbore³¹⁾ alebo
 - c) dokladom o ukončení strednej školy, ak nejde o prípady uvedené v písmenách a) a b), a osvedčením o získanom vzdelaní pre príslušnú živnosť v akreditovanej vzdelávacej ustanovizni ^{31a)} a dokladom o najmenej trojročnej praxi v odbore, prípadne v príbuznom odbore alebo
 - d) diplomom o absolvovaní vysokej školy v príslušnom odbore ^{31b)} a dokladom o vykonaní najmenej jednoročnej praxe v odbore, prípadne v príbuznom odbore alebo
 - e) dokladom o vzdelaní uvedeným v § 21 ods. 1 alebo v § 22 ods. 1 písm. a) až d) alebo osvedčením o získanom vzdelaní v akreditovanej vzdelávacej ustanovizni a osvedčením o vykonaní kvalifikačnej skúšky pred skúšobnou komisiou.
- (2) Kvalifikačnou skúškou podľa odseku 1 písm. e) sa overujú odborné teoretické vedomosti a praktické znalosti technických alebo

technologických postupov, ktoré sa vyžadujú pri prevádzkovaní živnosti.

- (3) Skúšobné komisie na vykonávanie kvalifikačnej skúšky zriaďuje a ich členov na návrh Slovenskej živnostenskej komory vymenúva a odvoláva krajský úrad. Členom skúšobných komisií je zástupca krajského úradu, Slovenskej živnostenskej komory, živnostenského spoločenstva v odbore a stavovskej komory v odbore, ak sú zriadené, a zástupca príslušnej strednej školy alebo vysokej školy.
- (4) Za vykonanie kvalifikačnej skúšky sa platí úhrada, ktorá zodpovedá nevyhnutným nákladom, ktoré sú s tým spojené. Úhrada, ktorú určí Slovenská živnostenská komora, je jej príjmom.
- (5) Podrobnosti o obsahu teoretických vedomostí a praktických znalostí, spôsobe vykonania kvalifikačnej skúšky a vydania osvedčenia o jej vykonaní ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

-
- 31) § 9 ods. 1 a 2 a § 25 ods. 1 a 7 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov.
 - 31a) Zákon č. 386/1997 Z. z. o ďalšom vzdelávaní a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti v znení zákona č. 70/1997 Z. z. v znení zákona č. 567/2001 Z. z.
 - 31b) Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
 - 31c) Zákon č. 386/1997 Z. z. o ďalšom vzdelávaní a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti v znení zákona č. 70/1997 Z. z.

Diel 2

Viazané živnosti

§ 23

Viazané živnosti sú živnosti uvedené v prílohe č. 2 zákona.

§ 24

Odborná spôsobilosť

Odborná spôsobilosť pre viazané živnosti je upravená osobitnými predpismi uvedenými v prílohe č. 2 zákona alebo ustanovená touto prílohou.

Diel 3
Voľné živnosti

§ 25

- (1) Voľné živnosti sú živnosti, ktoré nie sú uvedené v prílohách č. 1 až 3 zákona.
- (2) Pre prevádzkovanie týchto živností musia byť splnené všeobecné podmienky. Preukazovanie odbornej ani inej spôsobilosti sa nevyžaduje.

HLAVA II
KONCESOVANÉ ŽIVNOSTI

§ 26

Koncesované živnosti sú živnosti uvedené v prílohe č. 3 zákona.

§ 27

Odborná spôsobilosť a ďalšie podmienky

- (1) Odborná spôsobilosť pre koncesované živnosti je upravená osobitnými predpismi uvedenými v prílohe č. 3 zákona alebo ustanovená touto prílohou.
- (2) Osobitnou podmienkou prevádzkovania koncesovanej živnosti je aj spoľahlivosť, ktorá sa posudzuje vo vzťahu k predmetu podnikania so zreteľom na ochranu života, zdravia, majetkových a iných práv osôb a verejných záujmov.
- (3) Živnostenský úrad môže podnikateľovi uložiť podmienky prevádzkovania živnosti. Najmä je oprávnený vymedziť prevádzkovanie živnosti určitým územím z dôvodu verejného záujmu, prípadne udeliť koncesiu na dobu určitú.

TRETIA ČASŤ
ROZSAH ŽIVNOSTENSKÉHO OPRAVNENIA

HLAVA I
VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

§ 28

- (1) Rozsah živnostenského oprávnenia (ďalej len "rozsah oprávnenia") sa posudzuje podľa obsahu živnostenského listu alebo koncesnej listiny s prihliadnutím na ustanovenia tejto časti.
- (2) Živnostenské oprávnenie zahŕňa aj oprávnenie na cestnú dopravu nákladu a osôb súvisiacu s vykonávaním živnosti.

Povinnosti podnikateľa

§ 29

- (1) Podnikateľ je povinný pri prevádzkovaní živnosti dodržiavať podmienky ustanovené týmto zákonom a osobitnými predpismi. 32)
- (2) Podnikateľ je povinný prevádzkovať živnosť riadne, poctivo a odborne. Tejto povinnosti sa nemôže zbaviť ani v prípade, ak podnikateľskú činnosť prevádzkuje prostredníctvom zodpovedného zástupcu.
- (3) Riadne, poctivo a odborne nie sú vykonávané živnosti, pri ktorých prevádzkovaní opakovane dochádza k poskytovaniu nekvalitných tovarov a služieb z dôvodov porušovania osobitných predpisov, najmä technických noriem a profesijných zvyklostí.
- (4) Riadne a poctivo nevykonáva živnosť podnikateľ, ktorý
 - a) bez závažných dôvodov neplní svoje daňové, poplatkové a odvodové povinnosti podľa osobitných predpisov,
 - b) zabezpečuje činnosť, ktorá je predmetom jeho podnikania, fyzickými osobami bez povinnej uzavretého pracovnoprávneho vzťahu.

32) Napríklad zákon č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov, § 20 až 24 vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č.

79/1997 Z. z. o opatreniach na predchádzanie prenosným ochoreniam v znení vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 54/2000 Z. z.

§ 30

- (1) Podnikateľ je povinný prevádzkareň označiť. Spôsob označenia prevádzkarne určujú osobitné predpisy. 33)
- (2) Kategorizáciu ubytovacích zariadení a klasifikačné znaky na ich zaradovanie do tried upraví Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky všeobecne záväzným právnym predpisom.
- (3) Podnikateľ zodpovedá za hodnoverné preukázanie spôsobu nadobudnutia tovaru a materiálu. Nadobudnutie tovaru a materiálu sa preukazuje dokladmi obsahujúcimi údaje identifikujúce dodávateľa, odberateľa, komoditu tovaru alebo materiálu, jeho množstvo a termín dodania. Podnikateľ preukazuje pôvod tovaru sám alebo prostredníctvom osoby zodpovednej za činnosť prevádzkarne.
- (4) Podnikateľ zodpovedá za to, že jeho zamestnanci spĺňajú spôsobilosť na výkon povolania ustanovenú osobitnými predpismi, ako aj znalosť hygienických a bezpečnostných predpisov. Ak to vyžaduje povaha práce alebo inej činnosti, zodpovedá aj za to, že sa zamestnanci podrobili prehliadkam podľa predpisov o opatreniach proti prenosným chorobám. 36)
- (5) Podnikateľ je povinný pri prevádzkovaní živnosti používať obchodné meno zapísané v živnostenskom registri.
- (6) V prevádzkarni a na trhovom mieste 36a) musí byť inšpekčná kniha autorizovaná živnostenským úradom, do ktorej kontrolné, inšpekčné a dozorné orgány vykonávajú záznamy a zapisujú prípadné zistenia a prijaté opatrenia. Platí to aj v prípade, ak podnikateľ zriadi združenú prevádzkareň alebo viac prevádzkarní v priestoroch, ktoré majú spoločné súpisné číslo a orientačné číslo. 36b) Náležitosti inšpekčnej knihy, spôsob jej autorizácie a podrobnosti o údajoch do nej zapisovaných upraví všeobecne záväzným právnym predpisom Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

33) § 7 ods. 3 Obchodného zákonníka. § 14 zákona č. 634/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

- 36) § 11 vyhlášky Ministerstva zdravotníctva ČSR č. 91/1984 Zb. o opatreniach proti prenosným chorobám v znení vyhlášky č. 204/1984 Zb. Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 79/1997 Z.z. v znení vyhlášky č. 54/2000 Z.z.
- 36a) Zákon č. 178/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov.
- 36b) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky v znení zákona č. 389/1999 Z. z.

§ 31

Zrušený od 1. septembra 2001.

§ 32

Z hľadiska predmetu podnikania sú živnosti:

- a) obchodné,
- b) výrobné,
- c) poskytujúce služby.

HLAVA II OBCHODNÉ ŽIVNOSTI

§ 33

Všeobecné ustanovenie

Obchodné živnosti sú najmä:

- a) kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maľoobchod) alebo na účely jeho predaja iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod),
- b) pohostinská činnosť.

Rozsah oprávnenia

§ 34

(1) Podnikateľ živnosti uvedenej v § 33 písm. a) môže v rámci svojho živnostenského oprávnenia tiež

- a) prenajímať tovar,
- b) sprostredkovať kúpu a predaj tovaru v jednotlivých prípadoch,
- c) vykonávať na tovare drobné zmeny, ktorými tovar prispôsobuje potrebám kupujúceho,
- d) vykonávať montáž tovaru dodaného zákazníkom, ak sa môže vy-

- konať jednoduchými operáciami bez osobitných odborných znalostí,
- e) vykonávať výmenu vadných súčastí pri dodanom tovare, ak sa môže vykonať jednoduchým spôsobom bez osobitných odborných znalostí,
 - f) vykonávať servis dodaného tovaru za predpokladu, že na to použije odborne spôsobilé osoby,
 - g) prijímať objednávky na zhotovenie, spracovanie alebo úpravy tovaru, na ktorého predaj je oprávnený, a dať tieto práce vykonať oprávneným výrobcom,
 - h) cez sviatky, pri slávnostiach, športových podujatiach alebo pri iných podobných akciách predávať aj mimo prevádzkarne potraviny a iný tovar, ktoré sa pri týchto príležitostiach obvykle ponúkajú a ktorých predaj je predmetom jeho podnikania,
 - i) predávať tovar aj v pojazdných predajniach,
 - j) predávať tovar, ak jeho predaj nevyžaduje koncesiu, pomocou automatov obsluhovaných zákazníkom,
 - k) uskutočňovať podomový a zásielkový predaj. 36c)
- (2) Umiestnenie automatov obsluhovaných zákazníkom mimo prevádzkarne ohlási podnikateľ vopred živnostenskému úradu, keď si predtým vyžiadal súhlas obce; pre ich označenie platí primerane ustanovenie § 30 ods. 1.
- (3) Pri vykonávaní zmien podľa odseku 1 písm. c) alebo úprav podľa odseku 1 písm. g) je podnikateľ povinný dbať na to, aby zmenami alebo úpravami nedošlo k odstráneniu alebo znehodnoteniu označenia výrobného pôvodu výrobku, najmä ochrannej známky.

36c) Zákon č. 108/2000 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji.

§ 35

Zrušený od 1. septembra 2001.

§ 36

Zrušený od 1. septembra 2001.

§ 37

Zrušený od 1. septembra 2001.

§ 38
Pohostinská činnosť

- (1) Pohostinskou činnosťou sa rozumie príprava a predaj jedál a nápojov, ak sa podávajú na priamu konzumáciu na mieste (ďalej len "predaj na priamu konzumáciu"). Súčasťou oprávnenia na pohostinskú činnosť je aj s ňou spojený predaj polotovarov alebo doplnkového tovaru.
- (2) Pohostinskou činnosťou nie je na účely tohto zákona predaj na priamu konzumáciu
 - a) nealkoholických a priemyselne vyrábaných mliečnych nápojov, koktailov, piva, vína a destilátov,
 - b) zmrzlín, ak sa na jej prípravu použijú priemyselne vyrábané koncentráty a mrazené krémy,
 - c) tepelne rýchlo upravovaných mäsových výrobkov a obvyklých príloh, ako aj bezmäsitých jedál,
 - d) jedál, nápojov a polotovarov ubytovaným hosťom v ubytovacích zariadeniach s kapacitou do 10 lôžok.
- (3) Pohostinskou činnosťou nie je ani predaj na priamu konzumáciu po domácky vyrobeného vína a s ním spojený predaj sezónnych jedál na priamu konzumáciu, ak sa nevykonáva viac ako 4 mesiace v roku.

§ 39

Zrušený od 1. septembra 2001.

§ 39a

Zrušený od 1. septembra 2001.

§ 40

Zrušený od 1. septembra 2001.

§ 41

Zrušený od 1. septembra 2001.

§ 41a

Zrušený od 1. septembra 2001.

HLAVA III VÝROBNÉ ŽIVNOSTI

§ 42 Rozsah oprávnenia

- (1) Podnikateľ má právo v rámci živnostenského oprávnenia
- a) vykonávať súbor navzájom súvisiacich činností súvisiacich so zabezpečením výroby finálneho produktu,
 - b) zhotovovať stroje, náradie a prípravky určené na výrobu finálneho produktu,
 - c) predávať a opravovať výrobky, ak zostane zachovaná povaha živnosti.
- (2) Podnikateľ má ďalej právo:
- a) nakupovať za účelom ďalšieho predaja a predávať výrobky aj iných výrobcov a príslušenstvo, pokiaľ sú rovnakého druhu ako výrobky vlastnej výroby, alebo v jednotlivých prípadoch sprostredkovať predaj cudzích výrobkov a príslušenstva,
 - b) vyrábať a potláčať obaly, etikety a iné pomocné prostriedky umožňujúce predaj výrobkov, ktoré vyrába,
 - c) prenajímať výrobky vlastnej výroby i výrobky iných výrobcov rovnakého druhu, ako aj príslušenstvo,
 - d) vykonávať montáž, nastavenie a údržbu výrobkov.
- (3) Nákup, predaj, sprostredkovanie predaja a prenájom cudzích výrobkov podľa odseku 2 písm. a) a c) možno vykonávať len v rozsahu, pri ktorom zostane zachovaná povaha výrobnej živnosti.

HLAVA IV ŽIVNOSTI POSKYTUJÚCE SLUŽBY

§ 43

Službami sa na účel tohto zákona rozumie poskytovanie opráv a údržby vecí, preprava osôb a tovaru, iné práce a výkony na uspokojovanie ďalších potrieb.

§ 44 Rozsah oprávnenia

- (1) Ustanovenia § 42 ods. 2 a 3, ako aj ustanovenie § 34 ods. 1 písm. i) platia pre podnikateľov poskytujúcich služby primerane, ak sa pritom zachová povaha ich živnosti.

- (2) Podnikateľ poskytujúci služby je oprávnený poskytovať aj malé občerstvenie. Malým občerstvením sa rozumie predaj nealkoholických nápojov (káva, čaj, limonády), ak sú určené na priamu konzumáciu na mieste.
- (3) Podnikateľ oprávnený na prepravu osôb a tovaru môže vykonávať činnosti súvisiace so zaistením bezpečnosti a pohodlia cestujúcich, prekladať, skladovať a baliť zásielky, prevádzkovať úschovu a poskytovať pohostinstvo v dopravných prostriedkoch.
- (4) Podnikateľ oprávnený na prevádzkovanie garáží a odstavných plôch (§ 4 ods. 2) môže predávať za podmienok ustanovených osobitnými predpismi pohonné látky, mastivá a súčasti výzbroje a výstroja pre vozidlá. Obdobné právo má podnikateľ prevádzkujúci opravy motorových vozidiel.

ŠTVRTÁ ČASŤ

ŽIVNOSTENSKÝ LIST, KONCESNÁ LISTINA, ŽIVNOSTENSKÝ REGISTER

HLAVA I ŽIVNOSTENSKÝ LIST

Náležitosti ohlásenia živnosti § 45

- (1) Kto hodlá prevádzkovať ohlasovaciu živnosť, je povinný to ohlásiť živnostenskému úradu miestne príslušnému podľa sídla právnickej osoby alebo bydliska fyzickej osoby. Pre zahraničnú osobu je príslušný živnostenský úrad podľa adresy miesta činnosti podniku zahraničnej osoby alebo adresy miesta činnosti organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby. Ak je na území Slovenskej republiky zriadených niekoľko organizačných zložiek podniku zahraničnej osoby, príslušnosť živnostenského úradu sa riadi podľa voľby zahraničnej osoby.
- (2) Fyzická osoba v ohlásení uvedie
 - a) meno a priezvisko, bydlisko, rodné číslo (ďalej len "osobné údaje") a údaj, či jej súd alebo správny orgán uložil zákaz činnosti týkajúci sa prevádzkovania živnosti,
 - b) obchodné meno,
 - c) predmet podnikania,

- d) identifikačné číslo, ak bolo pridelené,
- e) miesto podnikania,
- f) prevádzkarne, ak sú zriadené,
- g) dobu ukončenia podnikania, ak zamýšľa prevádzkovať živnosť len po dobu určitú,
- h) deň začatia živnosti, ak zamýšľa prevádzkovať živnosť neskorším dňom ako dňom ohlásenia.

(3) Právnická osoba v ohlásení uvedie:

- a) obchodné meno, sídlo, právnu formu, ako aj meno a bydlisko osoby alebo osôb, ktoré sú jej štatutárnym orgánom, spôsob, akým budú za právnickú osobu konať, a osobné údaje zodpovedného zástupcu,
- b) identifikačné číslo,
- c) predmet podnikania,
- d) prevádzkarne, ak sú zriadené,
- e) dobu ukončenia podnikania, pokiaľ zamýšľa prevádzkovať živnosť po dobu určitú,
- f) deň začatia živnosti, ak ide o právnickú osobu podľa § 10 ods. 1 a ak zamýšľa prevádzkovať živnosť neskorším dňom ako dňom ohlásenia.

(4) Fyzické osoby a právnické osoby s výnimkou osôb uvedených v § 11 ods. 8 uvedú v ohlásení aj osobné údaje ustanoveného zodpovedného zástupcu.

(5) Zahraničná osoba v žiadosti podľa § 10 ods. 3 alebo v ohlásení uvedie aj adresu miesta činnosti podniku zahraničnej osoby alebo miesta činnosti organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby na území Slovenskej republiky a údaje podľa odseku 2 písm. a) za osobu vedúceho podniku zahraničnej osoby alebo vedúceho organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby.

(6) Zakladatelia alebo iné osoby a orgány uvedené v § 10 ods. 4 uvedú údaje podľa odseku 3 písm. a), c), d) a e) a pripoja doklad o tom, že právnická osoba bola založená (zriadená).

36a) § 21 ods. 3 Obchodného zákonníka.

36d) § 21 ods. 3 Obchodného zákonníka.

§ 46**(1) Fyzická osoba**

- a) preukáže pri ohlasovacej remeselnej živnosti alebo viazanej živnosti odbornú spôsobilosť alebo odbornú spôsobilosť jej zodpovedného zástupcu,
- b) pripojí k ohláseniu výpis z registra trestov nie starší ako tri mesiace (ďalej len "výpis z registra trestov"),
- c) pripojí k ohláseniu výpis z registra trestov zodpovedného zástupcu, ak je ustanovený,
- d) preukáže oprávnenie užívať nehnuteľnosť, v ktorej je zriadená prevádzkareň, a miesto podnikania, ak ich adresy sú odlišné od miesta bydliska,
- e) pripojí vyhlásenie zodpovedného zástupcu o skutočnostiach podľa § 11 ods. 4 a o tom, že nemá súdom alebo správnym orgánom určený zákaz činnosti týkajúci sa prevádzkovania živnosti,
- f) pripojí súhlas zodpovedného zástupcu s ustanovením do funkcie,
- g) pripojí vyhlásenie o skutočnostiach podľa § 5 ods. 2, § 8 ods. 1, 2 a 5.

(2) Právnická osoba

- a) preukáže pri ohlasovacej remeselnej živnosti alebo viazanej živnosti odbornú spôsobilosť jej zodpovedného zástupcu alebo preukáže spôsobilosť podľa § 11 ods. 12,
- b) pripojí k ohláseniu výpis z registra trestov osôb, ktoré sú jej štatutárnym orgánom,
- c) pripojí k ohláseniu výpis z registra trestov zodpovedného zástupcu, ak je ustanovený,
- d) preukáže oprávnenie užívať nehnuteľnosť, v ktorej je zriadená prevádzkareň a sídlo,
- e) pripojí vyhlásenie zodpovedného zástupcu o skutočnostiach podľa § 11 ods. 4 a o tom, že nemá súdom alebo správnym orgánom určený zákaz činnosti týkajúci sa prevádzkovania živnosti,
- f) pripojí súhlas zodpovedného zástupcu s ustanovením do funkcie,
- g) pripojí vyhlásenie o skutočnostiach podľa § 5 ods. 2, § 8 ods. 1, 2 a 5.

(3) Ustanovenia odseku 1 písm. a), c), e) a f) a odseku 2 písm. a), c), e) a f) sa nepoužijú v prípade podľa § 11 ods. 8.

(4) Za fyzickú osobu, ktorá nie je štátnym príslušníkom členského štátu s bydliskom v členskom štáte a pri prevádzkovaní živnosti

bude v postavení podnikateľa, zodpovedného zástupcu, osoby oprávnenej konať za právnickú osobu alebo v postavení vedúceho podniku zahraničnej osoby alebo vedúceho organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby, sa na účely preukázania bezúhonnosti doloží aj výpis z registra trestov vydaný príslušným orgánom krajiny, ktorej je fyzická osoba štátnym príslušníkom, a krajín, v ktorých sa fyzická osoba zdržovala v posledných piatich rokoch nepretržite najmenej tri mesiace; ak sa taký doklad v uvedených krajinách nevydáva, rovnocennú listinu vydanú príslušným súdnym alebo administratívnym orgánom alebo čestné vyhlásenie overené príslušným orgánom krajiny.

- (5) Doklady uvedené v odseku 4 nesmú byť pri ich predkladaní staršie ako tri mesiace a musia byť predložené spolu s úradne overeným prekladom do štátneho jazyka.
- (6) Ak ohlásenie podáva zákonný zástupca osoby, ktorá nemá plnú spôsobilosť na právne úkony, doloží aj súhlas príslušného súdu (§ 12).
- (7) Náležitosťou ohlásenia živnosti je aj úhrada správneho poplatku podľa osobitného predpisu.

Vydanie živnostenského listu

§ 47

- (1) Ak živnostenský úrad zistí, že ohlásenie má náležitosti podľa § 45 a 46 a podnikateľ spĺňa podmienky ustanovené týmto zákonom, vydá najneskôr do 7 dní odo dňa, keď sa mu ohlásenie živnosti doručilo, živnostenský list.
- (2) Živnostenský list vydaný fyzickej osobe obsahuje
 - a) osobné údaje podnikateľa; ak je ustanovený zodpovedný zástupca, aj osobné údaje týkajúce sa jeho osoby, pokiaľ nejde o podnikateľa podľa § 11 ods. 8,
 - b) obchodné meno,
 - c) identifikačné číslo,
 - d) predmet podnikania,
 - e) miesto podnikania,
 - f) dobu, na ktorú sa živnostenské oprávnenie vydáva, ak prevádzkovanie živnosti ohlásila na dobu určitú,
 - g) deň začatia živnosti, ak v ohlásení uviedla neskorší deň začatia živnosti,

- h) dátum vydania živnostenského listu.
- (3) Identifikačné číslo prideli fyzickej osobe živnostenský úrad. Potrebné identifikačné čísla oznámi živnostenskému úradu príslušný orgán štátnej správy.
- (4) Živnostenský list vydaný právnickej osobe obsahuje
- a) obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak bolo právnickej osobe pridelené pred podaním ohlásenia,
 - b) pri remeselnej a viazanej živnosti osobné údaje zodpovedného zástupcu, pokiaľ nejde o podnikateľa podľa § 11 ods. 8,
 - c) predmet podnikania,
 - d) dobu, na ktorú sa živnostenské oprávnenie vydáva, ak prevádzkovanie živnosti ohlásila na dobu určitú,
 - e) deň začatia živnosti, ak ide o právnickú osobu podľa § 10 ods. 1 a ak zamýšľa prevádzkovať živnosť neskorším dňom ako dňom ohlásenia,
 - f) dátum vydania živnostenského listu.
- (5) Živnostenský list vydaný zahraničnej osobe obsahuje aj adresu podniku alebo organizačnej zložky na území Slovenskej republiky.
- (6) Ak živnostenský úrad zistí, že ohlásenie nemá náležitosti podľa § 45 a 46, vyzve podnikateľa v lehote podľa odseku 1, aby odstránil nedostatky ohlásenia. Vo výzve určí primeranú lehotu na ich odstránenie, najmenej však 15 dní. Ak sú na to závažné dôvody, môže živnostenský úrad na žiadosť podnikateľa predĺžiť lehotu i opakovane. Ak v tejto lehote podnikateľ odstráni základy, postupuje sa podľa odseku 1.
- (7) Ak podnikateľ neodstráni základy v určenej lehote, živnostenský úrad konanie zastaví. Ak živnostenský úrad zistí, že podnikateľ nespĺňa podmienky ustanovené týmto zákonom, rozhodne, že živnostenské oprávnenie nevzniklo.
- (8) Živnostenský list môže obsahovať viac ohlasovacích živností.

§ 48

- (1) Živnostenský úrad zasiela v mesačných intervaloch údaje v rozsahu živnostenského registra (§ 60 ods. 2)

- a) daňovému úradu príslušnému podľa bydliska fyzickej osoby alebo sídla právnickej osoby,
 - b) orgánu štátnej štatistiky, ktorý má sídlo v jeho územnej pôsobnosti.
- (2) Živnostenský úrad zasiela v mesačných intervaloch zoznam podnikateľov, ktorým bol vydaný živnostenský list alebo koncesná listina, s uvedením obchodného mena, miesta podnikania alebo sídla a údajov v rozsahu § 60 ods. 2 písm. d) až g)
- a) príslušnému úradu práce, sociálnych vecí a služieb zamestnanosti, 36e)
 - b) orgánu, ktorý vedie centrálny register poistencov povinného zdravotného poistenia, 36f)
 - c) Sociálnej poisťovni.
- (3) Živnostenský úrad zasiela v mesačných intervaloch Slovenskej živnostenskej komore zoznam podnikateľov s uvedením ich obchodného mena, sídla alebo miesta podnikania a predmetu podnikania.
- (4) Živnostenský úrad zasiela v mesačných intervaloch obciam v jeho územnej pôsobnosti zoznam podnikateľov, ktorí majú na území obce sídlo alebo miesto podnikania alebo ktorí na jej území majú umiestnenú prevádzkareň, s uvedením ich obchodného mena, predmetu podnikania a adresy umiestnenia prevádzkarní.
- (5) Živnostenský úrad poskytne údaje zo živnostenského registra aj ďalším orgánom za podmienok ustanovených osobitným zákonom.
- (6) Živnostenský úrad na požiadanie poskytne jednorazové informácie z verejnej časti živnostenského registra aj miestne príslušným orgánom štátnej správy vykonávajúcim kontrolu a dozor nad podnikateľmi podľa osobitných predpisov.

36b) Zákon Slovenskej národnej rady č. 543/1990 Zb. o štátnej správe sociálneho zabezpečenia v znení neskorších predpisov.

36c) § 12 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 7/1993 Z.z. o zriadení Národnej poisťovne a o financovaní zdravotného poistenia a dôchodkového poistenia v znení neskorších predpisov.

- 36e) Zákon č. 453/2003 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 5/2004 Z. z.
- 36f) § 71a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov.
- 37) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/1996 Z.z. o zamestnanosti v znení neskorších predpisov.

§ 49

Zmeny údajov uvedených v ohlásení

- (1) Podnikateľ je povinný oznámiť príslušnému živnostenskému úradu všetky zmeny a doplnky týkajúce sa údajov a dokladov ustanovených na ohlásenie živnosti a predložiť o nich doklady spôsobom uvedeným v § 46 do 15 dní od vzniku týchto zmien, ak tento zákon neustanovuje inak. Oznámenie nového predmetu podnikania nie je zmenou údajov uvedených v ohlásení, ale novým ohlásením.
- (2) Na základe oznámenia podľa odseku 1 živnostenský úrad potvrdí podnikateľovi oznámenie zmien a doplnkov, alebo podľa okolností prípadu rozhodne o pozastavení prevádzkovania živnosti, alebo o zrušení živnostenského oprávnenia. Potvrdenie zmien vyznačí na živnostenskom liste. O vykonaných zmenách a doplnkoch upovedomí živnostenský úrad orgány uvedené v § 48.
- (3) Pri premiestnení sídla alebo bydliska je miestne príslušný na postup podľa odseku 2 živnostenský úrad podľa nového sídla alebo bydliska.

HLAVA II

KONCESNÁ LISTINA

§ 50

Náležitosti žiadosti o koncesiu

- (1) Kto hodlá prevádzkovať koncesovanú živnosť, je povinný požiadať o vydanie koncesie miestne príslušný živnostenský úrad. Príslušnosť úradu sa riadi ustanovením § 45 ods. 1.
- (2) Pre náležitosti žiadosti o koncesiu platia ustanovenia § 45 ods.

2 písm. a) až g), ods. 3 písm. a) až e) a ods. 4 až 6, § 46 ods. 1 písm. b) až g), ods. 2 písm. b) až g) a ods. 3 až 7 obdobne.

- (3) Ak sú na prevádzkovanie živnosti ustanovené podmienky odbornej spôsobilosti, preukáže
- a) fyzická osoba svoju odbornú spôsobilosť alebo odbornú spôsobilosť zodpovedného zástupcu,
 - b) právnická osoba odbornú spôsobilosť zodpovedného zástupcu alebo spôsobilosť podľa § 11 ods. 12.

§ 51

- (1) Ak živnostenský úrad zistí, že náležitosti žiadosti o koncesiu nie sú splnené, vyzve podnikateľa v lehote 30 dní od doručenia žiadosti, aby odstránil závady. Vo výzve určí primeranú lehotu na ich odstránenie, najmenej však 15 dní. Ak sú na to závažné dôvody, môže živnostenský úrad na žiadosť podnikateľa lehotu i opakovane predĺžiť.
- (2) Ak podnikateľ odstráni závady v určenej alebo predĺženej lehote, živnostenský úrad začne prerokovanie žiadosti. Ak podnikateľ neodstráni závady v lehote, živnostenský úrad konanie zastaví.

§ 52

Zrušený od 1. septembra 2001

§ 53

Rozhodovanie o koncesii

- (1) Pri rozhodovaní o koncesii živnostenský úrad zisťuje, či sú splnené všeobecné a osobitné podmienky na prevádzkovanie živnosti. Ak je na prevádzkovanie živnosti podľa prílohy č. 3 alebo osobitného zákona 37a) potrebné oprávnenie alebo povolenie, alebo vyjadrenie orgánu štátnej správy, je ním živnostenský úrad viazaný.
- (2) Živnostenský úrad si môže vyžiadať vyjadrenie aj od ďalších orgánov, najmä od obce a policajného zboru, ktoré sú povinné ich zaslať najneskôr v lehote 20 dní.
- (3) Ak nie je splnená niektorá z podmienok podľa odseku 1, živnostenský úrad žiadosť zamietne.

- (4) Živnostenský úrad rozhodne o žiadosti do 30 dní odo dňa podania žiadosti.
- (5) Koncesná listina nahrádza pri prevádzkovaní koncesovanej živnosti povolenie alebo oprávnenie podľa osobitných predpisov.

37a) § 62 zákona č. 379/1997 Z. z. o prevádzkovaní súkromných bezpečnostných služieb a podobných činností, o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o doplnení zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (zákon o súkromných bezpečnostných službách).

§ 54

Vydanie koncesnej listiny

- (1) Koncesná listina vydaná fyzickej osobe obsahuje
- a) osobné údaje podnikateľa; ak je ustanovený zodpovedný zástupca, aj osobné údaje týkajúce sa jeho osoby, pokiaľ nejde o podnikateľa podľa § 11 ods. 8,
 - b) obchodné meno,
 - c) identifikačné číslo,
 - d) predmet podnikania,
 - e) miesto podnikania,
 - f) podmienky ustanovené na prevádzkovanie živnosti podľa § 27 ods. 3,
 - g) dobu, na ktorú sa živnostenské oprávnenie vydáva, ak o prevádzkovanie živnosti požiadala na dobu určitú,
 - h) dátum vydania koncesnej listiny.
- (2) Koncesná listina vydaná právnickej osobe obsahuje
- a) obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak bolo právnickej osobe pridelené pred podaním žiadosti,
 - b) osobné údaje zodpovedného zástupcu, pokiaľ nejde o podnikateľa podľa § 11 ods. 8,
 - c) predmet podnikania,
 - d) podmienky ustanovené na prevádzkovanie živnosti podľa § 27 ods. 3,
 - e) doba, na ktorú sa živnostenské oprávnenie vydáva, ak o prevádzkovanie živnosti požiadala na dobu určitú,

- f) dátum vydania koncesnej listiny.
- (3) Koncesná listina vydaná zahraničnej osobe obsahuje aj adresu podniku alebo organizačnej zložky na území Slovenskej republiky.
- (4) Koncesná listina môže obsahovať viac koncesovaných živností.

§ 55

Rozoslanie odpisov koncesnej listiny

Ustanovenia § 48 platia obdobne.

§ 56

Zmeny údajov uvedených v žiadosti o koncesiu

- (1) Podnikateľ je povinný oznámiť živnostenskému úradu všetky zmeny týkajúce sa údajov a dokladov, ktoré sú ustanovené ako náležitosti žiadosti o koncesiu, a predložiť o nich doklady do 15 dní od vzniku zmien. Oznámenie nového predmetu podnikania nie je zmenou údajov uvedených v žiadosti o koncesiu, ale novou žiadosťou o koncesiu.
- (2) Na základe oznámenia podľa odseku 1 živnostenský úrad vyznačí podnikateľovi oznámenie zmien a doplnkov, alebo rozhodne o pozastavení prevádzkovania živnosti alebo o zrušení živnostenského oprávnenia. Potvrdenie zmien vyznačí na koncesnej listine. O vykonaných zmenách a doplnkoch živnostenský úrad upovedomí orgány uvedené v § 48.
- (3) Pri zmene sídla alebo bydliska je miestne príslušný živnostenský úrad podľa nového sídla alebo bydliska.

HLAVA III

ZÁNÍK ŽIVNOSTENSKÉHO OPRAVNENIA

§ 57

- (1) Živnostenské oprávnenie zaniká
 - a) smrťou fyzickej osoby (živnostníka), ak nepokračujú v živnosti dedičia alebo správca dedičstva; oprávnenie však zanikne najneskôr uplynutím lehoty uvedenej v § 13 ods. 5,
 - b) zánikom právnickej osoby, ak nejde o prípady podľa § 14 a 15,

- c) uplynutím času, ak živnostenské oprávnenie bolo vydané na určitý čas,
 - d) rozhodnutím živnostenského úradu podľa § 58,
 - e) ak to ustanoví osobitný zákon,
 - f) uplynutím lehoty povoleného prechodného alebo trvalého pobytu podnikateľa alebo jeho zrušením,
 - g) pri ohlasovacích živnostiach dňom uvedeným v oznámení o ukončení podnikania; to neplatí, ak živnostenský úrad začal konanie o zrušení živnostenského oprávnenia podľa § 58 ods. 1 písm. d) alebo § 58 ods. 2 písm. a).
- (2) Úmrtím fyzickej osoby (živnostníka) nezaniká jeho živnostenské oprávnenie, ak v prevádzkovaní živnosti pokračuje pozostalý manžel za podmienok ustanovených v § 13.
- (3) Ak v oznámení podľa odseku 1 písm. g) nie je uvedený neskorší deň, živnostenské oprávnenie zanikne dňom doručenia oznámenia o ukončení podnikania živnostenskému úradu. Ohlásenie ukončenia podnikania nemožno vziať späť.

§ 58

- (1) Živnostenský úrad miestne príslušný podľa sídla právnickej osoby alebo bydliska fyzickej osoby zruší živnostenské oprávnenie, ak
- a) podnikateľ už nespĺňa podmienky podľa § 6 ods. 1 písm. b) a c); neplatí to v prípade podľa § 6 ods. 1 písm. b), ak bol ustanovený zodpovedný zástupca,
 - b) nastanú prekážky podľa § 8 ods. 1 až 3,
 - c) u koncesovaných živností o to podnikateľ požiada,
 - d) podnikateľ pri prevádzkovaní živnosti poruší podmienky alebo povinnosti určené zákonom ako osobitne závažné.
- (2) Živnostenský úrad miestne príslušný podľa sídla právnickej osoby alebo bydliska fyzickej osoby môže
- a) z vlastného podnetu alebo iného podnetu živnostenské oprávnenie na jednu živnosť alebo viac živností zrušiť alebo prevádzkovanie živnosti pozastaviť, ak podnikateľ závažným spôsobom porušuje podmienky ustanovené koncesnou listinou, týmto zákonom alebo inými osobitnými predpismi,
 - b) z vlastného podnetu alebo iného podnetu živnostenské oprávnenie na jednu živnosť alebo viac živností zrušiť, ak podnikateľ ne-

- začal prevádzkovať živnosť v lehote dlhšej ako dva roky od vydania živnostenského listu alebo koncesnej listiny,
- c) z podnetu podnikateľa pozastaviť prevádzkovanie živnosti na obdobie najmenej šiestich mesiacov.
- (3) Ak je prevádzkareň v obvode iného živnostenského úradu, prevádzkovanie živnosti môže pozastaviť živnostenský úrad, v ktorého územnej pôsobnosti sa prevádzkareň nachádza. O pozastavení upovedomí živnostenský úrad, ktorý živnostenský list alebo koncesnú listinu vydal.
- (4) Osoba, ktorej sa živnostenské oprávnenie zrušilo z dôvodov uvedených v ods. 1 písm. d) alebo v ods. 2 písm. a), môže ohlásiť ohlasovaciu živnosť alebo požiadať o vydanie koncesie najskôr po uplynutí troch rokov od právoplatnosti rozhodnutia o zrušení živnostenského oprávnenia.

§ 59

O pozastavení alebo zrušení živnostenského oprávnenia informuje živnostenský úrad orgány uvedené v § 48.

HLAVA IV ŽIVNOSTENSKÝ REGISTER

§ 60

- (1) Živnostenské úrady vedú živnostenské registre (ďalej len "register"), do ktorých zapisujú podnikateľov, ktorí majú živnosť v územnom obvode ich pôsobnosti.
- (2) Do registra sa zapisujú tieto údaje vrátane ich zmien:
- a) ak ide o fyzickú osobu, obchodné meno, identifikačné číslo, miesto podnikania, osobné údaje, ako aj osobné údaje týkajúce sa zodpovedného zástupcu, ak je ustanovený, s výnimkou podnikateľa podľa § 11 ods. 8; ak ide o právnickú osobu, obchodné meno, sídlo, mená a bydliská osôb, ktoré sú jej štatutárnym orgánom, a spôsob, akým za právnickú osobu konajú, identifikačné číslo, ak bolo pridelené, a osobné údaje týkajúce sa zodpovedného zástupcu s výnimkou podnikateľa podľa § 11 ods. 8,
- b) predmet podnikania,
- c) prevádzkarne, ak sú zriadené,

- d) dátum vzniku živnostenského oprávnenia,
 - e) čas, na ktorý sa živnostenské oprávnenie vydáva,
 - f) pozastavenie alebo zánik živnostenského oprávnenia,
 - g) vrátenie živnostenského listu alebo koncesnej listiny podľa § 10 ods. 5,
 - h) ak ide o zahraničnú osobu, adresa miesta činnosti podniku zahraničnej osoby a meno, priezvisko a bydlisko osoby vedúceho podniku zahraničnej osoby alebo adresa miesta činnosti organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby a meno, priezvisko a bydlisko osoby vedúceho organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby,
 - i) iné skutočnosti podľa osobitných predpisov. 26)
- (3) Register sa člení na verejnú a neverejnú časť. Neverejnú časť registra tvoria osobné údaje fyzickej osoby (živnostníka) a zodpovedného zástupcu.
- (4) Každý má právo nahliadnuť do verejnej časti registra, prípadne z neho požadovať výpis. Ak v živnostenskom registri určitý zápis nie je, živnostenský úrad vydá o tom na požiadanie potvrdenie.
- (5) Na poskytovanie údajov zo živnostenského registra sa nevzťahujú ustanovenia osobitného zákona o sprístupňovaní informácií. 37b)

-
- 26) Druhá časť zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní, v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 122/1993 Z.z.
- 37b) Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií).

PIATA ČASŤ ŽIVNOSTENSKÁ KONTROLA A POKUTY

HLAVA I ŽIVNOSTENSKÁ KONTROLA

§ 61c

- (1) Živnostenský úrad vykonáva kontrolu dodržiavania povinností, ktoré pre podnikateľov vyplývajú zo živnostenského zákona a z osobitných predpisov, ak sa vzťahujú na živnostenské podnikanie, a z podmienok uložených koncesnou listinou.

- (2) Na výkon kontrolnej činnosti sa vo veciach neustanovených týmto zákonom primerane vzťahujú ustanovenia osobitného predpisu. 38)

38) Druhá časť a tretia časť zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe.

§ 62

- (1) Kontrolnú činnosť podľa § 61 ods. 1 vykonávajú zamestnanci živnostenského úradu (ďalej len "kontrolór"), ktorí sa pri výkone kontroly preukazujú preukazom kontrolóra.
- (2) Kontrolóri sú oprávnení požadovať preukázanie totožnosti osôb vykonávajúcich činnosti, ktoré sú živnosťou podľa tohto zákona.
- (3) Kontrolóri sú povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli v súvislosti s výkonom kontroly.
- (4) Ak kontrolóri v súvislosti s kontrolou zistia skutočnosti, ktoré môžu ohroziť život, zdravie, bezpečnosť osôb, životné a pracovné prostredie, spíšu o tom záznam, ktorý odovzdajú alebo doručia podnikateľovi a dotknutému orgánu štátnej správy.
- (5) Živnostenský úrad môže uložiť opatrenia na odstránenie nedostatkov zistených kontrolórmí pri prevádzkovaní živnosti.
- (6) Podnikateľ a osoba zodpovedná za činnosť prevádzkarne sú povinní poskytovať súčinnosť pri kontrole dodržiavania povinností a podmienok vyplývajúcich z tohto zákona, najmä preukázať kontrolórom svoju totožnosť, umožniť im vstup do prevádzkarní a do priestorov súvisiacich s prevádzkovaním živnosti, poskytnúť im potrebné doklady, informácie a vysvetlenia.

HLAVA II NEOPRÁVNENÉ PODNIKANIE

§ 63

Fyzickej osobe alebo právnickej osobe, ktorá prevádzkuje bez živnostenského oprávnenia činnosť, ktorá je predmetom voľnej živnosti, živnostenský úrad uloží pokutu až do 50 000 Sk.

§ 64

Fyzickej osobe alebo právnickej osobe, ktorá prevádzkuje bez živnostenského oprávnenia činnosť, ktorá je predmetom remeselnej živnosti alebo viazanej živnosti, živnostenský úrad uloží pokutu až do 100 000 Sk.

§ 65

Fyzickej osobe alebo právnickej osobe, ktorá prevádzkuje bez živnostenského oprávnenia činnosť, ktorá je predmetom koncesovanej živnosti, živnostenský úrad uloží pokutu až do 200 000 Sk.

**HLAVA III
PORUŠENIE INÝCH USTANOVENÍ ZÁKONA****§ 65a**

- (1) Živnostenský úrad môže podnikateľovi pokutu až do 100 000 Sk, ak podnikateľ
 - a) neustanoví v prípadoch, keď je povinný to urobiť, zodpovedného zástupcu pre koncesovanú živnosť,
 - b) nedodríava podmienky ustanovené na prevádzkovanie koncesovanej živnosti (§ 27 ods. 3).
- (2) Živnostenský úrad môže podnikateľovi uložiť pokutu až do 50 000 Sk, ak podnikateľ
 - a) neustanoví v prípadoch, keď je povinný to urobiť, zodpovedného zástupcu pre ohlasovaciu živnosť (§ 11 ods. 6 až 8),
 - b) neohlási zriadenie prevádzkarne živnostenskému úradu,
 - c) nedodríava podmienky podľa § 29 ods. 1; pokutu nemožno uložiť, ak iný orgán začal v rovnakej veci konanie o uloženie pokuty podľa osobitných predpisov.
- (3) Živnostenský úrad môže podnikateľovi uložiť pokutu až do 20 000 Sk, ak podnikateľ
 - a) neohlási živnostenskému úradu, že ustanovil zodpovedného zástupcu, hoci nebol povinný to urobiť (§ 11 ods. 7 prvá veta),
 - b) neoznámi ukončenie funkcie zodpovedného zástupcu alebo neoznámi ustanovenie nového zodpovedného zástupcu, alebo neohlási, že zodpovedný zástupca už nemá bydlisko na území

- Slovenskej republiky v prípadoch, keď je povinný to urobiť (§ 11 ods. 9),
- c) neohlási zmeny údajov obsiahnutých v ohlásení (§ 49 ods. 1) alebo v žiadosti, na ktorej základe sa rozhodlo o udelení koncesie (§ 56 ods. 1),
 - d) nemá v prevádzkarni a na trhovom mieste autorizovanú inšpekčnú knihu,
 - e) poruší povinnosť podľa § 30 ods. 5,
 - f) neoznámí zrušenie prevádzkarne (§ 17 ods. 6).
- (4) Živnostenský úrad môže uložiť zodpovednému zástupcovi pokutu až do 20 000 Sk, ak vykonáva funkciu zodpovedného zástupcu vo viacerých prevádzkarňach ako v jednej prevádzkarni (§ 11 ods. 5).
- (5) Živnostenský úrad môže osobe, ktorá nesplní povinnosť vrátiť živnostenský list alebo koncesnú listinu (§ 10 ods. 5), uložiť pokutu až do 10 000 Sk.

§ 65b

- (1) Za porušenie povinností ustanovených v § 30 ods. 1 a v § 65a ods. 2 písm. b) a ods. 3 písm. c), d) a e) môže kontrolór uložiť podnikateľovi blokovú pokutu do 5 000 Sk, ak je porušenie povinnosti spoľahlivo zistené a podnikateľ je ochotný pokutu zaplatiť.
- (2) Na bloku na uloženie pokuty sa vyznačí údaj o tom, kedy a za aké porušenie povinnosti bola pokuta v blokovom konaní uložená.
- (3) Ak nemôže podnikateľ zaplatiť pokutu na mieste, vydá sa mu blok na pokutu nezaplatenú na mieste s poučením o spôsobe zaplatenia pokuty, o lehote jej zaplatenia a následkoch nezaplatenia pokuty. Prevzatie tohto bloku podnikateľ potvrdí.
- (4) Proti uloženiu blokovej pokuty sa nemožno odvolať.
- (5) Bloky na ukladanie pokút vydáva Ministerstvo financií Slovenskej republiky; príslušný živnostenský úrad odoberá bloky od daňového úradu.

§ 65c

Živnostenský úrad môže osobe uvedenej v § 62 ods. 6, ktorá marí, ruší alebo inak sťažuje výkon kontroly najmä tým, že odmieta súčinnosť pri výkone kontroly alebo bez závažných dôvodov sa nedostaví na výzvu živnostenského úradu, uložiť poriadkovú pokutu do 10 000 Sk, a to aj opakovane.

HLAVA IV UKLADANIE POKÚT

§ 66

- (1) Konanie o uložení pokuty podľa § 63 až 65 môže živnostenský úrad začať len do jedného roka odo dňa, keď sa o neoprávnenom podnikaní fyzickej osoby a právnickej osoby dozvedel, najneskôr však do piatich rokov od času, keď k porušeniu došlo; ak ide o pokračujúce neoprávnené podnikanie, najneskôr do piatich rokov od času, keď neoprávnené podnikanie ešte trvalo.
- (2) Konanie o uložení pokuty podľa § 65a môže živnostenský úrad začať do jedného roka odo dňa, keď sa o skutočnosti uvedenej v § 65a dozvedel, najneskôr však do troch rokov odo dňa, keď taká skutočnosť ešte trvala, a ak ide o nesplnenie povinnosti v lehote určenej týmto zákonom, najneskôr do troch rokov odo dňa, keď uplynula lehota na splnenie povinnosti určenej týmto zákonom.
- (3) Pri ukladaní pokút živnostenský úrad prihliada najmä na závažnosť, čas trvania alebo následky protiprávneho konania.
- (4) Pokuty uložené podľa § 63 až 65c sú príjmom štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

PIATA A ČASŤ

Živnostenské úrady § 66a

Štátnu správu v živnostenskom podnikaní vykonávajú

- a) živnostenské úrady, ktorými sú obvodné úrady a krajské úrady,
- b) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

§ 66b

Pôsobnosť obvodného úradu

Obvodný úrad vykonáva pôsobnosť živnostenského úradu v prvom stupni a vedie v informačnom systéme 41a) evidenciu podnikateľov, ktorým vydal doklady o živnostenskom oprávnení.

41a) § 5 zákona č. 256/1992 Zb. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch.

§ 66c

Pôsobnosť krajského úradu

Krajský úrad

- a) spolupracuje so Slovenskou živnostenskou komorou,
- b) vedie v informačnom systéme 41a) evidenciu podnikateľov, ktorým boli vydané doklady o živnostenskom oprávnení obvodnými úradmi patriacimi do jeho územnej pôsobnosti,
- c) rozhoduje o uznaní odbornej spôsobilosti podľa § 71a,
- d) vydáva doklad o povahe a dĺžke praxe v činnostiach, ktoré sú živnosťou.

41a) § 5 zákona č. 256/1992 Zb. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch.

§ 66d

Pôsobnosť Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy pre živnostenské podnikanie

- a) riadi a kontroluje výkon štátnej správy v živnostenskom podnikaní,
- b) spolupracuje s ústrednými orgánmi a s inými právnickými osobami vo veciach živnostenského podnikania a pri zabezpečovaní jednotného uplatňovania právnych predpisov,
- c) zabezpečuje jednotný informačný systém 41a) v živnostenskom podnikaní a v rozsahu zodpovedajúcom vecnej pôsobnosti ústredných kontrolných, inšpekčných, dozorných a vyhľadávacích orgánov im na požiadanie poskytuje z tohto zoznamu jednorazové údaje,

- d) zabezpečuje zvyšovanie odbornosti zamestnancov okresných a obvodných úradov v živnostenskom podnikaní.

41a) § 5 zákona č. 256/1992 Zb. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch.

PIATA B ČASŤ

OSOBITNÉ USTANOVENIA PRE FYZICKÉ OSOBY A PRÁVNICKÉ OSOBY ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

/§ 66e až 66o nadobúdajú účinnosť dňom vstupu zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii a Európskym spoločenstvám do platnosti/

§ 66e

Na fyzickú osobu, ktorá je štátnym príslušníkom členského štátu, 41b) a na právnické osoby, ktoré majú sídlo, miesto výkonu alebo hlavnú správu na území členského štátu (ďalej len "osoba spoločenstva"), sa ustanovenia tohto zákona vzťahujú s odchýlkami uvedenými v tejto časti.

41b) Zmluva medzi Belgickým kráľovstvom, Dánskym kráľovstvom, Spolkovou republikou Nemecko, Helénskou republikou, Španielskym kráľovstvom, Francúzskou republikou, Írskom, Talianskou republikou, Luxemburským veľkovoľvodstvom, Holandským kráľovstvom, Rakúskou republikou, Portugalskou republikou, Fínskou republikou, Švédskym kráľovstvom, Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska (členskými štátmi Európskej únie) a Českou republikou, Estónskou republikou, Cyperskou republikou, Lotyšskou republikou, Litovskou republikou, Maďarskou republikou, Maltskou republikou, Poľskou republikou, Slovinskou republikou, Slovenskou republikou o pristúpení Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky k Európskej únii.

§ 66f

(1) Osoba spoločenstva môže prevádzkovať živnosti aj za podmienok, že

- a) splnenie všeobecnej podmienky prevádzkovania živnosti podľa § 6 ods. 1 písm. c) preukáže spôsobom podľa odseku 2,

- b) odbornú spôsobilosť pre živnosti zaradené v prílohách č. 1 až 3 do zoznamov I až V preukáže náhradným spôsobom podľa odseku 4,
 - c) splnenie podmienky finančnej spoľahlivosti preukáže rovnocennými dokladmi vydanými bankami v domovskom členskom štáte alebo v členskom štáte pôvodu,
 - d) zákonné poistenie proti rizikám vyplývajúcim z prevádzkovania živnosti preukáže rovnocennými dokladmi vydanými poisťovňami iného členského štátu, z ktorých je zrejmé, že vo vzťahu k podmienkam a rozsahu krytia zodpovedá poistenie osobitným predpisom v Slovenskej republike.
- (2) Splnenie všeobecných podmienok prevádzkovania živnosti podľa odseku 1 písm. a) sa preukazuje predložením výpisu z registra trestov, alebo ak sa taký výpis v domovskom členskom štáte alebo v členskom štáte pôvodu fyzickej osoby nevydáva, rovnocennej listiny vydananej príslušným súdnym alebo administratívnym orgánom; ak sa také doklady nevydávajú, čestným vyhlásením vykonaným pred orgánom kompetentným overiť jeho obsah a pravosť podpisu.
- (3) Doklady uvedené v odseku 1 písm. c) a d) a v odseku 2 nesmú byť pri ich predkladaní staršie ako tri mesiace a musia sa predložiť spolu s úradne overeným prekladom do štátneho jazyka.
- (4) Odborná spôsobilosť podľa odseku 1 písm. b) sa preukazuje v rozsahu a spôsobom ustanovenými v § 66g až 66k
- a) dokladom o predmete a čase vykonávania samostatnej podnikateľskej činnosti v členskom štáte,
 - b) dokladom o vykonávaní odbornej činnosti vo vedúcom postavení a čase jej vykonávania v členskom štáte,
 - c) dokladom o predmete a čase vykonávania nesamostatnej (zamestnaneckej) odbornej činnosti v členskom štáte,
 - d) dokladom o príslušnom vzdelaní.
- (5) Doklady podľa odseku 4 sa musia predložiť spolu s úradne overeným prekladom do štátneho jazyka.
- (6) Ak ide o osoby spoločenstva, ktoré na vykonávanie činnosti zaradenej do zoznamov I až V spĺňajú podmienky odbornej spôsobilosti vyžadované na vykonávanie tejto činnosti v inom členskom štáte, avšak tieto podmienky nezodpovedajú požiadavkám usta-

noveným osobitnými predpismi Slovenskej republiky, sa vedomosti a zručnosti doložené diplomami, vysvedčeniami o skúške alebo inými dôkazmi o spôsobilosti vydanými v inom členskom štáte porovnajú s požiadavkami vyžadovanými osobitnými predpismi Slovenskej republiky. Ustanovenia § 66g až 66l týmto nie sú dotknuté.

- (7) Porovnanie odbornej spôsobilosti podľa odseku 6 vykoná krajský úrad v konaní podľa § 71a.
- (8) Osobe spoločenstva, ktorá bude v postavení podnikateľa alebo zodpovedného zástupcu, určí krajský úrad na základe stanoviska príslušného orgánu štátnej správy spôsobilosť doplnenia odbornej spôsobilosti absolvovaním adaptačného obdobia^{41ba)} alebo vykonaním skúšky spôsobilosti^{41bb)} pre činnosť zaradenú do zoznamov I až V, ktorá si vyžaduje znalosť a uplatňovanie osobitných predpisov Slovenskej republiky.

41ba) § 2 písm. k) zákona č. 477/2002 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

41bb) § 2 písm. j) zákona č. 477/2002 Z. z.

§ 66g

Odborná spôsobilosť pre živnosti zaradené v zozname I

- (1) Odbornú spôsobilosť pre živnosti zaradené v zozname I osoby spoločenstva náhradným spôsobom preukazujú
- a) dokladom o nepretržitej šesťročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku alebo
 - b) dokladom o nepretržitej trojročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku a dokladom o absolvovaní aspoň trojročného predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť, alebo
 - c) dokladom o nepretržitej štvorročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku a dokladom o absolvovaní aspoň dvojročného predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť, alebo
 - d) dokladom o nepretržitej trojročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa a dokladom aspoň o päťročnej nesamostatnej odbornej praxi v predmetnej činnosti, alebo

- e) dokladom o nepretržitej päťročnej praxi vo vedúcom postavení, z toho aspoň trojročnej praxi s plnením technických úloh a so zodpovednosťou najmenej za jedno oddelenie podniku, a dokladom o absolvovaní najmenej trojročného predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť, alebo
 - f) dokladom o nepretržitej šesťročnej praxi vo vedúcom postavení, z toho aspoň trojročnej praxi s technickými úlohami a so zodpovednosťou najmenej za jedno oddelenie podniku, a dokladom o absolvovaní najmenej dvojročného predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť.
- (2) V prípadoch podľa odseku 1 písm. a) a d) nesmie byť vykonávanie príslušnej činnosti skončené viac ako desať rokov pred podaním žiadosti o živnostenské oprávnenie.

§ 66h

Odborná spôsobilosť pre živnosti zaradené v zozname II

- (1) Odbornú spôsobilosť pre živnosti zaradené v zozname II osoby spoločensva náhradným spôsobom preukazujú
- a) dokladom o nepretržitej šesťročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku alebo
 - b) dokladom o nepretržitej trojročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku a dokladom o absolvovaní aspoň trojročného predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť, alebo
 - c) dokladom o nepretržitej štvorročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku a dokladom o absolvovaní aspoň dvojročného predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť, alebo
 - d) dokladom o nepretržitej trojročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku a dokladom aspoň o päťročnej nesamostatnej odbornej praxi v predmetnej činnosti, alebo
 - e) dokladom aspoň o päťročnej nesamostatnej odbornej praxi v predmetnej činnosti a dokladom o absolvovaní najmenej trojročného predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť, alebo
 - f) dokladom o šesťročnej nesamostatnej odbornej praxi v predmetnej činnosti a dokladom o absolvovaní najmenej dvojročného predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť.

- (2) V prípadoch podľa odseku 1 písm. a) a d) nesmie byť vykonávanie príslušnej činnosti skončené viac ako desať rokov pred podaním žiadosti o živnostenské oprávnenie.

§ 66i

Odborná spôsobilosť pre živnosti zaradené v zozname III

- (1) Odbornú spôsobilosť pre živnosti zaradené v zozname III osoby spoločenstva náhradným spôsobom preukazujú
- a) dokladom o nepretržitej šesťročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku alebo
 - b) dokladom o nepretržitej trojročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku a dokladom o absolvovaní aspoň trojročného predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť, alebo
 - c) dokladom o nepretržitej štvorročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku a dokladom o absolvovaní aspoň dvojročného predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť, alebo
 - d) dokladom o nepretržitej trojročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa a dokladom aspoň o päťročnej nesamostatnej odbornej praxi v predmetnej činnosti.
- (2) V prípadoch podľa odseku 1 písm. a) a d) nesmie byť vykonávanie príslušnej činnosti skončené viac ako desať rokov pred podaním žiadosti o živnostenské oprávnenie.

§ 66j

Odborná spôsobilosť pre živnosti zaradené v zozname IV

Odbornú spôsobilosť pre živnosti zaradené v zozname IV osoby spoločenstva náhradným spôsobom preukazujú

- a) dokladom o nepretržitej päťročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku alebo
- b) dokladom o nepretržitej dvojročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku a dokladom o absolvovaní aspoň trojročného predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť, alebo
- c) dokladom o nepretržitej trojročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku a dokladom o absolvovaní aspoň dvojročného predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť, alebo

- d) dokladom o nepretržitej dvojročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku a dokladom aspoň o trojročnej nesamostatnej odbornej praxi v predmetnej činnosti, alebo
- e) dokladom o nepretržitej trojročnej nesamostatnej odbornej praxi a dokladom o absolvovaní aspoň dvojročného predchádzajúceho vzdelávania.

§ 66k

Odborná spôsobilosť pre živnosti zaradené v zozname V

- (1) Odbornú spôsobilosť pre živnosti zaradené v zozname V osoby spoločenstva náhradným spôsobom preukazujú
 - a) dokladom o nepretržitej trojročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku alebo
 - b) dokladom o nepretržitej dvojročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku a dokladom o absolvovaní predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť, alebo
 - c) dokladom o nepretržitej dvojročnej odbornej praxi v postavení podnikateľa alebo vedúceho podniku a dokladom aspoň o trojročnej nesamostatnej odbornej praxi v predmetnej činnosti, alebo
 - d) dokladom o trojročnej nesamostatnej odbornej praxi v predmetnej činnosti a dokladom o absolvovaní predchádzajúceho vzdelávania na príslušnú činnosť.
- (2) V prípadoch podľa odseku 1 písm. a) a c) nesmie byť vykonávanie príslušnej činnosti skončené viac ako desať rokov pred podaním žiadosti o živnostenské oprávnenie.

§ 66l

Predchádzajúce vzdelávanie pre príslušnú činnosť podľa § 66g až 66k sa preukazuje štátom uznaným vysvedčením alebo iným dokladom o predchádzajúcom vzdelaní, ktoré podľa príslušnej profesijnej inštitúcie alebo inej oprávnenej inštitúcie členského štátu v plnej miere zodpovedá požiadavkám na vzdelanie na vykonávanie činnosti.

§ 66m

- (1) Vysvedčenie získané a uznané v členskom štáte, ktoré preukazuje, že znalosť a schopnosť vykonávať príslušnú činnosť zodpo-

vedajú aspoň trom rokom odborného vzdelania, považuje sa za doklad, ktorý potvrdzuje dĺžku vzdelávania požadovanú v § 66g ods. 1 písm. b) a e), § 66h ods. 1 písm. b) a e), § 66i ods. 1 písm. b) a § 66j ods. 1 písm. b).

- (2) Vysvedčenie získané a uznané v členskom štáte, ktoré preukazuje, že znalosť a schopnosť vykonávať príslušnú činnosť zodpovedajú aspoň dvom rokom odborného vzdelania, považuje sa za doklad, ktorý potvrdzuje dĺžku vzdelávania požadovanú v § 66j ods. 1 písm. c) a e).

§ 66n

Za odbornú prax v postavení vedúceho podniku podľa § 66g až 66k sa považuje odborná prax vykonávaná v podniku zodpovedajúceho odvetvia

- a) v postavení vedúceho organizácie alebo organizačnej zložky podniku 41c) alebo
- b) v postavení (zodpovedného) zástupcu podnikateľa alebo vedúceho organizácie, ak je s týmto postavením spojená zodpovednosť rovnajúca sa zodpovednosti zastupovaného podnikateľa alebo vedúceho, alebo
- c) vo vedúcej funkcii s povinnosťami obchodného alebo technického charakteru a so zodpovednosťou za jedno alebo viac oddelení podniku.

41c) § 7 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka.

§ 66o

Za doklad o odbornej praxi podľa § 66g až 66k sa považuje potvrdenie vydané príslušným úradom alebo orgánom domovského členského štátu alebo členského štátu pôvodu obsahujúce údaje aspoň o druhu a trvaní činnosti.

§ 66p

Pre osobu spoločenstva, ktorá je fyzickou osobou, sa povolenie na prechodný pobyt alebo povolenie na trvalý pobyt na území Slovenskej republiky 24b) nevyžaduje.

ŠIESTA ČASŤ
SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

HLAVA I
SPOLOČNÉ USTANOVENIA

§ 67
Pracovnoprávne vzťahy

Pracovnoprávne vzťahy medzi podnikateľom a jeho zamestnancami sa spravujú pracovnoprávnymi predpismi.

§ 69
Živnostenské spoločenstvá

- (1) Živnostenské spoločenstvo (ďalej len "spoločenstvo") je združením 43) podnikateľov v určitom odbore alebo odboroch živností na vymedzenom území.
- (2) Spoločenstvá chránia a podporujú spoločné záujmy podnikateľov, ktorí sú ich členmi, a prispievajú k riadnemu prevádzkovaniu živností. Podávajú na vyžiadanie alebo z vlastnej iniciatívy Slovenskej živnostenskej komore návrhy, informácie a stanoviská o živnostiach v odbore svojej pôsobnosti.

43) Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení zákona č. 300/1990 Zb.

§ 70

Podnikateľ, ktorý pripravuje mládež (učňov) na povolanie, je povinný sa spravovať osobitnými predpismi. 44)

44) Zákon č. 29/1984 Zb. v znení zákona č. 171/1990 Zb. a zákona č. 522/1990 Zb.

§ 71
Konanie vo veciach upravených týmto zákonom

- (1) Konanie vo veciach upravených týmto zákonom sa spravuje zákonom o správnom konaní (správny poriadok), 45) pokiaľ jednotlivé ustanovenia tohto zákona neustanovujú inak.

- (2) Právoplatné rozhodnutia vo veciach upravených týmto zákonom sú preskúmateľné súdom podľa osobitných predpisov.

45) Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

§ 71a

Konanie o uznaní odbornej spôsobilosti

- (1) Konanie sa začína dňom podania žiadosti o uznanie odbornej spôsobilosti na vykonávanie živnosti krajskému úradu doloženéj dokladmi uvedenými v § 66f ods. 6.
- (2) Žiadosť, ktorá obsahuje doklad o vzdelaní, predloží krajský úrad na vyjadrenie orgánu príslušnému na uznávanie diplomov, vysvedčení, osvedčení a ostatných dokladov o vzdelaní (ďalej len "doklad o vzdelaní").⁴⁶⁾ Žiadosť, ktorá obsahuje iný doklad o spôsobilosti ako doklad o vzdelaní, predloží krajský úrad na vyjadrenie Slovenskej živnostenskej komore. Orgán príslušný na uznávanie dokladov o vzdelaní a Slovenská živnostenská komora sa vyjadria do troch mesiacov od doručenia žiadosti.
- (3) Na základe vyjadrení podľa odseku 2 a podľa § 66f ods. 8 krajský úrad
- a) rozhodne o uznaní odbornej spôsobilosti na vykonávanie živnosti,
 - b) preruší konanie do predloženia dokladu o absolvovaní adaptačného obdobia,
 - c) preruší konanie do vykonania skúšky spôsobilosti pred skúšobnou komisiou podľa § 22 ods. 3,
 - d) zamietne žiadosť.
- (4) Krajský úrad o žiadosti rozhodne do štyroch mesiacov odo dňa podania žiadosti doloženej dokladmi uvedenými v § 66f ods. 6.

46) § 13 ods. 1 písm. c) zákona č. 477/2002 Z. z.

§ 73

Medzinárodné zmluvy

Ustanovenia tohto zákona sa nepoužívajú, ak ustanovuje niečo iné medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná a ktorá bola uverejnená v Zbierke zákonov.

HLAVA II
PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 74
Zachovanie doterajších oprávnení

- (1) V podnikateľskej činnosti, ktorá je živnosťou podľa tohto zákona, môžu fyzické a právnické osoby pokračovať po dobu jedného roka odo dňa, keď zákon nadobudne účinnosť, na základe oprávnenia na podnikateľskú činnosť alebo podnikateľského oprávnenia, ktoré získali pred jeho účinnosťou. Po uplynutí lehoty tieto oprávnenia zanikajú.
- (2) Fyzické osoby, ktorým uplynutím lehoty podľa odseku 1 zanikne oprávnenie na podnikateľskú činnosť vo voľnej alebo remeselnej živnosti, nadobúdajú súčasne živnostenské oprávnenie na tieto živnosti. Živnostenský list vydá živnostenský úrad v lehote ustanovenej v odseku 1.
- (3) Fyzické osoby, ktoré ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona majú oprávnenie na podnikateľskú činnosť vo viazanej alebo koncesovanej živnosti, predložia živnostenskému úradu v lehote 9 mesiacov od účinnosti tohto zákona doklady preukazujúce, že spĺňajú podmienky ustanovené zákonom alebo že ustanovili zodpovedného zástupcu, ktorý spĺňa podmienky. Za tohto predpokladu vydá živnostenský úrad v lehote 60 dní od predloženia dokladov živnostenský list alebo koncesnú listinu.
- (4) Právnické osoby, ktoré majú ku dňu účinnosti zákona podnikateľské oprávnenie na činnosti, ktoré sú živnosťami, predložia živnostenskému úradu v lehote 9 mesiacov od účinnosti tohto zákona doklady preukazujúce, že ustanovili zodpovedného zástupcu, ktorý spĺňa podmienky podľa zákona. Za tohto predpokladu vydá živnostenský úrad v lehote 60 dní od predloženia dokladov živnostenský list alebo koncesnú listinu.
- (5) Ak osoby uvedené v odsekoch 3 a 4 živnostenskému úradu doklady nepredložia alebo nimi nepreukážu splnenie podmienok pre prevádzkovanie živnosti, živnostenské oprávnenie im nevznikne. Pri pochybnostiach rozhodne o tom, či sú podmienky prevádzkovania živnosti splnené, živnostenský úrad.

§ 75

- (1) Žiadosti fyzických osôb o registráciu podnikateľskej činnosti, ktorá je živnosťou, podané podľa doterajších predpisov, o ktorých sa nerozhodlo pred účinnosťou tohto zákona, sa považujú za ohlásenie alebo za žiadosť o koncesiu.
- (2) Žiadosti o oprávnenie, povolenie alebo preukaz spôsobilosti na činnosť, o ktorých sa nerozhodlo pred účinnosťou tohto zákona, sa podľa obsahu považujú za žiadosť o koncesiu alebo za ohlásenie viazanej živnosti. Príslušný orgán štátnej správy ich postúpi živnostenskému úradu a k žiadosti o koncesiu pripojí stanovisko ako podklad na rozhodnutie.
- (3) Fyzické osoby, ktoré získali oprávnenie, povolenie alebo preukaz spôsobilosti a pred účinnosťou tohto zákona nepožiadali o registráciu, pripoja ich k žiadosti o koncesiu alebo k ohláseniu viazanej živnosti. Pri rozhodovaní o koncesii nahrádzajú tieto doklady stanovisko príslušného orgánu štátnej správy.

§ 76

Živnosti, ktoré podľa osobitných predpisov môžu prevádzkovať organizácie, sú v rovnakom rozsahu a za rovnakých podmienok oprávnené prevádzkovať aj fyzické osoby.

§ 77

Oprávnenie na podnikateľskú činnosť a podnikateľské oprávnenia na činnosti, ktoré nie sú živnosťami, zostávajú nedotknuté, pokiaľ osobitný predpis neustanovuje inak.

§ 79**Likvidácia majetku pre predĺženie**

- (1) Prekážkou prevádzkovania živnosti, ktorá vznikla pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní, sa rozumie likvidácia majetku pre predĺženie. 47)
- (2) Na likvidáciu majetku pre predĺženie, ktorá sa vykonala pred 1. januárom 1990, sa neprihliada.

§ 80
Zrušovacie ustanovenia

Ku dňu účinnosti tohto zákona sa zrušuje:

1. zákon č. 105/1990 Zb. o súkromnom podnikaní občanov v znení zákona č. 219/1991 Zb. okrem § 12a až 12e,
2. § 2 dekrétu prezidenta republiky č. 100/1945 Zb. o znárodnení baní a niektorých priemyselných podnikov v znení zákona č. 114/1948 Zb. o znárodnení niektorých ďalších priemyselných a iných podnikov a závodov a o úprave niektorých pomerov znárodnených a národných podnikov,
3. § 4 zákona č. 114/1948 Zb. o znárodnení niektorých ďalších priemyselných a iných podnikov a závodov a o úprave niektorých pomerov znárodnených a národných podnikov,
4. § 3 zákona č. 115/1948 Zb. o znárodnení ďalších priemyselných a iných výrobných podnikov a závodov v potravinárskom odbore a o úprave niektorých pomerov znárodnených a národných podnikov tohto odboru v znení zákona č. 108/1950 Zb., ktorým sa menia a dopĺňajú predpisy o znárodnení niektorých podnikov potravinárskeho priemyslu,
5. § 3 zákona č. 120/1948 Zb. o znárodnení obchodných podnikov s 50 alebo viacerými činnými osobami,
6. § 1 ods. 2 zákona č. 121/1948 Zb. o znárodnení v stavebníctve v znení zákona č. 58/1951 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o znárodnení v stavebníctve,
7. § 3 zákona č. 123/1948 Zb. o znárodnení polygrafických podnikov,
8. § 8 zákona č. 124/1948 Zb. o znárodnení niektorých pohostinských a výčapníckych podnikov a ubytovacích zariadení.

Prechodné a zrušovacie ustanovenia
§ 80a

- (1) Živnostenské oprávnenia na činnosti, ktoré sú živnosťami podľa tohto zákona, zostávajú zachované.
- (2) Podnikatelia, ktorí podnikali na základe živnostenského oprávnenia v činnostiach, ktoré prestali byť živnosťami účinnosťou tohto zákona, sa považujú za podnikateľov, ktorí podnikajú na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov 48), ak súčasne spĺňajú požiadavky týchto predpisov.

- (3) Podnikatelia, ktorým živnostenské oprávnenie vzniklo pred účinnosťou tohto zákona, upravia svoje právne vzťahy v súlade s ustanoveniami § 6 ods. 3 a § 11 ods. 1 a ods. 5 až 8 do šiestich mesiacov od účinnosti tohto zákona. V rovnakej lehote zabezpečia splnenie ustanovenia § 17 ods. 3.
- (4) Podnikatelia, ktorým živnostenské oprávnenie na živnosť očná optika vzniklo pred účinnosťou tohto zákona, upravia svoje právne vzťahy v súlade s ustanoveniami tohto zákona do 31. decembra 2000. Splnenie podmienok preukážu živnostenskému úradu.

48) § 2 ods. 2 písm. c) Obchodného zákonníka.

§ 80b

Prechodné ustanovenie účinné od 1. januára 1998

Živnostenské oprávnenia na živnosti v oblasti telesnej kultúry získané do účinnosti tohto zákona zostávajú nedotknuté.

§ 80ba

- (1) Živnostenské oprávnenie na živnosti v oblasti nakladania s ostatnými odpadmi získané do 30. júna 2001 zostávajú zachované.
- (2) Podnikatelia, ktorým živnostenské oprávnenie na živnosť Podnikanie v oblasti nakladania s nebezpečnými odpadmi vzniklo do 30. júna 2001, upravia svoje právne vzťahy v súlade s ustanoveniami tohto zákona a osobitného zákona do 1. júla 2002.

§ 80bb

Podnikatelia, ktorým živnostenské oprávnenie na živnosť očná optika vzniklo od 1. septembra 2001 do nadobudnutia účinnosti tohto zákona, upravia si svoje právne vzťahy v súlade s ustanoveniami tohto zákona do 30. apríla 2002. Splnenie podmienok preukážu živnostenskému úradu.

80bc

Živnostenské oprávnenia na živnosť geodetické a kartografické činnosti získané do 31. októbra 2003 zostávajú zachované.

§ 80c

Zrušujú sa:

1. zákon Slovenskej národnej rady č. 572/1991 Zb. o štátnej správe v živnostenskom podnikaní,
2. § 4 zákona č. 46/1971 Zb. o geodézii a kartografii,
3. § 1 ods. 2 vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej socialistickej republiky č. 50/1983 Zb. o čistení, kontrole a preskúšavaní komínov a spotrebičov palív.

§ 80d

Prechodné ustanovenie účinné od 1. septembra 2001

- (1) Živnostenské oprávnenia na činnosti, ktoré sú živnosťami podľa tohto zákona, zostávajú zachované.
- (2) Fyzické osoby a právnické osoby, ktoré podnikali na základe živnostenského oprávnenia v činnostiach, ktoré prestali byť živnosťami od 1. septembra 2001, považujú sa za podnikateľov, ktorí podnikajú na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov, ak súčasne spĺňajú podmienky ustanovené v týchto predpisoch.
- (3) Podnikatelia, ktorým živnostenské oprávnenie vzniklo pred 1. septembrom 2001, upravia svoje právne vzťahy v súlade s ustanoveniami § 6 ods. 2 do šiestich mesiacov od účinnosti tohto zákona.

§ 80e

Prechodné ustanovenie účinné od 1. januára 2004

Živnostenské oprávnenia, ktoré umožňujú poskytovanie právnych služieb za odmenu, zanikajú dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

§ 80g

Týmto zákonom sa preberá právny akt Európskej únie uvedený v prílohe č. 5.

§ 81

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1992.

Zákon č. 600/1992 Zb. nadobudol účinnosť 28. decembrom 1992.

Zákon č. 231/1992 Zb. nadobudol účinnosť 1. januárom 1993.

Zákon č. 132/1994 Z.z. nadobudol účinnosť 1. júlom 1994.

Zákon č. 200/1995 Z.z. nadobudol účinnosť 1. októbrom 1995.

Zákon č. 233/1995 Z.z. nadobudol účinnosť 1. decembrom 1995.

Zákon č. 216/1995 Z.z. nadobudol účinnosť 1. januárom 1996.

Zákon č. 123/1996 Z.z. nadobudol účinnosť 1. júlom 1996.

Zákon č. 164/1996 Z.z. nadobudol účinnosť 1. októbrom 1996.

Zákon č. 222/1996 Z.z. nadobudol účinnosť 24. júlom 1996.

Zákon č. 289/1996 Z.z. a zákon č. 290/1996 Z.z. nadobudli účinnosť 1. januárom 1997.

Zákony č. 288/1997 Z.z. a č. 379/1997 Z.z. nadobudli účinnosť 1. januárom 1998.

Zákon č. 76/1998 Z.z. nadobudol účinnosť 1. aprílom 1998.

Zákony č. 140/1998 Z.z. a č. 144/1998 Z.z. nadobudli účinnosť 1. júnom 1998.

Zákony č. 70/1998 Z.z., č. 126/1998 Z.z., č. 129/1998 Z.z., č. 143/1998 Z.z., č. 161/1998 Z.z., č. 178/1998 Z.z., č. 179/1998 Z.z. a č. 194/1998 Z.z. nadobudli účinnosť 1. júlom 1998.

Zákon č. 263/1999 Z.z. nadobudol účinnosť 1. januárom 2000 okrem § 24 ods. 3 a § 57 ods. 1, ktoré nadobudnú účinnosť 1. januára 2002.

Zákon č. 119/2000 Z.z. nadobudol účinnosť 1. májom 2000.

Zákon č. 142/2000 Z.z. nadobudol účinnosť 1. júlom 2000.

Zákon č. 236/2000 Z.z. nadobudol účinnosť 1. augustom 2000.

Zákon č. 238/2000 Z.z. nadobudol účinnosť 1. augustom 2000.

Zákon č. 268/2000 Z.z. nadobudol účinnosť 1. septembrom 2000.

Zákon č. 338/2000 Z.z. nadobudol účinnosť 1. januárom 2001.

Zákon č. 223/2001 Z.z. nadobudol účinnosť 1. júlom 2001.

Zákon č. 279/2001 nadobudol účinnosť 1. septembra 2001 okrem čl. I § 7a, ktorý nadobúda účinnosť 1. januára 2003 a § 66e až 66o, ktoré nadobúdajú účinnosť dňom vstupu zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii a Európskym spoločenstvám do platnosti.

Zákon č. 554/2001 Z.z. nadobudol účinnosť 30. decembrom 2001.

Zákon č. 261/2002 Z.z. nadobudol účinnosť 1. júlom 2002.

Zákon č. 284/2002 Z.z. nadobudol účinnosť 1. júlom 2002.

Zákon č. 506/2002 Z.z. nadobudol účinnosť 1. septembrom 2002 s výnimkou čl. I bodu 24 § 22a a čl. II bodu 2 písm. b) a c), ktoré nadobudnú účinnosť dňom nadobudnutia platnosti zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskym spoločenstvám.

Zákon č. 219/2003 Z.z. nadobudol účinnosť 1. septembra 2003 s výnimkou § 32 ods. 3, ktorý nadobúda účinnosť dňom nadobudnutia platnosti zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii, a § 18 a 19 a § 23 ods. 4 až 6 strácajú účinnosť dňom nadobudnutia platnosti zmluvy o vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie.

Zákon č. 245/2003 Z.z. nadobudol účinnosť 31. júla 2003.

Zákon č. 423/2003 Z.z. nadobudol účinnosť 1. novembra 2003.

Zákon č. 515/2003 Z.z. nadobudol účinnosť 1. januára 2004.

Zákon č. 586/2003 Z.z. nadobudol účinnosť 1. januára 2004 okrem ustanovení čl. I § 31 až 37 a § 84, ktoré nadobúdajú účinnosť

dňom nadobudnutia platnosti zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii.

Zákon č. 602/2003 Z.z. nadobudol účinnosť 1. januára 2004 okrem čl. I bodu 28, ktorý nadobúda účinnosť dňom nadobudnutia platnosti zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii.

Zákon č. 347/2004 Z.z. nadobudol účinnosť 1. júla 2004.

Zákon č. 350/2004 Z.z. nadobúda účinnosť pätnástym dňom po jeho vyhlásení v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, t.j. 1. júla 2004.

Zákon č. 365/2004 Z.z. nadobúda účinnosť 1. júla 2004.

Zákon č. 420/2004 Z.z. nadobúda účinnosť 1. septembra 2004.

Zákon č. 533/2004 Z.z. nadobúda účinnosť 1. novembra 2004.

Zákon č. 624/2004 Z.z. nadobúda účinnosť 1. januára 2004.

Havel v.r.
Dubček v.r.
Čalfa v.r.

Príloha č. 1

Por. č.	Živnosť	Zoznam
SKUPINA 101 - Výroba kovov a kovových výrobkov		
1.	Zámočníctvo	I
2.	Nástrojárstvo	I
3.	Kovoobrábanie	I
4.	Galvanizácia kovov	I
5.	Smaltovanie	I
SKUPINA 103 - Výroba motorových a ostatných dopravných prostriedkov		
6.	Ópravy pracovných strojov	I
7.	Ópravy cestných motorových vozidiel	I
8.	Ópravy karosérií	I
SKUPINA 104 - Výroba zdravotníckych výrobkov, presných a optických prístrojov a hodín		
9.	Výroba a opravy protetických výrobkov	I
10.	Výroba a opravy ortopedickej obuvi	I
11.	Hodinárstvo	I
SKUPINA 106 - Výroba a spracovanie kameniva a zemín, keramika		
12.	Kamenárstvo	I
SKUPINA 108 - Výroba potravín a nápojov		
13.	Mäsiarstvo a údenárstvo	I
14.	Výroba piva a sladů	I
15.	Výroba mliečnych výrobkov	I
16.	Výroba pekárskeých a cukrárskeých výrobkov	I
SKUPINA 110 - Výroba kože, kožených výrobkov (vrátane obuvi), výroba gumových výrobkov a výrobkov z plastických látok		
17.	Kožušníctvo	I
SKUPINA 111 - Výroba drevárska, výroba nábytku, hudobných nástrojov a ostatných výrobkov		
18.	Stolárstvo	I
19.	Zlatníctvo a klenotníctvo	I
SKUPINA 112 - Výroba papierenská a polygrafická		
20.	Polygrafická výroba	I
SKUPINA 113 - Stavebníctvo		
21.	Murárstvo	I
22.	Tesárstvo	I
23.	Pokrývačstvo	I
24.	Klambiarstvo	I
25.	Izolátérstvo	I
26.	Vodoínštalatérstvo a kúrenárstvo	I
27.	Ínštalácia a opravy chladiarenskeých zariadení	I
28.	Podlahárstvo	I
29.	Plýnoínštalatérstvo	I
29a.	Kachliarstvo	I
SKUPINA 114 - Ostatné		
30.	Holičstvo a kaderníctvo	III
31.	Kozmetické služby	V
32.	Pohostinská činnosť	V
33.	Čistenie a kontrola komínov	V

Príloha č. 2

Por. č.	Živnosť	Preukaz spôsobilosti	Poznámka	Zoznam
SKUPINA 201 - Výroba kovov a kovových výrobkov				
1.	Zlievanie drahých kovov	odborná spôsobilosť podľa § 21 a 22 Živnostenského zákona a osvedčenie o splnení ďalších podmienok odbornej spôsobilosti	§ 48 zák. č. 539/1992 Zb. o puncovníctve a skúšaní drahých kovov (puncový zákon)	I - platí pre odbornú spôsobilosť podľa § 21 a 22 živnostenského zákona
SKUPINA 202 - Výroba strojov a prístrojov všeobecná a pre určité hospodárske odvetvia				
2.	Montáž, rekonštrukcia, opravy, údržba, odborné prehliadky a odborné skúšky vyhradených technických zariadení a plnenie tlakových nádob na dopravu plynov vrátane nádrží motorových vozidiel plynom	oprávnenie	§ 4 ods. 1 vyhlášky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 718/2002 Z.z. na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti technických zariadení.	
3.	Montáž, opravy a rekonštrukcie vyhradených tlakových, zdvíhacích a plynových zariadení a vykonávanie revízií a skúšok týchto zariadení(X)	oprávnenie	§ 4 ods. 1 vyhl. Slovenského úradu bezpečnosti práce a Slovenského banského úradu č. 23/1979 Zb., ktorou sa určujú vyhradené tlakové zariadenia a ustanovujú niektoré podmienky na zaistenie ich bezpečnosti v znení vyhl. č. 485/1990 Zb.	
			§ 4 ods. 1 vyhl. Slovenského úradu bezpečnosti práce a Slovenského banského úradu č. 24/1979 Zb., ktorou sa určujú vyhradené zdvíhacie zariadenia a ustanovujú niektoré podmienky na zaistenie ich bezpečnosti v znení vyhl. č. 486/1990 Zb.	
			§ 4 ods. 1 vyhl. Slovenského úradu bezpečnosti práce a Slovenského banského úradu č. 26/1979 Zb., ktorou sa určujú vyhradené plynové zariadenia a ustanovujú niektoré podmienky na zaistenie ich bezpečnosti v znení vyhl. č. 488/1990 Zb.	
			X) len v oblasti pôsobnosti dozoru štátnej banskej správy	
4.	Revízia vyhradených elektrických zariadení(X)	osvedčenie	§ 9 vyhl. Slovenského úradu bezpečnosti práce a Slovenského banského úradu č. 51/1978 Zb. o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike X) len v oblasti pôsobnosti dozoru štátnej banskej správy	
5.	Projektovanie alebo konštruovanie vyhradených elektrických zariadení	osvedčenie	§ 24 ods. 1 vyhl. Úradu bezpečnosti práce Slovenskej republiky č. 74/1996 Z. z. na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, bezpečnosti tlakových, zdvíhacích elektrických a plynových technických zariadení a o odbornej spôsobilosti	

6.	Opravy a údržba kancelárskych elektrických strojov a prístrojov a elektrických strojov a prístrojov pre domácnosť	osvedčenie	§ 22 alebo § 23, alebo § 24 vyhl. Úradu bezpečnosti práce Slovenskej republiky č. 74/1996 Z. z. na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, bezpečnosti tlakových, zdvíhacích elektrických a plynových technických zariadení a o odbornej spôsobilosti	
SKUPINA 204 - Výroba zdravotníckych výrobkov, presných a optických prístrojov a hodín				
7.	Výroba, opravy a montáž určených meradiel	osvedčenie o skúške	§ 29 ods. 2 zák. č. 142/2000 Z. z. o metrologii a o zmene a doplnení niektorých zákonov	
8.	Overovanie určených meradiel Úradné meranie	rozhodnutie o autorizácii	§ 24 zák. č. 142/2000 Z. z. o metrologii a o zmene a doplnení niektorých zákonov	
9.	Očná optika	absolvent strednej zdravotníckej školy s maturitou v študijnom odbore očný optik a päťročná prax v odbore	§ 28a ods. 2 a 3 zákona č. 140/1998 Z.z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach, a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona NR SR č. 220/1996 Z.z. o reklame v znení neskorších predpisov	
SKUPINA 207 - Výroba chemických výrobkov				
10.	zrušené			
SKUPINA 213 - Stavebníctvo				
11.	Vypracovanie dokumentácie a projektu jednoduchých stavieb, drobných stavieb a zmien týchto stavieb	1. vysokoškolské vzdelanie stavebného alebo architektonického smeru alebo	§ 45 ods. 6 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov	
		2. odborné stredoškolské vzdelanie stavebného smeru		
	Vypracovanie dokumentácie a projektu technického, technologického a energetického vybavenia týchto stavieb	1. vysokoškolské vzdelanie príslušného technického smeru alebo		
		2. odborné stredoškolské vzdelanie príslušného technického smeru		
	Projektovanie stavieb	osvedčenie o odbornej spôsobilosti	§ 43c zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch v znení zákona č. 554/2001 Z.z.	

12.	Uskutočňovanie stavieb a ich zmien	1. vysokoškolské vzdelanie stavebného smeru alebo architektonického smeru a 4 roky praxe v odbore alebo 2. odborné stredoškolské vzdelanie stavebného smeru a 8 rokov praxe v odbore		
13.	Uskutočňovanie jednoduchých stavieb, drobných stavieb a ich zmien	1. vysokoškolské vzdelanie stavebného smeru alebo architektonického smeru alebo 2. odborné stredoškolské vzdelanie stavebného smeru a 3 roky praxe v odbore		
14.	Výkon činnosti vedenia uskutočňovania stavieb na individuálnu rekreáciu, prízemných stavieb a stavieb zariadenia staveniska, ak ich zastavaná plocha nepresahuje 300 m ² a výšku 15 m, drobných stavieb a ich zmien	vysokoškolské vzdelanie stavebného smeru alebo architektonického smeru alebo odborné stredoškolské vzdelanie stavebného smeru a 3 roky praxe v odbore	§ 44 ods. 2 zák. č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona č. 237/2000 Z. z.	
15.	Výkon činnosti stavbyvedúceho	osvedčenie o vykonaní skúšky odbornej spôsobilosti	§ 31 ods. 2 písm. j) zák. SNR č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektov a autorizovaných stavebných inžinieroch v znení neskorších predpisov	
	Výkon činnosti stavebného dozoru			
16.	Vykonávanie trhacích prác	1. oprávnenie strelmajstra, vek 21 rokov alebo 2. oprávnenie technického vedúceho odstrelu, vek 24 rokov	§ 35 zák. SNR č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení zákona SNR č. 499/1991 Zb.	
17.	Vykonávanie činnosti inštruktora lešenárskej a horolezeckej (speleologickej) techniky	preukaz inštruktora lešenárskej, horolezeckej (speleologickej) techniky vydaný vzdelávacím zariadením akreditovaným orgánom štátneho odborného dozoru nad bezpečnosťou práce	§ 9 ods. 3 vyhl. Slovenského úradu bezpečnosti práce a Slovenského banského úradu č. 374/1990 Zb. o bezpečnosti práce a technických zariadení pri stavebných prácach	
18.	Technické osvedčovanie stavebných výrobkov	oprávnenie	§ 4 ods. 3 zák. č. 90/1998 Z. z. o stavebných výrobkoch v znení zák. č. 264/1999 Z. z.	
SKUPINA 214 - Ostatné				
19. zrušený zákonom č. 544/2004 Z.z.				

20.	Vyučovanie v odbore cudzích jazykov	dokončené štúdium príslušných jazykov na vysokej škole alebo vysvedčenie o zložení štátnej jazykovej skúšky, alebo preukázanie aspoň 10-ročného pobytu v štáte s úradným jazykom, ktorý sa má vyučovať		
21.	Vyučovanie v odbore umenia	dokončené štúdium na príslušnej umeleckej škole alebo spôsobilosť preukázaná 10-ročnou praktickou činnosťou v odbore		
22.	Poradenstvo, výchova a vzdelávanie v oblasti ochrany práce	oprávnenie	§ 4 ods. 1 písm. l) zák. č. 95/2000 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 5 ods. 7 zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov.	
23.	Prevádzkovanie vzdelávacích zariadení na prípravu vykonávania špecializovaných činností v oblasti telesnej kultúry	potvrdenie o akreditácii	§ 11 ods. 4 zák. č. 288/1997 Z. z. o telesnej kultúre a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov	
24.	Výkon špecializovaných činností v oblasti telesnej kultúry	doklad o odbornej spôsobilosti	§ 2 ods. 1 a 5 vyhl. Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 257/1998 Z. z. o podmienkach získavania odbornej spôsobilosti na vykonávanie špecializovaných činností v oblasti telesnej kultúry	
25.	Vykonávanie odbornej prípravy na úseku požiarnej ochrany	oprávnenie	§ 24 ods. 4 zák. SNR č. 126/1985 Zb. o požiarnej ochrane v znení zákona NR SR č. 99/1995 Z. z.	
			§ 36 vyhl. Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 82/1996 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona SNR o požiarnej ochrane v oblasti prevencie v znení vyhl. č. 86/1997 Z. z.	
26.	Preskúšavanie komínov	osvedčenie	§ 3 písm. c) zák. č. 161/1998 Z. z. o Komore kominárov Slovenska a o zmene a doplnení zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov	
27.	Technik požiarnej ochrany a špecialista požiarnej ochrany	osvedčenie	§ 11 ods. 1 zák. SNR č. 126/1985 Zb. o požiarnej ochrane v znení zákona NR SR č. 99/1995 Z. z.	

28.	Geodetické a kartografické činnosti	odborná spôsobilosť podľa osobitného predpisuX)	X) § 5 zák. NR SR č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii	
29.	Výhotovovanie lesných hospodárskych plánov	osvedčenie o odbornej a technickej spôsobilosti	§ 3 ods. 4 zák. SNR č. 100/1977 Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva v znení zákona SNR č. 510/1991 Zb.	
30..	Činnosť vykonávaná bankým spôsobomX)	osvedčenie o odbornej spôsobilosti	§ 5 vyhl. Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 208/1993 Z. z. o požiadavkách na kvalifikáciu a o overovaní odbornej spôsobilosti pracovníkov pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom	
			X) v rozsahu § 3 písm. b) až i) zák. č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe	
31.	Znehodnocovanie streľiva	preukaz pyrotechnika skupiny A alebo B, alebo C, vek 21 rokov a súhlas útvaru Policajného zboruX)	X) § 31 zák. NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a streľive v znení zák. NR SR č. 284/1995 Z. z.	
			vyhl. Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 79/1993 Z. z. o získaní odbornej spôsobilosti odpaľovačov ohňostrojov a pyrotechnikov	
32.	Ničenie a zneškodňovanie výbušnín	preukaz pyrotechnika skupiny C, vek 21 rokov	§ 15 ods. 2 vyhl. Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 78/1993 Z. z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výrobe a spracúvaní výbušnín	
			§ 5 vyhl. Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 79/1993 Z. z. o získaní odbornej spôsobilosti odpaľovačov ohňostrojov a pyrotechnikov	
33.	Vykonávanie ohňostrojových prác	preukaz odpaľovača ohňostrojov	§ 4 vyhl. Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 79/1993 Z. z. o získaní odbornej spôsobilosti odpaľovačov ohňostrojov a pyrotechnikov	
34.	Predaj pyrotechnických predmetov tried II a III a podtriedy T1	doklad o odbornej spôsobilosti podľa osobitných predpisovX)	X) § 8 ods. 2 vyhl. Slovenského banského úradu č. 536/1991 Zb. o pyrotechnických výrobkoch v znení nar. vlády Slovenskej republiky č. 398/1999 Z. z.	V

35.	Prevádzkovanie cestovnej kancelárie	1. vysokoškolské vzdelanie ekonomického alebo právnického smeru a 2 roky praxe v odbore alebo		II
		2. vyššie odborné vzdelanie v odbore a 3 roky praxe v odbore, alebo		
		3. úplné stredné vzdelanie v odbore alebo v ekonomickom odbore a 5 rokov praxe v odbore		
36.	Prevádzkovanie cestovnej agentúry	1. vysokoškolské vzdelanie ekonomického alebo právnického smeru a 1 rok praxe v odbore alebo		II
		2. vyššie odborné vzdelanie v odbore a 2 roky praxe v odbore, alebo		
		3. úplné stredné vzdelanie v odbore alebo v ekonomickom odbore a 3 roky praxe v odbore		
37.	Sprievodca cestovného ruchu	osvedčenie	§ 8 zák. č. 386/1997 Z. z. o ďalšom vzdelávaní a o zmene zákona NR SR č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti v znení zákona č. 70/1997 Z. z.	
38.	Masérské služby	1. absolvovanie strednej zdravotníckej školy alebo		
		2. absolvovanie masérského kurzu zakončeného skúškou, organizovaného inštitúciou akreditovanou príslušným ústredným orgánom štátnej správy, alebo		
		3. absolvovanie lekárskej fakulty v odbore telovýchovného lekárstva alebo balneológie, alebo		
		4. absolvovanie vysokej školy telovýchovného smeru		

39.	Ubytovacie služby v ubytovacích zariadeniach s prevádzkovaním pohostinských činností v týchto zariadeniach a v chatovej osade triedy 3, v kempingoch triedy 3 a 4	1. vysokoškolské vzdelanie v odbore a 2 roky praxe v odbore alebo		V
		2. vyššie odborné vzdelanie v odbore a 3 roky praxe v odbore, alebo		
		3. úplné stredné vzdelanie v odbore alebo v ekonomickom odbore a 5 rokov praxe v odbore		
40.	Reštaurovanie s výnimkou kultúrnych pamiatok a zbierkových predmetov, ktoré sú dielami výtvarného umenia [§ 3 ods. 1 písm. c) bod 9]	1. stredoškolské vzdelanie reštaurátorského zamerania a 3 roky praxe v odbore reštaurovania alebo		I
		2. úplné stredné vzdelanie príbuzného odboru a 5 rokov praxe v odbore reštaurovania, alebo		
		3. vysokoškolské umelecké vzdelanie reštaurátorského zamerania alebo príbuzného odboru a 1 rok praxe v odbore reštaurovania		
41. zrušená zákonom č. 347/2004 Z.z. od 1.7.2004				
42.	Poskytovanie poštových služieb	1. vysokoškolské vzdelanie technického, ekonomického alebo právnického zamerania a 3 roky praxe v riadení v oblasti poštových služieb alebo		
		2. stredoškolské vzdelanie technického alebo ekonomického zamerania a 5 rokov praxe v riadení v oblasti poštových služieb		
43. zrušená zákonom č. 347/2004 Z.z. od 1.7.2004				
44.	Činnosť autorizovanej osoby	rozhodnutie o autorizácii	§ 11 zák. č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov	
45.	Verejné obstarávanie	preukaz o odbornej spôsobilosti	§ 68 zák. č. 263/1999 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov	
46.	zrušené od 1.7.2002 zákonom č. 284/2002 Z.z.			

47.	Podnikanie v oblasti chovu, spracovania a obchodovania s chránenými živočíchmi, pestovania, spracovania a obchodovania s chránenými rastlinami, spracovania a obchodovania s chránenými nerastmi a chránenými skamenelinami	súhlas	§ 7 písm. g), § 27 ods. 2, § 29 ods. 4 a § 30 ods. 1 zák. NR SR č. 287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov	
48. zrušená zákonom č. 347/2004 Z.z. od 1.7.2004				
49.	Podnikanie v oblasti nakladania s nebezpečným odpadom	odborná spôsobilosť podľa osobitných predpisov	§ 40 zák. č. 223/2001 Z. z. o odpadoch	
50.	Sprostredkovanie predaja, prenájmu a kúpy nehnuteľností (realitná činnosť)	1. vysokoškolské vzdelanie ekonomického alebo právnického smeru alebo 2. úplné stredné vzdelanie s maturitnou skúškou a 5 rokov praxe v odbore		
51.	Havarijný technik a Špecialista na prevenciu závažných priemyselných havárií	osvedčenie	§ 12 ods. 6 zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov	
52.	Vykonávanie odbornej prípravy na úseku prevencie závažných priemyselných havárií	oprávnenie	§ 13 ods. 1 a 5 zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov	
53.	Bezpečnostnotechnické služby	1. osvedčenie alebo 2. odborné vzdelanie v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci získanej vysokoškolským alebo stredoškolským štúdiom	§ 12 zák. č. 330/1996 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov	
54.	Prevádzkovanie verejných vodovodov I. až III. kategórie a prevádzkovanie verejných kanalizácií I. až III. kategórie	osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií		
55.	Správa registratúry	úplné stredné vzdelanie a 3 roky praxe v odbore		
57.	Odborné poradenstvo v oblasti integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia	osvedčenie	§ 7 ods. 2 zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov	

KONCESOVANÉ ŽIVNOSTI

Por. č.	Živnosť	Preukaz spôsobilosti	Poznámka	Zoznam
SKUPINA 302 - Výroba strojov a prístrojov všeobecná a pre určité hospodárske odvetvia				
1.	Nákup, predaj, požičavanie zbraní	odborná spôsobilosť podľa § 21 a 22 živnostenského zákona a súhlas útvaru Policajného zboruX)	X) § 31 zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v znení zák. NR SR č. 284/1995 Z. z.	I
2.	Nákup, predaj streliva	odborná spôsobilosť podľa § 21 a 22 živnostenského zákona a súhlas útvaru Policajného zboruX)	X) § 31 zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v znení zák. NR SR č. 284/1995 Z. z.	
3.	Vývoj, výroba, opravy, úpravy a znehodnocovanie zbraní	odborná spôsobilosť podľa § 21 a 22 živnostenského zákona a súhlas útvaru Policajného zboruX)	X) § 31 zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v znení zák. NR SR č. 284/1995 Z. z.	
4.	Preprava zbraní a streliva	súhlas útvaru Policajného zboruX)	X) § 31 zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v znení zák. NR SR č. 284/1995 Z. z.	V
5.	Zriaďovanie a prevádzkovanie strelníc	preukaz pyrotechnika skupiny A alebo B, alebo C, vek 21 rokov a súhlas útvaru Policajného zboruX)	X) § 31 a 39 zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v znení zák. NR SR č. 284/1995 Z. z.	
			vyhl. Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 79/1993 Z. z. o získaní odbornej spôsobilosti odpaľovačov ohňostrojov a pyrotechnikov	
SKUPINA 307 - Výroba chemických výrobkov				
6. zrušená od 1.7.2002 zákonom č. 284/2002 Z.z.				
7. zrušená zákonom č. 347/2004 Z.z. od 1.7.2004				
SKUPINA 314 - Ostatné				
8.	Prevádzkovanie pohrebísk	súhlas	§ 17 vyhl. Ministerstva zdravotníctva SSR č. 46/1985 Zb. o postupe pri úmrtí a o pohrebničtve	V
9.	zrušené od 1.7.2002 zákonom č. 284/2002 Z.z.			
10.	Zmenárne	devízová licencia	§ 6 ods. 9 zák. NR SR č. 202/1995 Z. z. Devízový zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zák. SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov	
11. zrušený zákonom č. 544/2004 Z.z.				
12.	Cestná motorová doprava (vnútroštátna nepravidielná autobusová doprava, vnútroštátna nákladná cestná doprava, vnútroštátna taxislužba)	osvedčenie o odbornej spôsobilosti, doklad o finančnej spoľahlivosti	§ 3 a 3a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov.	
			X) nevyžaduje sa pre podnikanie najviac s piatimi vozidlami, z ktorých každé má užitočnú hmotnosť najviac 3,5 t alebo celkovú hmotnosť najviac 6 t	

13.	Zasielateľstvo	1. stredoškolské vzdelanie v odbore a 2 roky praxe v odbore alebo		IV
		2. vysokoškolské vzdelanie v odbore a najmenej jednoročná prax v odbore alebo		
		3. nepretržitá 5-ročná prax v odbore v postavení vedúceho podniku		
14. zrušená zákonom č. 347/2004 Z.z. od 1.7.2004				
15.	Poskytovanie technických služieb na ochranu majetku a osôb		§ 62 ods. 1 zák. č. 379/1997 Z. z. o prevádzkovaní súkromných bezpečnostných služieb a podobných činností, o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o doplnení zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (zákon o súkromných bezpečnostných službách) v znení zák. č. 225/2000 Z. z.	
16.	Prevádzkovanie závodného hasičského útvaru	oprávnenie	§ 17 ods.1 písm. n) zák. č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarimi	
17.	Organizovanie dobrovoľných dražieb	vysokoškolské vzdelanie a tri roky praxe alebo úplné stredné vzdelanie a osem rokov praxe.		

Príloha č. 4

**ŽIVNOSTI, KTORÉ MÔŽU VYKONÁVAŤ IBA OSOBY S OSOBITNOU
ODBORNOU SPÔSOBILOSŤOU**

- A. Externe (u zákazníka) vykonávané remeselné živnosti
 - Vodoinštalatérsstvo a kúrenárstvo
 - Inštalácia a opravy chladiacich zariadení
 - Plynoinštalatérsstvo

- B. Živnosti vykonávané v prevádzkarni alebo externe
 - Holičstvo a kaderníctvo
 - Kozmetické služby
 - Pedikúra
 - Sprievodca cestovného ruchu
 - Masérské služby

Príloha č. 5 k zákonu č. 455/1991 Zb.
v znení neskorších predpisov

Zoznam preberaných právnych aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie

Týmto zákonom sa preberá tento právny akt Európskej únie:

Smernica 1999/42/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 7. júna 1999 o spôsobe uznávania dokladov o odbornej spôsobilosti pre profesionálne činnosti, na ktoré sa vzťahujú smernice o liberalizácii a prechodných opatreniach a ktorými sa dopĺňa všeobecný systém uznávania dokladov o odbornej spôsobilosti (Úradný vestník Európskych spoločenstiev L 201, 31/07/1999) v znení jej opravy (Úradný vestník Európskych spoločenstiev L 023, 25/01/2002).

Fórum Kisebbségkutató Intézet
Fórum inštitút pre výskum menšín
P. O. Box 52
931 01 Šamorín
www.foruminst.sk

JUDR. GÁBOR HULKÓ
Oprávnenie k živnostenskému
podnikaniu v Slovenskej republike
NOSTRA TEMPORA, 11.
Prvé vydanie
Zodpovedný: Károly Tóth
Návrh obálky: Gábor Matús
Tlačiarenská príprava: Kalligram Typography, s.r.o., Nové Zámky
Tlač: Expresprint, s.r.o., Partizánske
Vydalo: Lilium Aurum
Dunajská Streda, 2005

ISBN 80-8062-256-6

ISBN 80-8062-256-6

9 788080 622565

Ára: 130 Sk